

راهنمای پژوهش در باره ابن فهد حلی

به کوشش: محمدرضا زاده‌وش^۱

چکیده

این گفتار، چند بخش دربر دارد: بخش اول، شامل زندگی‌نامه ابن فهد حلی (۷۵۶ - ۸۴۱ هـ)، استادان، شاگردان، روزشمار زندگی علمی او. بخش دوم، شامل نسخه‌های خطی ۵۱ کتاب از آثار ابن فهد، که تماماً به زبان عربی است. بخش سوم، شامل معرفی ۸۴ منبع که تمام یا بخشی از آنها در باره ابن فهد است. از بخش دوم این فهرست برمی‌آید که بیشترین توجه به آثار ابن فهد، مربوط به کتاب «عدّة الداعی» اوست که در باب آداب دعا نوشته است. و پس از آن، کتاب «المهذب البارع» در فقه امامی و «التحصین» در باب اخلاق. کلیدواژه‌ها: حلی، احمد بن فهد (۷۵۶ - ۸۴۱ هـ) / ابن فهد، شرح حال / کتابشناسی ابن فهد / عدّة الداعی / المهذب البارع / التحصین فی صفات العارفين.

۱

مقدمه

زندگی

عارف حلی، ابوالعباس احمد بن شمس‌الدین محمد بن فهد اسدی حلی ملقب به جمال‌الدین و جمال‌السائلین از دانشمندان شیعی قرن هشتم و نهم هجری، به سال ۷۵۶ هـ چشم به جهان گشود، و پس از تحصیل در مدرسه زینیه حله به کربلا هجرت کرده، و با بنیان‌گذاری حوزه علمیه کربلا، معلی جنبش علمی شیعه را به این شهر انتقال داد.

مکتب ابن فهد

اوسال‌ها نزد دانشمندان بزرگ زمانه، و نسل شاگردان شهید اول و محقق اول آموزش دیده، و نتیجه و چکیده آن را به صورت کتاب‌ها و رسالات گوناگون و مناظرات علمی با اهل سنت که به اثبات حقانیت مذهب شیعه انجامیده، ارائه کرده است.

۱. پژوهشگر مطالعات کتابشناسی، اصفهان.

ابن فهد حلی با آن که برآمده در مکتب فقاها و حدیث زمانه خویش به شمار می آید، ولی از زهد و عرفان نیز روی برنرفته است، و آشکارا می توان اندیشه های عرفانی او را در نگارش هایی همانند التحصین پی گرفت، و روح گوشه نشینی و عزلت گزینی را در مشهورترین اثر او عده الداعی مشاهده کرد.

استادان

مشهورترین استادان وی در طول زندگانی علمی و آموزشی اش را می توان چنین برشمرد:

۱. جمال الدین احمد بن عبدالله بن محمد بن علی بن حسن متوج بحرانی^۱، شاگرد فخرالمحققین و صاحب ما یجب علی التکلیف، النهاية فی تفسیر خمس مائة آیه، المقاصد، شرح القواعد و منهاج الهدایة.
۲. حسن بن ابوالحسن دیلمی، صاحب ارشاد القلوب.
۳. سید بهاء الدین علی بن عبدالکریم بن عبدالحمید حسینی نسابه نیلی^۲ صاحب رجال نیلی، الدرّ النضید و الاثور المضینة که در تاریخ ۱۲ شعبان ۸۴۰ قمری به صورت شفاهی به ابن فهد اجازه داده است.^۳
۴. سید جلال الدین عبدالله بن شرف شاه حسینی که به صورت شفاهی به ابن فهد اجازه داده است.
۵. سید جمال الدین بن اعرج عمیدی حسینی.^۴
۶. ضیاء الدین (/رضی الدین/ نظام الدین) ابوالحسن علی بن محمد بن عبدالحمید نیلی^۵، که به صورت مکتوب به ابن فهد اجازه داده است^۶، بسیاری اجازه مکتوب این نیلی را با اجازه شفاهی سید بهاء الدین نیلی دیگر استاد ابن فهد، اشتباه کرده اند.^۷
۷. ظهیر الدین علی بن یوسف بن عبدالجلیل نیلی.^۸
۸. علی بن حسن خازن حائری.^۹

۱. بنگرید به: تبریزی، میرزا علی، مرآة الکتب، ص ۲۷۸؛ ده خدای، علی اکبر، لغت نامه، ذیل «ابن متوج».
۲. بنگرید به: افندی اصفهانی، میرزا عبدالله بن عیسی، ریاض العلماء، ج ۴، ص ۱۲۴؛ تهرانی، آفابزرگ، ذریعه، ج ۱، صص ۲۲۰، ش ۱۱۵۷؛ جابلقی بروجردی، سید علی اصغر، طرائف المقال، ج ۲، ص ۴۲۳؛ کنتوری نیشابوری، سید اعجاز حسین بن محمدقلی، کشف العجب و الأستار، ص ۳۱۱، ش ۱۶۷۲.
۳. بحرانی، یوسف بن احمد، أنیس المسافر و جلس الحاضر (الکشکول)، کربلا: مؤسسه الاعلمی للمطبوعات الحدیثه، ۱۳۸۱/هـ/۱۹۶۱م، صص ۳۹۶ - ۳۹۹.
۴. خوانساری موسوی اصفهانی، سید محمدباقر بن زین العابدین، روضات الجنّات، ترجمه فارسی، ج ۱، ص ۱۰۵.
۵. بنگرید به: جابلقی بروجردی، سید علی اصغر، طرائف المقال، ج ۱، ص ۹۷؛ ج ۲، ص ۴۲۳؛ حسینی اشکوری، سید احمد، إجازات الحدیث، صص ۲۳، ۱۷۸؛ کنتوری نیشابوری، سید اعجاز حسین بن محمدقلی، کشف العجب و الأستار، ص ۸، ش ۲۴.
۶. مجلسی، محمدباقر بن محمدتقی، بحار الأنوار، ج ۱۰۴، ص ۲۱۵؛ چاپ قدیم، ج ۲۵، ص ۴۵.
۷. تهرانی، آفابزرگ، ذریعه، ج ۲، ص ۴۱۵.
۸. افندی اصفهانی، میرزا عبدالله بن عیسی، ریاض العلماء، ج ۴، ص ۲۹۴.
۹. بنگرید به: تهرانی، آفابزرگ، ذریعه، ج ۱، صص ۲۱۱ - ۲۱۲؛ حَزّ عاملی مشغری، ابوجعفر محمد بن حسن، أمل الآمل، ج ۲، ص ۱۸۶؛ حسینی اشکوری، سید احمد، إجازات الحدیث، ص ۲۳؛ اجازه خازن به ابن فهد را بنگرید در: مجلسی، محمدباقر بن محمدتقی، بحار الأنوار، ج ۱۰۴، ص ۲۱۷.

۹. علی بن محمد بن مکی عاملی، فرزند شهید اول.
۱۰. مقداد بن عبدالله سیوری، مشهور به فاضل مقداد^۲، گاهی آثار او، از جمله کنزالعرفان را به ابن فهد نسبت داده‌اند: کنزالعرفان، نسخه خطی کتابخانه مدرسه علمیه امام صادق (ع) در اردکان، شماره ۲۹۸ (فهرست، ج ۲، ص ۴۵).
۱۱. محمد بن مکی عاملی، مشهور به شهید اول.

شاگردان

از جمله شاگردان او باید به اینان اشاره کرد:

۱. احمد بن محمد بحرانی.
۲. اسپند ترکمانی (د: ۵۸۴۸هـ)،^۳ والی عراق که به دست ابن فهد شیعه شد.
۳. جمال الدین حسن بن حسین بن مطهر جزائری،^۴ صاحب تعلیقات بر کتاب الدروس الشرعیة فی مذهب الإمامیة از شهید اول.
۴. حسین بن علاء الدین مظفر بن فخرالدین بن نصرالله قمی.^۵
۵. رضی الدین حسین، مشهور به ابن راشد قطفی.^۶
۶. زین الدین علی بن فضل الله بن هیكل حلّی،^۷ مشهور به ابن هیكل، صاحب الأدعية و الأورد و مقالة فی فضل صلاة الجماعة.
۷. زین الدین علی بن هلال عراقی جزائری،^۸ استاد محقق کرکی.
۸. سید رضی الدین عبدالملک بن شمس الدین اسحاق قمی.
۹. سید شمس الدین بن عزالدین بن ابوالقاسم حسینی.^۹

۱. اجازه فرزند شهید اول به ابن فهد حلّی را بنگرید در: افندی اصفهانی، میرزا عبدالله بن عیسی، ریاض العلماء، ج ۱، ص ۶۴.
۲. فاضل مقداد، الاعتماد فی شرح واجب الاعتقاد، ص ۲۱.
۳. بنگرید به: تهرانی، آقابزرگ، ذریعه، ج ۱۳، ص ۱۰۸؛ جابلقی بروجردی، سید علی اصغر، طرائف المقال، ج ۲، ص ۴۲۳؛ حسینی اشکوری، سید احمد، إجازات الحدیث، صص ۱۴۲، ۱۵۴.
۴. بنگرید به: شوشتری، قاضی نورالله، مجالس المؤمنین، ج ۲، صص ۳۶۸ - ۳۷۰؛ خواندمیر حسینی، غیاب الدین بن همام الدین، تاریخ حبیب الشیر فی اخبار افراد البشر، ج ۳، صص ۶۰۹ - ۶۱۱. ۵. تهرانی، آقابزرگ، ذریعه، ج ۱، ص ۹۲.
۶. امین عاملی، سید محسن بن عبدالکریم، اعیان الشیعة، ج ۶، ص ۱۷۳.
۷. جابلقی بروجردی، سید علی اصغر، طرائف المقال، ج ۲، ص ۴۲۳.
۸. بنگرید به: امین عاملی، سید محسن بن عبدالکریم، اعیان الشیعة، ج ۸، ص ۳۰۰؛ تهرانی، آقابزرگ، ذریعه، ج ۱، ص ۱۹.
۹. بنگرید به: جابلقی بروجردی، سید علی اصغر، طرائف المقال، ج ۱، ص ۹۴؛ ج ۲، ص ۴۲۳؛ حسینی اشکوری، سید احمد، إجازات الحدیث، صص ۲۳، ۸۸، ۱۲۵، ۲۴۱، ۳۰۳؛ خویی، سید ابوالقاسم، معجم رجال الحدیث، ج ۱۳، ص ۷۷؛ دهخدا، علی اکبر، لغت‌نامه، ذیل «ابوالحسن».
۱۰. حسینی اشکوری، سید احمد، تراجم الرجال، ج ۱، ص ۲۴۲.

۱۰. سید محمد بن فلاح موسوی حویزی مشعشی (د: ۸۶۶هـ)، صاحب کتاب کلام المهدي^۲ و رهبر نهضت مشعشیان و نخستین حاکم بنی مشعش در خوزستان.
۱۱. سید محمد نوربخش،^۳ صاحب انسان‌نامه و رییس سلسله همدانیه.
۱۲. شمس‌الدین محمد بن محمد بن حسن حولانی عاملی.
۱۳. شیخ فخرالدین احمد بن محمد سیعی،^۴ صاحب سدیدالافهام.
۱۴. شیخ شمس‌الدین محمد بن علی بن حسن بن محمد بن صالح جبای حارثی همدانی،^۵ جد شیخ بهایی.
۱۵. ظهیرالدین بن علی عینائی عاملی.^۶
۱۶. عبدالسمیع بن فیاض اسدی حلّی،^۷ صاحب تحفة الطالیین فی أصول الدین و الفوائد الباهرة.
۱۷. عزالدین حسن بن احمد بن محمد بن فضل مارونی عاملی (ز: ۸۳۱هـ).
۱۸. عزالدین ابوالمکارم حسن بن علی بن احمد بن یوسف، مشهور به ابن عشره عاملی کروانی^۹ (کرکی).^{۱۰}
۱۹. ابوالقاسم علی بن علی بن جمال‌الدین محمد بن طی عاملی ققاعی (د: ۸۵۵هـ)، صاحب کتاب فقهی المسائل مشهور به مسائل ابن طی.
۲۰. مفلح بن حسن بن رشید (راشد) بن صلاح صیمری (د: ۹۰۰هـ)،^{۱۱} صاحب مختصر الصّاح، التّییینات و جواهر الکلمات.

درگذشت

احمد بن فهد حلّی سرانجام به سال ۸۴۱ قمری^{۱۲} در سن هشتاد و پنج سالگی در کربلای معلّی^{۱۳} بدرود حیات گفت، و در

۱. سال فوت او به اشتباه ۸۷۰هـ گفته شده است.
۲. بنگرید به: روضاتی، سید محمدعلی، جامع‌الأسباب، ج ۱، صص ۱۲۰ - ۱۲۵؛ غزاوی، عباس، تاریخ العراق بین احتلالین، ج ۳، صص ۱۰۹ - ۱۱۰.
۳. بنگرید به: شوشتری کاظمی؛ اسدالله، مقابسات‌الأنوار، ص ۱۴؛ شوشتری، قاضی نورالله، مجالس المؤمنین، ج ۲، صص ۱۴۳، ۱۴۷؛ گروه نویسندگان، نامه‌ی دانشوران ناصری، ج ۱، ص ۳۷۲؛ ج ۲، ص ۱۴۳.
۴. تهرانی، آقازرگ، ذریعه، ج ۲۰، ص ۳۳۲.
۵. همان، ج ۲۰، ص ۷۷.
۶. صدر، سید حسن، تکملة أمل‌الآمل، ص ۱۵۳.
۷. بنگرید به: امین عاملی، سید محسن بن عبدالکریم، اعیان‌الشیعة، ج ۸، ص ۱۶؛ بابانی بغدادی، اسماعیل یاشا بن محمد امین، ایضاح‌المکتون، ج ۱، ص ۲۵۲؛ تهرانی، آقازرگ، ذریعه، ج ۲، ص ۴۹۷.
۸. امین عاملی، سید محسن بن عبدالکریم، اعیان‌الشیعة، ج ۵، ص ۱۵.
۹. کروان در اطراف توس است، و شاید تصحیف «کسروان» باشد.
۱۰. بنگرید به: امین عاملی، سید محسن بن عبدالکریم، اعیان‌الشیعة، ج ۲، ص ۲۶۸؛ ش ۲۹۱؛ بحرانی، یوسف بن احمد، لؤلؤة‌البحرین، ص ۱۶۹، ش ۶۶؛ خوانساری موسوی اصفهانی، سید محمدباقر بن زین‌العابدین، روضات‌الجنتات، ج ۱، ص ۷۳؛ ده‌خدا، علی‌اکبر، لغت‌نامه، ذیل «ابن عشره»؛ صدر، سید حسن، تکملة أمل‌الآمل، ص ۱۵۳.
۱۱. صیمره، یکی از شهرهای بصره است.
۱۲. محلّ وفات او را در حلّه نیز دانسته‌اند (کرکوش حلّی، یوسف، تاریخ‌الحلّه، ج ۱، ص ۹۵).

باغ شخصی خود مشهور به بستان النقیب، در جوار خیمه‌گاه حسینی مدفون گردید.^۱ هم اکنون در این مکان، مدرسه، مسجد و خیابانی با نام ابن فهد حلّی قرار دارد که پیش‌تر، شامل کتابخانه نیز بوده است.^۲

پیشینه تحقیق

پژوهشگرانی چند پیش از این، در باب ابن فهد و کتابشناسی آثار او، تلاش‌هایی به سامان آورده‌اند. از جمله:

۱. سید مهدی رجایی، در مقدمه «الرسائل العشر»، که شامل ده رساله ابن فهد است. (چاپ قم: مکتبه آیت‌الله المرعشی، ۱۴۰۹هـ).

۲. مجمع‌الفکر الاسلامی، در «موسوعة مؤلفی الامامیة» ج ۵، ص ۸۳-۱۰۹ (چاپ قم: مجمع‌الفکر الاسلامی، ۱۴۲۳هـ). این کتاب در تدوین گفتار حاضر، مورد استفاده قرار گرفته، گرچه نکاتی نیز بر آن افزوده شده و تدوین جدیدی یافته است.

کتاب‌شناسی

کتاب‌شناسی حاضر در بخش‌های منابع شرح حال و نگارش‌ها، در صدد شناسایی منابع درست و ماندگار موجود درباره سرگذشت او^۳ و معرفی چاپ‌ها و نسخه‌های خطی آثار این دانشمند شیعی است.

در بخش نگارش‌ها مجموعاً ۵۱ اثر از ابن فهد، شناسایی شده است:

مدخل‌ها: عنوان مدخل‌ها در منابع معتبر، مأخذشناسی شده، و عنوان‌های گوناگون - که بر اثر ضبط مختلف نام یک اثر، در منابع و یا نسخه‌ها به چشم می‌آید -، همگی ذکر شده، ولی به یک مدخل واحد، ارجاع خورده است، و تشابه‌های اندک و کوچک در همان مدخل، در داخل پرانتز آورده شده^۴، تا نیاز به سرشناسه جداگانه‌ای نباشد.

پنج اثر ابن فهد، منحصرأً برای شاگردانش به قلم درآمده^۵، یک اثر پدید آمده از پرسش‌های یکی از شاگردان از ابن فهد^۶، و چهار اثر، به اشارت او و به دست شاگردان، تنظیم و تدوین شده است.

خواهیم گفت که شاگردان ابن فهد علاوه بر این کارها در کتابت و تکثیر نسخه‌های آثار وی و یا نگاشتن شرح و نقد بر کتاب‌های او نیز نقش مهمی ایفا کرده‌اند.

ابن فهد در نام‌گذاری کتاب‌هایش، نوآوری چندانی ندارد، از عناوین بسیار ساده که بگذریم، این نام‌ها تازگی دارند؛ بغیة

۱. ابن مزار را از شهاب‌الدین احمد بن فهد بن حسن حلّی احسائی صاحب شرح بر ارشادالاذهان نیز دانسته‌اند:

بلادی بحرانی، علی بن حسن، انوارالهدیین فی تراجم علماء القطف و الاحساء و البحرین، ص ۳۹۸؛

امین عاملی، سید محسن بن عبدالکریم، أعیان الشیعة، ج ۳، ص ۶۶.

نقد این نظریه را بنگرید در: حرزالدین نجفی، محمد بن علی، مرآة المعارف، ج ۱، ص ۸۰.

۲. آل طعمه، سلمان هادی، میراث کر بلا، ص ۱۶۷. ۳. مجموعاً ۸۴ کتاب.

۴. مجموعاً در ۱۴ مورد. ۵. اجازات و استخراج العوادم.

۶. جوابات المسائل البحرانیة.

الزواغین؛ التّحصین فی صفات العارفين؛ الشّذرة النّفیسة؛ عدّة الدّاعي^۱؛ غایة الإیجاز لخائف الاعواز؛ اللّحمة الجلیة؛ مصباح المهتدی؛ المهدّب البارع؛ نبذة الباغی.

اطّلاعات ذیل هر اثر، شامل تاریخ پایان نگارش کتاب، موضوع کتاب، ذکر جملاتی از آغاز و انجام رسالات و کتاب‌ها، تعداد و نام فصول و بخش‌ها می‌گردد.

نسخه(های) خطّی: نسخه‌های خطّی هر اثر، با کاوش در بیش از صد و هشتاد عنوان از فهرست نسخه‌های خطّی؛ یعنی مطالعه حدود چهارصد جلد از فهرست‌های به چاپ رسیده، و بررسی سیصد و بیست فهرست از نسخه‌های خطّی کتابخانه‌های ایران که در نشریات گوناگون به چاپ رسیده، و جست‌وجو در دوپست و نود کتابخانه داخلی و خارجی، استخراج، و چکیده‌نویسی شده است؛ خصوصیات ذکر شده، عبارت‌اند از:

۱. نام کتابخانه، اعم از داخلی (عمومی و خصوصی/شخصی)، خارجی (شرقی^۲ و غربی^۳)؛

۲. شماره نسخه، البته غالب نسخه‌های موجود در کتابخانه‌های شخصی، بدون شماره بوده‌اند؛^۴

۳. نام کاتب؛

۴. تاریخ و محلّ کتابت؛

۵. نوع خط (نسخ، نستعلیق و ثلث)، بیشتر کاتبان از خطّ نسخ استفاده کرده‌اند؛

۶. تعداد صفحات یا برگ‌ها؛

۷. قطع (وزیری، خشتی، رقمی)؛

۸. توضیحات دیگر (علامات تصحیح و بلاغ، حواشی، نسخه عصر مصنّف، نسخه‌های عکسی همین نسخه^۶ و...)

۹. ارجاع به فهرست(های) ۷ کتابخانه^۸.

در این بخش، بیشترین تعداد نسخه - به ترتیب - از آن عدّة الدّاعي (۲۲۶ نسخه)، المهدّب البارع (۶۵ نسخه)، و التّحصین فی صفات العارفين (۶۱ نسخه) است؛ ۱۵ اثر، دارای نسخه‌های منحصر به فرد (تک‌نسخه‌ای) هستند؛ از ۱۹ اثر، هیچ نسخه‌ای شناسایی نشده است.

تکثیر آثار او به دست کاتبان، با فراز و نشیب‌هایی همراه بوده است:

۱. صاحب اعیان الشّیعه قول ضمیمی را آورده که ابن ادریس احسایی نیز کتابی بدین نام داشته است.

۲. کتابخانه‌های نجف اشرف، لبنان، دوحه و ...

۳. کتابخانه‌های پرینستون، دانشگاه لوس آنجلس، دیوان هند، واتیکان و ...

۴. مجموعاً ۵۲ مورد.

۵. در مجموع، ۳۲ نسخه عصر مصنّف شناخته شده که از این میان، دو نسخه، تصحیح شده توسط مؤلّف و ۲ نسخه، مزین به خطّ مؤلّف بوده‌اند.

۶. مجموعاً ۱۱ مورد.

۷. مجموعاً در ۱۵ مورد، به بیش از یک فهرست، ارجاع داده شده است.

۸. در نزدیک به ۶۰ مورد، به منابعی غیر از فهرست کتابخانه‌ها ارجاع شده است.

در نگاه جداگانه، پرثمره‌ترین سال‌ها چنین‌اند: سال ۸۱۱ هـ (کتابت ۹ نسخه)؛ سال ۹۶۹ هـ (کتابت ۷ نسخه)؛ سال ۱۰۸۱ هـ (کتابت ۵ نسخه)؛

و در نگاه پیوسته، پرکارترین سال‌ها، بیست و چهارمین دهه پس از وفات او، یعنی سال‌های ۱۰۸۰-۱۰۹۰ هـ، است که ۲۹ کاتب به استنساخ آثار او پرداخته‌اند.

هشت نسخه از آثار او به دست شاگردانش کتابت شده که در این میان، زین‌الدین علی بن فضل‌الله بن هیکل حلّی، مشهور به ابن هیکل، با کتابت ۷ نسخه، از همه پرکارتر بوده است.

چاپ(ها): پس از ذکر نسخه‌های خطّی، به چاپ‌های احتمالی آن اثر -چه به صورت مستقل، و چه در حواشی کتاب‌ها و میان مجموعه‌ها و مجلّات- پرداخته‌ام؛ مجموعاً ۱۵ اثر ابن فهد به چاپ رسیده‌اند که نخستین آن‌ها عدّه الذّاعی است، بیشترین تعداد چاپ، از آن عدّه الذّاعی (۵ بار/با احتساب ترجمه‌های فارسی: ۷ بار)، التّحصین فی صفات العارفین (۵ بار) و مصباح المبتدی (۳ بار) است.

پس از آن، ترجمه‌های فارسی اثر را چه در قالب چاپ و یا نسخه خطّی شناسانده، و سپس به ذکر شرح‌ها، نقدها و گزیده‌ها پرداخته‌ام؛ البتّه ابن فهد، خود دو اثر خویش عدّه الذّاعی و المهدّب البارع را خلاصه کرده است، که در عنوان‌های جداگانه ذکر شده‌اند، و نه در ذیل اصل متن‌ها.

۲

❖ روزشمار زندگی علمی ابن فهد ❖

۷۵۶ هـ: تولّد.

۷۹۱ هـ، ۲۰ جمادی الآخرة: دریافت اجازهٔ روایت کتاب شرایع الإسلام فی مسائل الحرام و الحلال از ضیاء‌الدّین

(نظام‌الدّین) ابوالحسن علی بن محمّد بن عبدالحمید نیلی به ابن فهد.

۸۰۱ هـ، ۱۶ جمادی الأولى: پایان نگارش عدّه الذّاعی و نجاح السّاعی.

۸۰۳ هـ، ۲۱ رجب: پایان نگارش المهدّب البارع فی شرح «المختصر النّافع».

۸۰۵ هـ، ۱ شعبان: پاک‌نویس جلد نخست المهدّب البارع فی شرح «المختصر النّافع».

۸۰۶ هـ، ۲۲ رمضان: پایان نگارش المقتصر من (فی) شرح «المختصر» که خلاصهٔ المهدّب البارع فی شرح «المختصر

النّافع» بود.

تا ۸۱۱ هـ: سال‌های پختگی ابن فهد و پرکاری او در دههٔ پنجم زندگی، به انجام رسیدن نگارش آثار مهمی همچون: رسالة

وجیزة فی واجبات الحجّ و نیاتہ: السّدرة الثّمینة و هداية المستفید: الفصول فی التّعقیبات و الدّعوات؛ فقه الصّلاة؛

- کفایة المحتاج في مسائل (إلى مناسك) الحاج؛ اللّمة الجلیة (الحلیة) في معرفة النیة: مصباح المهتدي (المبتدي)؛ و هداية المهتدي (المقتدي)؛ معرفة المنازل.
- ۵۸۱۲: تصحيح المهذب البارع في شرح «المختصر النافع».
- ۵۸۱۶: پایان نگارش المختصر در شرح ارشاد الاذهان علامه حلی، و بازبینی المختصر من (في) شرح «المختصر».
- ۵۸۱۸، ۱۵ ذوحجّه: پایان نگارش بغية الراغبين في ما اشتملت عليه مسألة الكثرة في سهو المصلّين.
- تا ۵۸۲۲: پایان نگارش كتاب های الاستفتاء و الموجز الحاروي لتحرير الفتاوي.
- ۵۸۲۵، ۱۹ ذوحجّه: صدور اجازه برای شمس الدّین محمّد بن محمّد بن حسن حولانی تاملی و شیخ زین الدّین علی بن حسین بن عبدالعالی.
- ۵۸۲۷، ۲۹ محرّم: پایان نگارش فقه الصلاة.
- ۵۸۳۳: صدور اجازه برای برخی از شاگردانش.
- ۵۸۳۴، ۲ صفر: پایان تدوین جوابات المسائل الشّامية الأولى.
- ۵۸۳۵: تصحيح دوباره المهذب البارع في شرح «المختصر النافع».
- ۵۸۳۷، ۱۷ ربيع الأول: پایان نگارش جوابات المسائل الشّامية الثانية و رسالة (في) السهو في الصلاة.
- ۵۸۴۰: پایان نگارش الأنوار البدرية في (ردّ) كشف شبه القدرية از عزّ الدّین حسن بن شمس الدّین محمّد بن علی مهلبی حلی که تألیف آن به خواسته ابن فهد آغاز شده بود.
- ۵۸۴۰، ۱۲ شعبان: دریافت اجازه شفاهی از سیّد بهاء الدّین علی بن عبدالکريم بن عبدالحمید حسینی نسابه نیلی.
- ۵۸۴۱: درگذشت در سنّ ۸۵ سالگی در کربلای معلّی.

بی فایده نیست که پیش از آغاز، به مواردی که برای ابن فهد به نگارش درآمده‌اند نیز اشاره کنم:

۱. اجازه ضیاء الدّین (نظام الدّین) ابوالحسن علی بن محمّد بن عبدالحمید نیلی به ابن فهد، در ۲۰ جمادى الآخرة ۷۹۱ هـ، اجازه روایت کتاب شرایع الإسلام في مسائل الحرام و الحلال از شیخ نجم الدّین ابوالقاسم جعفر بن حسن هذلی حلی، مشهور به محقّق حلی (د: ۶۷۶ هـ) است.
- آغاز: بسمله، حمدله، صلاة، «... و بعد، فقد استخرت الله وأجرت للشيخ الأجلّ الأوحّد، العالم العامل، و أفاضل ألكامل...».
- انجام: «... وسلّم كثيراً كثيراً. كتبه ألعبد الفقير... عن سيّاته».
- الف. نسخه خطّی:

[9831] ۱. کتابخانه شخصی آقای زین العابدین ابراهیمی در کرمان، رساله سوم از مجموعه شماره ۲۱۴۳، ص ۹۶، کتابت

محمد حسن بن محمد حسین به نسخ از روی نسخهٔ مورّخ صفر ۱۰۴۵هـ، نسخهٔ عکسی مرکز دایرةالمعارف بزرگ اسلامی، شمارهٔ ۲۵۲۳۶۸ (فهرست، ج ۱، ص ۱۰).

ب. چاپ:

متن آن را بنگرید در بحارالأنوار^۱ و إجازات الحدیث^۲.

۲. اجازة علی بن حسن خازن حائری^۳ به ابن فهد، متن آن را بنگرید در بحارالأنوار^۴، آغاز: «الحمد لله الذین تتمّ الصّالحات...».

۳. اجازة علی بن محمد بن مکی عاملی، فرزند شهید اول^۵.

۴. الأنوار البدریة فی (ردّ) کشف شبه القدریة، تألیف عزّالدین حسن بن شمس الدّین محمد بن علی مهلبی حلّی که به خواهش ابن فهد حلّی در ردّ کتاب یوسف اعور واسطی نگاشته شده^۶، و در روز شنبه ۶ جمادی الآخرة ۸۴۰هـ به انجام رسیده است.

نسخه‌های خطّی:

۱. [9832] کتابخانهٔ مرکزی آستان قدس رضوی، کتابت ۱۰۸۶هـ (ذریعه، ج ۲، ص ۴۱۹).

۲. [9833] کتابخانهٔ شخصی شیخ محمد بن طاهر بن حبیب سماوی (۱۲۹۴ - ۱۲۷۱هـ) در نجف اشرف، بدون شماره (أعیان الشّیعه، ج ۹، ص ۱۴۲).

۵. مرثیه‌ای در رثای ابن فهد^۷ از ابوالقاسم علی بن علی بن جمال الدّین محمد بن طّیّ عاملی قفقانی (د: ۸۵۵هـ)، صاحب کتاب فقهی المسائل مشهور به مسائل ابن طّیّ، آغاز:

معاقره الأوطان ذلّ وباطل ولا سیما قارنتها ألغوائل...

ع قصیده‌ای در وصف المهذب البارع فی شرح مختصر النّافع نوشتهٔ ابن فهد، که همان ابوالقاسم بن طّیّ عاملی قفقانی

۱. مجلسی، محمدباقر بن محمدتقی، بحارالأنوار، ج ۱۰۴، ص ۲۱۵؛ چاپ قدیم، ج ۲۵، ص ۴۵.

۲. حسینی اشکوری، سید احمد، إجازات الحدیث، صص ۲۳، ۱۷۸.

۳. تهرانی، آقا بزرگ، ذریعه، ج ۱، صص ۲۱۱ - ۲۱۲، ش ۱۱۰۷. ۴. مجلسی، محمدباقر بن محمدتقی، بحارالأنوار، ج ۱۰۴، ص ۲۱۷.

۵. افندی اصفهانی، میرزا عبدالله بن عیسی، ریاض العلماء، ج ۱، ص ۶۴.

۶. امین عاملی، سید محسن بن عبدالکریم، أعیان الشّیعه، ج ۵، ص ۲۶۵؛ ج ۹، ص ۱۴۲.

۷. بنگرید به: امین عاملی، سید محسن بن عبدالکریم، أعیان الشّیعه، ج ۸، ص ۲۹۵؛ بحر العلوم، سید مهدی، الفوائد الرّجالیة، ج ۲،

صص ۱۱۰ - ۱۱۱؛ شوشتری، قاضی نورالله، مجالس المؤمنین، ج ۱، ص ۵۸۰؛ گروه نویسندگان، نامهٔ دانشوران ناصری، ج ۱،

صص ۳۷۲ - ۳۷۳.

(د: ۸۵۵هـ)، صاحب کتاب مسائل ابن طی سروده است.^۱

۳

◆ نگارش ها ◆

زیان تمامی رساله ها «عربی» است

- * آداب الدّاعی = نبذة الباغي في ما لابدّ منه من آداب الدّاعی.
[9836] ۱. کتابخانه مجلس شورای اسلامی، رساله هشتم از مجموعه شماره ۴۸۷۳، برگ ۲۳ - پ ۲۷ (فهرست، ج ۱۴، ص ۹).
- * آداب الدّعا = نبذة الباغي في ما لابدّ منه من آداب الدّاعی.
یک. اجازة إلى شمس الدین محمد بن محمد بن حسن حولانی عاملي^۲.
- تاریخ نگارش: ۱۹ ذوحجّه ۸۲۵هـ که محمد بن علی بن محمد بن خاتون عاملی در اجازة اش به محقق کرکی در سال ۹۰۰هـ آن را درج کرده است.
- دو. اجازة إلى عزّ الدین ابوالمکارم حسن بن علی بن أحمد ابن یوسف، ابن عشرة العاملي الكرواني^۳ (الکرکی)^۲.
- الف. نسخه خطی:
- [9834] ۱. کتابخانه آیت الله مرعشی، رساله چهارم از مجموعه شماره ۸۳۱، برگ ۷ - پ ۹، کتابت ۱۰۲۲هـ (فهرست، ج ۲۱، ص ۲۶۲).
- سه. اجازة إلى بعض تلامیذه^۵
- تاریخ نگارش: ۸۳۳هـ.
الف. نسخه خطی:
- [9835] ۱. بر جزء اول قواعد علامه حلّی (ذریعه، ج ۱، ص ۱۴۴).
- چهار. اجازة إلى شیخ زین الدین علی بن حسین بن عبدالعالی.
- تاریخ نگارش: ۸۲۵هـ.
الف. نسخه خطی:
۱. امین عاملی، سید محسن بن عبدالکریم، اعیان الشیعة، ج ۳، ص ۱۴۸، ج ۸، ص ۲۹۵.
۲. امین عاملی، سید محسن بن عبدالکریم، اعیان الشیعة، ج ۹، ص ۱۴۱.
۳. کروان در اطراف توس است، و شاید تصحیف «کسروان» باشد.
۴. بحرانی، یوسف بن احمد، لؤلؤة البحرین، ص ۱۶۹.
۵. تهرانی، آقا بزرگ، ذریعه، ج ۱، ص ۱۴۴، ش ۶۷۶.
۶. گروه نویسندگان، موسوعة مؤلفی الإمامیة، ج ۵، ص ۸۴، ش ۱.
۷. مدرّسی طباطبایی، سید حسین، مقمّمه ای بر فقه شیعه، ص ۱۵۴، ش ۱۳۷.
۸. همان، ص ۱۵۴، ش ۱۳۸.
۹. گروه نویسندگان، موسوعة مؤلفی الإمامیة، ج ۵، ص ۸۴، ش ۲.
۱۰. همان، ج ۵، ص ۸۵، ش ۳.

۱ [9840] کتابخانه مدرسه علمیه باقریه در مشهد، رساله نخست از مجموعه شماره ۳۱۱، کتابت ۱۱۷۲ هـ (فصل نامه تراننا، شماره ۲۵، ص ۹۲).

نه. بغية الزّاعبين في ما اشتملت عليه مسألة الكثرة في سهو المصلّين.^{۱۰}

تاریخ پایان نگارش: ۱۵ ذوحجّه ۸۱۸ هـ.

۱. بنگرید به: بحر العلوم، سیّد مهدی، الفوائد الزّجالیة، ج ۲، ص ۱۱۰؛ محدث قمی، عباس بن محمّد رضا، الفوائد الرضویة، ص ۳۳.
۲. بنگرید به: امین عاملی، سیّد محسن بن عبدالکریم، اعیان الشّیعة، ج ۳، ص ۱۴۸؛ آقابزرگ، ذریعه، ج ۱، ص ۳۹۳؛ گروه نویسندگان، موسوعة مؤلّفي الإمامیة، ج ۵، ص ۸۵، ش ۴.

۳. بنگرید به: امین عاملی، سیّد محسن بن عبدالکریم، اعیان الشّیعة، ج ۳، ص ۱۴۸؛ آقابزرگ، ذریعه، ج ۲، ص ۲۱، ش ۶۷؛ ج ۸، ص ۶۸؛ ج ۱۳، ص ۱۰۸؛ ج ۲۰، ص ۳۹؛ ج ۲۴، ص ۷۴؛ گروه نویسندگان، موسوعة مؤلّفي الإمامیة، ج ۵، ص ۸۵، ش ۵.

۴. سال فوت او به اشتباه، ۸۷۰ هـ هم گفته شده است.

۵. اخدی اصفهانی، میرزا عبدالله بن عیسی، ریاض الطّعام.

۶. گروه نویسندگان، موسوعة مؤلّفي الإمامیة، ج ۵، ص ۸۵ - ۸۶، ش ۶.

۷. بنگرید به: امین عاملی، سیّد محسن بن عبدالکریم، اعیان الشّیعة، ج ۳، ص ۱۴۸؛ بابانی بغدادی، اسماعیل پاشا بن محمّد امین، هدیه العارفین، ج ۱، ص ۱۲۵؛ خوانساری موسوی اصفهانی، سیّد محمّد باقر بن زین العابدین، روضات الجنّات، ج ۱، ص ۷۲؛ شرح روضات الجنّات، ج ۱، ص ۱۶۷ - ۱۶۸؛ گروه نویسندگان، نامه دانشوران ناصری، ج ۱، ص ۳۷۶؛ محدث قمی، عباس بن محمّد رضا، الفوائد الرضویة، ص ۳۳.

۸. گروه نویسندگان، موسوعة مؤلّفي الإمامیة، ج ۵، ص ۸۶، ش ۷.

۹. همان، ج ۵، ص ۸۶، ش ۸.

۱۰. تهرانی، آقابزرگ، ذریعه، ج ۳، ص ۱۳۱ - ۱۳۲، ش ۴۴۵؛ گروه نویسندگان، موسوعة مؤلّفي الإمامیة، ج ۵، ص ۸۶، ش ۹.

* اختصار العدة^۱ = نذرة الباغي في ما لابد منه من آداب الدّاعی.

* الأدعية و الختوم^۲ = الفصول في التّعقیبات و الدّعوات.

پنج. استخراج الحوادث^۳ و بعض الوقایع المستقبلية من كلام امیر المؤمنین علیه السلام.

ظهور چنگیز خان مغول و برآمدن صفویان را با سخنان امام علی (ع) تطبیق داده است.

وصیت‌هایی است که برای شاگردش سیّد محمّد بن فلاح موسوی حویزی مشعشعی (د: ۸۶۶ هـ) تألیف کرده، او می‌گفته است که هرگاه این رساله را می‌خوانم، در بدنم تشعشعاتی ایجاد می‌شود.

شش. الاستفتاء.^۶

پرسش و پاسخ‌های فقهی.

الف. نسخه‌های خطی:

۱ [9837] کتابخانه مجلس شورای اسلامی، رساله سوم از مجموعه شماره ۲۷۵۰، صص ۳۰۱ - ۳۰۲، کتابت ۸۲۲ هـ، نسخه عصر مصنّف (فهرست، ج ۹، ص ۱۲۵).

۲ [9838] کتابخانه مجلس شورای اسلامی، رساله چهارم از مجموعه شماره ۲۷۵۰، ص ۳۰۳، کتابت ۸۲۲ هـ، نسخه عصر مصنّف (فهرست، ج ۹، ص ۱۲۶).

* أسرار الصلاة^۷ = ترجمة الصلاة في بیان معانی أفعالها و أقوالها.

هفت. أصول الدّین.^۸

الف. نسخه خطی:

۱ [9839] کتابخانه ملی ملک، رساله دوم از مجموعه شماره ۵۷۱۲، برگ ۹ - ۱۳، کتابت قرن ۱۰ هـ (فهرست، ج ۸، ص ۴۷۳).

هشت. إفادات.^۹

الف. نسخه خطی:

مجالس المؤمنین، ج ۱، ص ۵۸۰؛ گروه نویسندگان، نامه دانشوران ناصری، ج ۱، ص ۳۷۶؛ نوری طبرسی، میرزا حسین بن محمدتقی، مستدرک الوسائل، ج ۳، ص ۴۳۵.

۳. بنگرید به: افندی اصفهانی، میرزا عبدالله بن عیسی، ریاض العلماء؛ تبریزی، میرزا علی، مرآة الکتب، ص ۳۲۲؛ تهرانی، آقا بزرگ، ذریعه، ج ۲۰، ص ۱۴۸؛ شوشتری، قاضی نورالله، مجالس المؤمنین، ج ۱، ص ۵۸۰؛ کنتوری نیشابوری، سید اعجاز حسین بن محمدقلی، کشف الحجب و الأستار، ص ۹۸، ش ۴۵۴؛ ص ۴۹۳، ش ۲۷۶۷؛ گروه نویسندگان، نامه دانشوران ناصری.

۴. بنگرید به: امین عاملی، سید محسن بن عبدالکریم، اعیان الشیعة، ج ۳، ص ۱۴۸؛ بابانی بغدادی، اسماعیل پاشا بن محمدامین، هدیه العارفین، ج ۱، ص ۱۲۵؛ همو، ایضاح المکنون، ج ۱، ص ۲۳۶؛ بحرانی، یوسف بن احمد، لؤلؤة البحرین، ص ۱۵۷؛ همو، انیس المسافر و جلس العاضر (الکشکول)، ج ۱، ص ۳۰۵؛ تهرانی، آقا بزرگ، ذریعه، ج ۳، ص ۳۹۸، ش ۱۴۳۰؛ ج ۸، ص ۱۷۹؛ جالبقی بروجردی، سید علی اصغر، طرائف المقال، ج ۲، ص ۴۲۴؛ حافظیان بابلی، ابوالفضل، فهرست کتاب‌های چاپ سنگی کتابخانه [آستانه] حضرت عبدالعظیم حسنی، ص ۲۶۱، ش ۸۵۷؛ حرّ عاملی مشغری، ابوجعفر محمد بن حسن، أمل الآمل، ج ۲، ص ۲۱؛ حسینی جلالی، سید محمدحسین، فهرس الترات، ج ۱، ص ۷۶۲؛ خوانساری موسوی اصفهانی، سید محمدباقر بن زین العابدین، روضات الجنات، ج ۱، صص ۷۲ - ۷۳؛ خوبی، سید ابوالقاسم، معجم رجال الحديث، ج ۲، ص ۲۰۲؛ زرکلی، خیرالدین، الاعلام، ج ۱، ص ۲۲۷؛ کخاله، عمررضا، معجم المؤلفین، ج ۲، ص ۱۴۴؛ کنتوری نیشابوری، سید اعجاز حسین بن محمدقلی، کشف الحجب و الأستار، ص ۱۰۱، ش ۴۶۴؛ گروه نویسندگان، دایرة المعارف شیع، ج ۴، ص ۱۶۲، ذیل «التحصین...»؛ گروه نویسندگان، موسوعة مؤلفی الإمامیة، ج ۵، صص ۸۶ - ۸۹، ش ۱۰؛ محدث قمی، عباس بن محمدرضا، الفوائد الرضویة، ص ۳۳؛ همو، الکتبی و الألقاب، ج ۱، ص ۳۸۰؛ مشار، خان بابا، فهرست کتب چاپی عربی، ص ۱۶۷، مدرّس تبریزی (قاسوسی)، محمدعلی، ریحانة الادب، ج ۸، ص ۱۴۶؛ نوری طبرسی، میرزا حسین بن محمدتقی، خاتمة مستدرک الوسائل، ج ۲، صص ۲۷۶، ۲۹۲ - ۲۹۳.

آغاز: «الحمد لله المتعالي بوجوب وجوده عن الأضداد و ألداد...».

الف. نسخه‌های خطی:

[9841] ۱. کتابخانه شخصی آیت‌الله سید حسن صدرالدین کاظمی در کاظمین، بدون شماره، کتابت زین‌الدین علی بن فضل‌الله بن هیکل حلّی، مشهور به ابن هیکل، شاگرد مؤلف (ذریعه، ج ۳، ص ۱۳۲).

[9842] ۲. کتابخانه شخصی آیت‌الله سید محمدعلی هبة‌الدین شهرستانی در کاظمین، بدون شماره، کتابت عزالدین حسن بن احمد بن محمد بن فضل مارونی عاملی (ز ۵۸۳۱ هـ) در روز پنجشنبه ۱۰ رمضان ۵۸۳۱ هـ، نسخه عصر مصنف (ذریعه، ج ۳، ص ۱۳۲).

*. تاریخ الأئمة = التواریخ الشرعیة عن الأئمة المهیة.

*. التحریر فی الفتوی = التحریر فی الفقه.

ده. التحریر فی الفقه ۲.

آن را در بیشتر منابع، همان محرّر در الفتوی معرفی کرده، و به اشتباه - کتابی مستقل نمی‌دانند.^۲
تحریر آن، در خواب به مؤلف الهام شده است، آغاز: «الحمد لله المتقدّس بکماله عن مشابهة المخلوقات...».

بازده. التحصین فی (و) صفات العارفین من العزلة و

الخمول بالأسانید المتلقاة عن آل الرسول.^۳

در سه بخش (قطب) تنظیم یافته است:

۱. حقیقة العزلة.

۲. الأخبار المجوّزة للعزلة.

۳. الفوائد المرّتبة علی العزلة.

آغاز: بسمله، «الحمد لله موضح الرّشاد، ومرشد

۱. همان، ج ۳، ص ۲۱۴.

۲. بنگرید به: امین عاملی، سید محسن بن عبدالکریم، اعیان الشیعة، ج ۳، ص ۱۴۸؛ شوشتری، قاضی نورالله،

مجموعه شماره ۱۲۰۰۱، برگ‌های ۱۲۱ تا ۱۳۹، کتابت محمد بن اسدالله در ربیع‌الأول ۱۰۸۵ هـ به‌نسخ، با علامات تصحیح (فهرست، ج ۳۰، صص ۳۴۳-۳۴۴).

[9853] ۱۱. کتابخانه آیت‌الله مرعشی، رساله دوم از مجموعه شماره ۸۰۸۴، برگ ۲۳ پ - ۳۶ پ، کتابت قرن ۱۲ هـ (فهرست، ج ۲۱، ص ۸۴).

[9854] ۱۲. کتابخانه آیت‌الله مرعشی، رساله دوم از مجموعه شماره ۶۸۲۵، برگ ۹ پ - ۳۹ پ، کتابت ۱۳۱۰ هـ (فهرست، ج ۱۸، ص ۲۹).

[9855] ۱۳. کتابخانه آیت‌الله مرعشی، رساله سوم از مجموعه شماره ۱۵۲۳، برگ‌های ۵۴ تا ۱۶۱، کتابت ۱۱۳۰ هـ، با علامات تصحیح (فهرست، ج ۲۹، ص ۱۷۵).

[9856] ۱۴. کتابخانه خانقاه نعمت‌اللهی تهران، رساله پنجم از مجموعه شماره ۵۰، صص ۵۲-۸۴، کتابت قرن ۱۱ هـ (فهرست، ج ۱، ص ۶۳).

[9857] ۱۵. کتابخانه دانشکده الهیات و معارف اسلامی دانشگاه تهران، رساله پنجم از مجموعه شماره ۲۵، برگ ۴۳ پ - ۵۰ پ، کتابت قرن ۱۳ هـ (فهرست، ج ۱، ص ۲۱۹).

[9858] ۱۶. کتابخانه شخصی آقای دکتر علی‌اصغر مهدوی در تهران، رساله سوم از مجموعه شماره ۲۷۹، کتابت ۱۱۳۴ هـ (نشریه، دفتر ۲، ص ۱۰۳).

[9859] ۱۷. کتابخانه شخصی آقای زین‌العابدین ابراهیمی در کرمان، رساله چهارم از مجموعه شماره ۱۸۳۶، صص ۲۰۰-۲۲۱، کتابت ۱۰۷۸ هـ به‌نسخ، نسخه عکسی مرکز دایرة‌المعارف بزرگ اسلامی، شماره ۲۵۲۰۶۱ (فهرست، ج ۱، صص ۶۳، ۴۳۵).

[9860] ۱۸. کتابخانه شخصی آقای زین‌العابدین ابراهیمی در کرمان، رساله نخست از مجموعه شماره ۱۸۷۴، صص ۲-۲۹، کتابت شعبان ۱۱۲۱ هـ به‌نسخ، مقابله در ۱۱۲۲ هـ، با حواشی، نسخه عکسی مرکز دایرة‌المعارف بزرگ اسلامی، شماره ۲۵۲۰۹۹ (فهرست، ج ۱، صص ۶۳، ۶۴).

۱. شماره جدید: ۶۴۹.

۲. همچنین بنگرید به: حسینی اشکوری، سید احمد، الترات العربی فی مکتبة المرعشی، ج ۱، ص ۴۶۰.

العباد، و الصلاة علی سیدنا محمد الهادی... و بعد، فهذه کتاب مضمونه أنزلت و الخمول، بالأسانید أملتقاة عن آل الرسول - عليهم السّلام -...».

انجام: «... فإذا هي أدبرت كانت أحسن شيء رأها أناس، وإذا هي أقبلت كان أقيح». الفه، نسخه‌های خطی:

[9843] ۱. کتابت مولی‌هاشم سامزایی در ۱۳۱۱ هـ در سامزآء (ذریعه، ج ۱۹، ص ۳۶۴).

[9844] ۲. کتابخانه‌ای در استرآباد، بدون شماره.

[9845] ۳. کتابخانه آستان حضرت عبدالعظیم (ع)، رساله بیست و پنجم از مجموعه شماره ۱۳۷۶، برگ ۲۱۹ ر - ۲۳۳ ر، به‌نسخ (نشریه، دفتر ۳، ص ۴۵۲؛ فهرست، ج ۱، ص ۹۹، ش ۹۷).

[9846] ۴. کتابخانه آیت‌الله فاضل خوانساری، رساله دوم از مجموعه شماره ۱۲۷، برگ ۳۷ پ - ۴۷ پ (فهرست، ج ۱، ص ۹۲).

[9847] ۵. کتابخانه آیت‌الله مرعشی، رساله پنجاه و پنجم از مجموعه شماره ۷۰۳۶، برگ ۳۴۹ پ - ۳۵۵ ر، کتابت ۱۰۳۱ هـ (فهرست، ج ۱۸، ص ۲۰۹).

[9848] ۶. کتابخانه آیت‌الله مرعشی، رساله پنجم از مجموعه شماره ۵۶۵۱، برگ ۱۲۱ ر - ۱۴۱ ر (فهرست، ج ۱۵، ص ۴۸).

[9849] ۷. کتابخانه آیت‌الله مرعشی، رساله چهارم از مجموعه شماره ۱۰۹۵۳، برگ ۱۴۱ پ - ۱۵۰ پ، کتابت ۱۰۹۸ هـ (فهرست، ج ۲۷، ص ۳۶۱).

[9850] ۸. کتابخانه آیت‌الله مرعشی، رساله چهارم از مجموعه، شماره موقت ۱۰۹۳۲، کتابت شعبان ۱۲۳۲ هـ، جیبی (فصل‌نامه میراث شهاب، شماره ۳۲، ص ۳۹، ش ۳۰۲).

[9851] ۹. کتابخانه آیت‌الله مرعشی، رساله سیزدهم از مجموعه، بدون شماره، کتابت رجب ۱۰۸۲ هـ در بندر سورت به‌نستعلیق، وزیری (فصل‌نامه میراث شهاب، شماره ۲۰، ص ۱۷، ش ۱۶۱).

[9852] ۱۰. کتابخانه آیت‌الله مرعشی، رساله دوم از

۴۳۶. [9873] ۳۱. کتابخانه مجلس شورای اسلامی، رساله هشتم از مجموعه شماره ۵۱۲۲ (فهرست، ج ۱، ص ۳۲۲).
- [9874] ۳۲. کتابخانه مجلس شورای اسلامی، رساله هفتاد و پنجم مجموعه شماره ۱۸۰۵، صص ۳۵۴ - ۳۶۲ (فهرست، ج ۹، ص ۳۷۲).
- [9875] ۳۳. کتابخانه مجلس شورای اسلامی، رساله هفتاد و یکم از مجموعه شماره ۴۹۰۰، برگ ۱۸۳ پ - ۱۸۷ پ، کتابت ۱۰۸۱ هـ (فهرست، ج ۱۴، ص ۸۵).
- [9876] ۳۴. کتابخانه مجلس شورای اسلامی، شماره ۱۴۰۵، ۲۷۲ ص (فهرست، ج ۴، ص ۱۴۷).
- [9877] ۳۵. کتابخانه مجلس شورای اسلامی، شماره ۱۴۰۴، کتابت ۱۳۱۰ هـ، ۱۹۲ ص (فهرست، ج ۴، ص ۱۴۷).
- [9878] ۳۶. کتابخانه مدرسه آیت الله گلپایگانی، رساله دوم از مجموعه شماره ۲۷، کتابت محمدباقر مازندرانی در ۱۲۴۱ هـ، ۸ برگ (فهرست عزیزاده، ج ۱، ص ۱۴۲).
- [9879] ۳۷. کتابخانه مدرسه آیت الله گلپایگانی، شماره ۱۳ (فهرست عزیزاده، ج ۱، ص ۱۴۲).
- [9880] ۳۸. کتابخانه مدرسه آیت الله گلپایگانی، شماره ۸ (فهرست عزیزاده، ج ۱، ص ۱۴۲).
- [9881] ۳۹. کتابخانه مدرسه آیت الله گلپایگانی، شماره ۸ (فهرست عزیزاده، ج ۱، ص ۱۴۲).
- [9882] ۴۰. کتابخانه مدرسه علمیه آخوند همدان، رساله سوم از مجموعه شماره ۴۸۱۹، کتابت ۱۲۹۱ هـ (فهرست شهرستان‌ها، ج ۳، ص ۱۵۷۳).
- [9883] ۴۱. کتابخانه مدرسه علمیه حجتیه در قم، رساله دوم از مجموعه شماره ۶۵۳، کتابت ۱۰۵۴ هـ (فهرست، ص ۱۱۷).
- [9884] ۴۲. کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی، رساله سوم از مجموعه شماره ۱۴۸۱، کتابت ۱۲۹۹ هـ (هزار و پانصد نسخه اهدایی رهبری، ص ۳۷۴).
- [9885] ۴۳. کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی، رساله سوم از مجموعه شماره ۵۶۷ (هزار و پانصد نسخه اهدایی رهبری، ص ۲۶۸).
- [9861] ۱۹. کتابخانه شخصی آقای سید علی اصغر اصغرزاده در مشهد، شماره ۲، کتابت ۱۰۹۴ هـ (نشریه، دفتر ۵، ص ۶۱۳).
- [9862] ۲۰. کتابخانه شخصی آقای هدایتی در قم، کتابت ۱۲۹۱ هـ (فصل نامه تراث، شماره ۲، ص ۱۲۴).
- [9863] ۲۱. کتابخانه شخصی حجت الاسلام والمسلمین سید مهدی لاجوردی، بدون شماره.
- [9864] ۲۲. کتابخانه عمومی آیت الله حکیم در نجف اشرف، رساله سوم از مجموعه شماره ۹۹، برگ ۲۱ پ - ۵۲ پ، کتابت قرن ۱۳ هـ (فهرست، ص ۱۲۴).
- [9865] ۲۳. کتابخانه قطریه در دوحه، رساله دوم از مجموعه شماره ۱۸۸، برگ های ۱۶۰ تا ۱۷۴، با افتادگی از انجام (فهرست، ج ۲، ص ۲۴۰).
- [9866] ۲۴. کتابخانه قطریه در دوحه، رساله نخست از مجموعه شماره ۱۸۸، برگ های ۱ تا ۱۶۰ (فهرست، ج ۲، ص ۳۸۱).
- [9867] ۲۵. کتابخانه مجلس شورای اسلامی، رساله بیست و هفتم از مجموعه شماره ۱۳۵۶۸، صص ۳۱۹ - ۳۲۱، کتابت ۱۲۹۹ هـ (فهرست، ج ۳۷، ص ۶۹).
- [9868] ۲۶. کتابخانه مجلس شورای اسلامی، رساله دوم از مجموعه شماره ۴۱۹۳، ۱۳ برگ (فهرست، ج ۱۱، ص ۹۸).
- [9869] ۲۷. کتابخانه مجلس شورای اسلامی، رساله دوم از مجموعه شماره ۳۷، صص ۴۳۸ - ۴۷۴، کتابت قرن ۱۱ هـ (فهرست، ج ۷، ص ۲۸۹).
- [9870] ۲۸. کتابخانه مجلس شورای اسلامی، رساله دهم از مجموعه شماره ۵۲۲، کتابت ۱۰۳۶ هـ (فهرست، ج ۱، ص ۳۲۲).
- [9871] ۲۹. کتابخانه مجلس شورای اسلامی، رساله سوم از مجموعه شماره ۵۲۶، برگ های ۲۸ تا ۲۸، کتابت قرن ۱۱ هـ (فهرست، ج ۲۲، ص ۲۴۴).
- [9872] ۳۰. کتابخانه مجلس شورای اسلامی، رساله نهم از مجموعه شماره ۱۲۰۰۶، صص ۱۰۴ - ۱۲۵ (فهرست، ج ۳۵، ص ۲۱).

- مجموعه شماره ۷۴۹، ۲۱ برگ (فهرست، ج ۲، ص ۳۳۳).
 [9901] ۵۹. کتابخانه وزیر یزد، رساله دوم از
 مجموعه شماره ۹۳۸.
 [9902] ۶۰. کتابخانه وزیر یزد، رساله دوم از مجموعه
 شماره ۲۲۲۲، برگ‌های ۱۵۰ تا ۱۶۱، کتابت ۱۰۹۳ هـ
 (فهرست، ج ۴، ص ۱۲۰۷).
 [9903] ۶۱. کتابخانه وزیر یزد، رساله نخست
 از مجموعه شماره ۳۷۴۲، کتابت ۱۳۷۰ هـ (فهرست،
 ج ۵، ص ۱۷۷۷).
 ب. چاپ‌ها:
 ۱. تهران، سنگی، ۱۳۱۴ هـ، به همراه مکارم الأخلاق از
 طبرسی (قرن ۵هـ)، صص ۲۲۳-۳۴۳.
 ۲. قم: [بی‌نا]، ۱۳۱۶ هـ، بدون صفحه‌شمار، در هاشم
 المبدأ والمعاد از ملاصدرای.
 ۳. قم: مکتبه المصطفوی، [بی‌تا]، افست، در هاشم
 المبدأ والمعاد از ملاصدرای (د: ۱۰۵۰ هـ).
 ۴. زیر نظر سید محمد باقر حجت ابطحی اصفهانی،
 قم: مؤسسه امام مهدی، چاپ اول ۱۴۰۶ هـ، ۳۰ ص، به
 همراه مثیر الأحران از شیخ جلیل ابن‌نمای حلّی (د: ۶۴۵ هـ).
 ۵. تهران: لاهیجی، ۱۳۷۷ ش، رقعی، ۶۶ ص.
 ج. ترجمه فارسی:
 ۱. ترجمه سید علی جبار گل‌باغی ماسوله، تهران:
 [بی‌نا]، چاپ اول ۱۳۷۷ ش، ۵۵ ص.
 * التّحصین و صفات العارفين = التّحصین في صفات
 العارفين من العزلة و الخمول بالأسانيد الملتقاة عن
 آل الرسول.
 دوازده. ترجمه الصلاة في بيان معاني أفعالها وأقوالها.
 در یک مقدمه و هشت فصل:
 ۱. «في ألوضوع»؛
 ۲. «في معنى ألئبة»؛
 ۱. بنگرید به: تهرانی، آقازرگ، ذریعه، ج ۴، ص ۱۱۳؛ ج ۲۵،
 ص ۵۱.
 [9886] ۴۴. کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی،
 شماره ۳۵۱۷، ۲۲ برگ (فهرست، ج ۶، ص ۳۹۵).
 [9887] ۴۵. کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی،
 شماره ۶۷۲۳، ۲۴ برگ (فهرست، ج ۶، ص ۳۹۶).
 [9888] ۴۶. کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی،
 شماره ۱۷، ۱۷ برگ (فهرست، ج ۲، ص ۳۳۷).
 [9889] ۴۷. کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی،
 شماره ۳۵۱۶، ۱۰ برگ، کتابت ۱۲۳۱ هـ (فهرست، ج ۶،
 ص ۳۹۶).
 [9890] ۴۸. کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی،
 شماره ۶۲۳۸، ۱۱ برگ، ناقص (فهرست، ج ۶، ص ۳۹۶).
 [9891] ۴۹. کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی،
 شماره ۱۶، ۸ برگ، ناقص (فهرست، ج ۲، ص ۳۳۷).
 [9892] ۵۰. کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی،
 شماره ۶۰۶۸، ۹ ص (فهرست، ج ۶، ص ۳۹۶).
 [9893] ۵۱. کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران،
 شماره ۱۰۴۶، ۱۲۸ برگ - ۱۴۲، کتابت ۱۰۶۲ هـ
 (فهرست، ج ۳، ص ۶۵۵).
 [9894] ۵۲. کتابخانه مسجد اعظم قم، رساله هفتم از
 مجموعه شماره ۴۸۲، کتابت ۱۲۵۵ هـ (فهرست، ص ۴۴۹).
 [9895] ۵۳. کتابخانه مسجد گوهرشاد، رساله پنجم از
 مجموعه شماره ۸۶۵، برگ‌های ۱۱۰ تا ۱۲۵، کتابت قرن
 ۱۲ هـ (فهرست، ج ۳، ص ۱۱۷۱).
 [9896] ۵۴. کتابخانه مسجد گوهرشاد، رساله نخست
 از مجموعه شماره ۱۱۵۷، برگ‌های ۱ تا ۲۷، کتابت
 ۱۰۷۳ هـ (فهرست، ج ۳، ص ۱۶۱۱).
 [9897] ۵۵. کتابخانه ملی تهران، رساله پنجم از
 مجموعه شماره ۲۷۸۷، برگ ۲۵ پ - ۲۸ پ، کتابت
 قرن ۱۲ هـ (فهرست، ج ۱۳، ص ۲۶۹).
 [9898] ۵۶. کتابخانه ملی تهران، رساله هفتم از
 مجموعه شماره ۱۴۳۳، برگ‌های ۱۹۴ تا ۲۵۵،
 کتابت قرن ۱۲ هـ (فهرست، ج ۹، ص ۴۵۷).
 [9899] ۵۷. کتابخانه ملی شیراز، رساله سوم از
 مجموعه شماره ۲۷۶، ۱۲ برگ (فهرست، ج ۱، ص ۲۵۷).
 [9900] ۵۸. کتابخانه ملی شیراز، رساله نخست از

چهارده. التّواریخ الشّرعیة عن الأئمة المهديّة. ۵

الف. نسخه خطی:

۱. [9908] کتابخانه شخصی آیت‌الله سید حسن صدرالدین کاظمی در کاظمین، بدون شماره، کتابت زین‌الدین علی بن فضل‌الله بن هیکل حلّی، مشهور به ابن‌هیکل، شاگرد مؤلف (ذریعه، ج ۳، ص ۲۱۴؛ ج ۴، ص ۴۷۵).

* جامع الدقائق و کاشف الحقائق ۶ = المهدب البارع فی شرح «المختصر النافع».

پانزده. جوابات المسائل البحرانیّة. ۷

تاریخ نگارش: ۸۴۰ هـ.

هیجده پرسش و پاسخ فقهی، پرسش‌ها از سوی یکی از شاگردان مؤلف مطرح شده، و ابن‌فهد، پاسخ داده است.

۱. گروه نویسندگان، موسوعه مؤلفی الإمامیّة، ج ۵، ص ۸۹، ش ۱۱؛

۲. بنگرید به: تهرانی، آقابرگ، ذریعه، ج ۴، ص ۲۱۸، ش ۱۰۹۰؛ جالبقی بروجردی، سید علی‌اصغر، طرائف‌المقال، ج ۲، ص ۴۲۴؛ کنتوری نیشابوری، سید اعجاز حسین بن محمّدقلی، کشف‌الحجب و الأستار، ص ۲۴۸، ش ۱۳۰۹.

۳. تهرانی، آقابرگ، ذریعه، ج ۴، ص ۲۲۸، ش ۱۱۴۷.

۴. همان، ج ۳، ص ۲۱۳-۲۱۹؛ ج ۴، ص ۴۷۴.

۵. بنگرید به: تهرانی، آقابرگ، ذریعه، ج ۳، ص ۲۱۴، ش ۷۹۱؛ ج ۴، ص ۴۷۵؛ ش ۲۱۰۵؛ گروه نویسندگان، موسوعه مؤلفی الإمامیّة، ج ۵، ص ۸۹، ش ۱۲.

۶. مؤلف، در آغاز کتاب، به این نام نیز برای نگاشته خود تصریح دارد، بنگرید به: تهرانی، آقابرگ، ذریعه، ج ۵، ص ۵۲؛ کنتوری نیشابوری، سید اعجاز حسین بن محمّدقلی، کشف‌الحجب و الأستار، ص ۱۵۲، ش ۷۵۲.

۷. بنگرید به: تهرانی، آقابرگ، ذریعه، ج ۵، ص ۲۱۵، ش ۱۰۱۰؛ ج ۲۰، ص ۳۳۸؛ حسینی جلالی، سید محمّد حسین، فهرس‌التراث، ج ۱، ص ۷۶۳.

۳. «فی معنی تکبیرة أحرّام»؛

۴. «فی معنی قرأنة ألفتحة»؛

۵. «فی معنی سورة الأیّلاف»؛

۶. «فی معنی الذّکر»؛

۷. «فی معنی التّشّهّد»؛

۸. «فی معنی التّسلیم».

آغاز: بسم‌الله، حمدله، صلاة، «... و بعد، فهذه مقدّمة وجیزة تشمل علی معانی أفعال الصّلاة ممّا لا یستغنی عنها أحدًا من المصلّین...».

انجام: «وأنقطع أکلام بحمد أملك الأعلام، والصّلاة وأنسلام علی... وسلم تسلیمًا کثیرًا».

الف. نسخه‌های خطی:

۱. [9904] کتابخانه مجلس شورای اسلامی، رساله نخست از مجموعه شماره ۱۲۰۵۹، برگ ۱ر - ۸ر (فهرست، ج ۳۵، صص ۶۸ - ۶۹).

۲. [9905] کتابخانه مدرسه علمیّه نمازی در خوی، رساله چهارم از مجموعه شماره ۱۱۴، کتابت ۱۲۶۰ هـ (فهرست، ص ۶۸).

۳. [9906] کتابخانه‌ای در مازندران (ریاض‌العلماء، ج ۱، ص ۶۴).

* التّعقیبات ۱ = الفصول فی التّعقیبات و الدّعوّات.

* تعقیبات الصّلاة ۲ = الفصول فی التّعقیبات و الدّعوّات.

سیزده. تعیین ساعات اللیل و تشخیصها بمنازل القمر. ۳

در شش فصل و یک خاتمه.

آغازها متفاوت.

الف. نسخه خطی:

۱. [9907] کتابخانه دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تهران، رساله دوم از مجموعه شماره ۲۰۵، کتابت قرن ۱۳ هـ (فهرست، ج ۳، ص ۳۴).

* تواریخ الأئمة ۴ = التّواریخ الشّرعیة عن الأئمة المهديّة.

گردآوری، و به ترتیب از «طهارت» تا «دیات»، تنظیم شده است.

آغاز: «الحمد لله الذي أتنا من كل ما سألناه، وحبانا بكل ما طلبناه، المعبود الذي لا يعبد إلا إياه، المحمود الذي من توكل عليه كفا. باب الطهارة لوتنى بما دون الثلاث ووجب الثلاث...».

انجام: «... بطلت صلاته، قال فخر المحققين عن يمينه وشماله فينوي به على ذلك، لجانب من الملائكة ومسلمي الجن والانس، والحمد لله وحده.»
الف. نسخه‌های خطی:

[9915] ۱. کتابخانه آیت الله مرعشی، رساله دوم از مجموعه شماره ۸۴۸۴، برگ ۱۹ - ۵۶پ، کتابت قرن ۹هـ (فهرست، ج ۲۲، ص ۷۱).

[9916] ۲. کتابخانه شخصی آیت الله سید حسن صدرالدین کاظمی در کاظمین، بدون شماره.

[9917] ۳. کتابخانه مجلس شورای اسلامی، رساله چهاردهم از مجموعه شماره ۴۵۶۶، برگ ۹۳پ - ۱۰۰پ (فهرست، ج ۱۲، ص ۲۶۵).

[9918] ۴. کتابخانه مجلس شورای اسلامی، رساله نخست از مجموعه شماره ۷۴۹۵، برگ ۱پ - ۴۳پ، کتابت ابوالحسن بن محمد رضوی طوسی مشهدی سیزواری به نستعلیق (فهرست، ج ۲۵، ص ۴۶۲).

[9919] ۵. کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی، شماره ۲۳، ۲۶۳۱ برگ (فهرست، ج ۲۰، ص ۲۲).

[9920] ۶. کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی، شماره ۲۶۳۶، کتابت ۹۶۹هـ (فهرست، ج ۲، ص ۱۲۹؛ فهرست الفبایی، ص ۵۱۶).

[9921] ۷. کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی، شماره ۲۶۳۹ (فهرست، ج ۲، ص ۱۳۱).

[9922] ۸. کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران، شماره ۱۲۲۷، ۹۵ برگ (فهرست، ج ۶، ص ۲۴۵۷).

۱. بنگرید به: تهرانی، آقابزرگ، ذریعه، ج ۲۰، ص ۳۵۲؛ حسینی جلالی، سید محمدحسین، فهرس الثقات، ج ۱، ص ۷۶۳.

آغاز: بسمله، «... أخصه من السلام بأوفر الأقسام، واجزل الشهام، وأستديم الله مدته مدى الليالي والأيام، جناب الشيخ...»، نخستین پرسش درباره «قضى صلاة فانت» است.

انجام: «... مسألة ما يقول مولانا أبقاه... من كانت في ذمته صلاة متعدّدة... منها حمدان وأخوه الهان قبيلة بالشام منهم خويشب بن يزيد قتل بصفيين مع معاوية.»

الف. نسخه‌های خطی:
[9909] ۱. کتابخانه مجلس شورای اسلامی، رساله پانزدهم از مجموعه شماره ۴۵۶۶، برگ ۱۰۰پ - ۱۰۳پ، کتابت ۸۴۰هـ، نسخه عرص مصتّف (فهرست، ج ۱۲، ص ۲۶۵).

[9910] ۲. کتابخانه مجلس شورای اسلامی، رساله دوم از مجموعه شماره ۷۴۹۵، برگ ۴۳پ - ۷۵، کتابت ابوالحسن بن محمد رضوی طوسی مشهدی سیزواری به نستعلیق (فهرست، ج ۲۵، ص ۴۶۳).

[9911] ۳. کتابخانه مدرسه علمیه باقریه در مشهد، رساله دوم از مجموعه شماره ۳۱۱، کتابت ۱۱۷۲هـ (فصل نامه تراثنا، شماره ۲۵، ص ۹۲).

[9912] ۴. کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی، شماره ۲۶۳۲ (فهرست، ج ۲، ص ۱۳۰؛ فهرست الفبایی، ص ۵۱۶).
[9913] ۵. کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی، شماره ۱۸۶۲۰، کتابت ۹۶۹هـ، ۲۶ص (فهرست، ج ۲۰، ص ۱۷).
[9914] ۶. کتابخانه ملی ملک، رساله سوم از مجموعه شماره ۱۷۲۲، کتابت قرن ۱۱هـ (فهرست، ج ۵، ص ۳۴۷).
ب. چاپ:

۱. به تحقیق سید مهدی رجایی (۱۳۳۶هـ ش -)، در ضمن الرسائل العشر، قم: کتابخانه مرعشی، چاپ اول ۱۴۰۹هـ، صص ۴۰۱-۴۲۸.

شانزده. جوابات المسائل الشّامية الأولى.

تاریخ پایان نگارش: روز دوشنبه ۲ صفر ۸۳۴هـ. دویست و چهار پرسش و پاسخ فقهی که از سوی بزرگان شام مطرح شده، و ابن فهد، پاسخ گفته است. به دست زین الدین علی بن فضل الله بن هیکل حلی، مشهور به ابن هیکل، شاگرد ابن فهد، و به خواهش استاد،

هیجده. الذّر الفريد في التوحيد. ۵.**نوزده. الذّر النّضيد في فقه الصلاة. ۶.**

۱. همان، ج ۵، ص ۲۲۳، ش ۱۰۶۳.

۲. بنگرید به: تهرانی، آقابزرگ، ذریعه، ج ۷، ص ۲۴۷، ش ۱۱۹۴؛ گروه نویسندگان، موسوعه مؤلفی الإمامیة، ج ۵، ص ۹۰، ش ۱۳.

۳. بنگرید به: بحر العلوم، سید مهدی، الفوائد الرجالیة، ج ۲، ص ۱۱۱؛ تبریزی، میرزاعلی، مرآة الکتب، ص ۳۲۳، ش ۸۳؛ تهرانی، آقابزرگ، ذریعه، ج ۷، ص ۲۲۲؛ خوانساری موسوی اصفهانی، سید محمدباقر بن زین العابدین، روضات الجنّات، ج ۱، ص ۱۷۹.

۴. زادهوش، محمدرضا، «روض الجنان و کتاب شناسی ارشاد الاذهان»، کتاب ماه (دین)، سال ششم، شماره ۶۳ - ۶۴، دی و بهمن ۱۳۸۱.

۵. بنگرید به: افندی اصفهانی، میرزا عبدالله بن عیسی، ریاض العلماء، ج ۱، ص ۶۴؛ امین عاملی، سید محسن بن عبدالکریم، اعیان الشیعة، ج ۳، ص ۱۴۸؛ بابانی بغدادی، اسماعیل پاشا بن محمدامین، هدیه العارفین، ج ۱، ص ۱۲۵؛ بحرانی، یوسف بن احمد، انیس المسافر و جلیس الحاضر (الکنکول)، ج ۱، ص ۳۰۵؛ همو، لؤلؤة البحرین، ص ۱۵۷؛ تهرانی، آقابزرگ، ذریعه، ج ۸، صص ۶۸، ۸۰، ش ۲۹۱؛ جابلقی بروجردی، سید علی اصغر، طرائف المقال، ج ۲، ص ۴۲۴؛ حرّ عاملی مشغری، ابوجعفر محمّد بن حسن، أمل الآمل، ج ۲، ص ۲۱؛ خوبی، سید ابوالقاسم، معجم رجال الحدیث، ج ۲، ص ۲۰۲؛ کحّاله، عمررضا، معجم المؤقّنین، ج ۲، ص ۱۴۴؛ کنتوری نیشابوری، سید اعجاز حسین بن محمّدقلی، کشف الحجب و الأستار، ص ۲۷۱، ش ۱۰۸۰؛ گروه نویسندگان، موسوعه مؤلفی الإمامیة، ج ۵، ص ۹۰، ش ۱۴؛ گروه نویسندگان، نامه دانشوران ناصری، ج ۱، ص ۳۷۶.

۶. بنگرید به: تهرانی، آقابزرگ، ذریعه، ج ۸، ص ۸۰؛ بابانی بغدادی، اسماعیل پاشا بن محمدامین، هدیه العارفین، ج ۱، ص ۱۲۵؛ خوانساری موسوی اصفهانی، سید محمدباقر بن زین العابدین، روضات الجنّات، ج ۱، ص ۷۳؛ گروه نویسندگان، موسوعه مؤلفی الإمامیة، ج ۵، ص ۹۰، ش ۱۵.

[9923] ۹. کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران، رساله هفتم

از مجموعه شماره ۶۹۶۳ (فهرست، ج ۱۶، ص ۴۱۳).

[9924] ۱۰. کتابخانه ملی ملک، رساله دوازدهم از

مجموعه شماره ۲۱۴۷، برگ ۳۴ پ - ۵۵ پ، کتابت ۹۰۸ هـ (فهرست، ج ۵، ص ۴۲۶).

[9925] ۱۱. کتابخانه ملی ملک، رساله نخست از

مجموعه شماره ۱۷۲۲، کتابت قرن ۱۱ هـ (فهرست، ج ۵، ص ۳۴۷).

[9926] ۱۲. کتابخانه ملی ملک، رساله دوازدهم از

مجموعه شماره ۲۱۴۷ (فهرست، ج ۵، ص ۴۳۶).

ب. چاپ:

۱. به تحقیق سید مهدی رجایی (۱۳۳۶ هـ ش -)، در

ضمن الرسائل العشر، قم: کتابخانه مرعشی، چاپ اول ۱۴۰۹ هـ، صص ۳۲۹ - ۴۰۰.

هفده. جوابات المسائل الشامیة الثانیة. ۱.

تاریخ پایان نگارش: روز شنبه ۱۷ ربیع الأول ۸۳۷ هـ.

پرسش و پاسخ‌های فقهی که به دست زین الدین علی

بن فضل الله بن هیکل حلّی، مشهور به ابن هیکل، شاگرد

ابن فهد، تنظیم شده است.

آغاز: «اللّهُمَّ بنعمتک تتمّ الصّالحات...».

الف. نسخه‌های خطّی:

[9927] ۱. کتابخانه آیت الله مرعشی، رساله پنجم

از مجموعه شماره ۷۳۱۶، برگ ۱۲۸ پ - ۱۴۲ پ،

کتابت قرن ۱۲ هـ (فهرست، ج ۱۹، ص ۱۰۹).

[9928] ۲. کتابخانه شخصی آیت الله سیدحسن صدرالدین

کاظمی در کاظمین، بدون شماره، کتابت زین الدین علی بن

فضل الله بن هیکل حلّی، مشهور به ابن هیکل، شاگرد مؤلف،

نسخه عصر مصنّف (ذریعه، ج ۵، ص ۲۲۳).

[9929] ۳. کتابخانه ملی ملک، شماره ۱۷۲۲، کتابت قرن

۱۱ هـ (فهرست، ج ۵، ص ۳۴۷).

* الخلل في الصلاة ۲ = رساله (في) السهو في الصلاة.

* خلاصة التنقيح في المذهب الحقّ الصّحيح. ۲.

برخی از تراجم نگاران، این کتاب را به اشتباه به ابن فهد

حلّی نسبت داده‌اند، ولی نگاشته ابن فهد احساسی است. ۲.

• رساله فی خلل الصلوة ۹ = رسالة (في السهو في

الصلوة.

بیست و سه. رسالة (في السهو في الصلوة. ۱۰

تاریخ نگارش: ۸۳۷ هـ.

در چهار بحث:

۱. فی بیان ماهیة السهو؛
۲. فی حد السهو الكثير؛
۳. فی أنه لا حکم لکثرة السهو؛
۴. فی أحكام هذه المسألة.

۱. بنگرید به: تهرانی، آقابزرگ، ذریعه، ج ۱۱، ص ۱۰۸، ش ۶۶۸؛ مدرسی طباطبایی، سید حسین، مقدمه‌ای بر فقه شیعه، ص ۱۶۰، ش ۱۶۰، گروه نویسندگان، موسوعه مؤلفی الإمامیة، ج ۵، ص ۹۰، ش ۱۶.
۲. مدرسی طباطبایی، سید حسین، مقدمه‌ای بر فقه شیعه، ص ۱۵۶، ش ۱۴۷.
۳. گروه نویسندگان، موسوعه مؤلفی الإمامیة، ج ۵، ص ۹۰، ش ۱۷.
۴. بنگرید به: تهرانی، آقابزرگ، ذریعه، ج ۱۱، ص ۱۴۰، ش ۸۷۸؛ گروه نویسندگان، موسوعه مؤلفی الإمامیة، ج ۵، ص ۹۰، ش ۱۸.
۵. مدرسی طباطبایی، سید حسین، مقدمه‌ای بر فقه شیعه، ص ۱۶۰، ش ۱۶۰.
۶. امین عاملی، سید محسن بن عبدالکریم، اعیان الشیعة، ج ۳، ص ۱۴۸.
۷. خوانساری موسوی اصفهانی، سید محمدباقر بن زین العابدین، روضات الجنات، ج ۱، ص ۷۲.
۸. بنگرید به: افندی اصفهانی، میرزا عبدالله بن عیسی، رياض العلماء، ج ۱، ص ۶۶، ج ۴، ص ۱۲۴؛ جابلقی بروجردی، سید علی اصغر، طرائف العقال، ج ۲، ص ۴۲۴.
۹. مدرسی طباطبایی، سید حسین، مقدمه‌ای بر فقه شیعه، ص ۱۵۸، ش ۱۵۳.
۱۰. بنگرید به: تهرانی، آقابزرگ، ذریعه، ج ۷، ص ۲۴۷، ش ۱۱۹۴؛ ج ۱۲، ص ۲۶۶، ش ۱۷۶۹؛ ج ۱۴، ص ۲۱۱، ش ۲۲۳۳.

بیست. رسالة إلى أهل الجزائر. ۱

آغاز: «إن أولى ما سئح به أخطار وصدت به الكتب وأذفاتر حمد من الأول له ولآخر...».

الف. نسخه‌های خطی:

۱. [9930] کتابخانه شخصی سید شیرازی در سامراء، بدون شماره (ذریعه، ج ۱۱، ص ۱۰۸).
  ۲. [9931] کتابخانه ملی ملک، رساله دوازدهم از مجموعه شماره ۱۷۴۲، برگ ۱۹۸ - ۲۰۰، کتابت محمدزمان بن کلب علی جلایر خراسانی (فهرست، ج ۵، ص ۳۵۵).
  ۳. [9932] کتابخانه ملی ملک، رساله چهاردهم از مجموعه شماره ۱۸۳۸، برگ ۸۵ - ۸۵، کتابت قرن ۱۱ هـ (فهرست، ج ۵، ص ۳۷۹).
- رسالة التعمیبات = الفصول فی التعمیبات و الدعوات.

بیست و یک. رسالة في أحكام عقد النكاح. ۲

الف. نسخه خطی:

۱. [9933] کتابخانه مجلس شورای اسلامی، رساله پنجم از مجموعه شماره ۲۷۵۰ (فهرست، ج ۹، ص ۱۲۶).

• رساله فی تحقیق منازل القمر ۳ = تعیین ساعات اللیل و تشخیصها بمنازل القمر.

بیست و دو. رسالة في تحمّل العبادة عن الغير من الصلوة

(و الصیام و غیرها و بیان آداب العمل) و کیفیت

الاستنابة. ۴

در برخی منابع، آن را با رساله إلى أهل الجزائر یکی دانسته‌اند. ۵

• رساله فی التعمیبات ۶ = الفصول فی التعمیبات و الدعوات.

• رساله فی التعمیبات ۷ = الفصول فی التعمیبات و الدعوات.

• رساله فی تعمیبات الصلوة من الأدعیة و آدابها = الفصول فی التعمیبات و الدعوات.

واجبات الحج و نیاتہ.

* رسالۃ فی منافیات نیۃ (نیات) الحج = رسالۃ وجیزۃ فی واجبات الحج و نیاتہ.

۱. بنگرید به: امین عاملی، سید محسن بن عبدالکریم، اعیان الشیعة، ج ۳، ص ۱۴۸؛ خوانساری موسوی اصفہانی، سید محمدباقر بن زین العابدین، روضات الجنات، ج ۱، ص ۷۲؛ شرح روضات الجنات، ج ۱، ص ۱۶۸؛ گروه نویسندگان، موسوعه مؤلفی الإمامیة، ج ۵، ص ۹۰، ش ۱۹.
۲. بنگرید به: امین عاملی، سید محسن بن عبدالکریم، اعیان الشیعة، ج ۳، ص ۱۴۸؛ مدرّسی طباطبائی، سید حسین، مقدمه ای بر فقه شیعه، ص ۱۵۶، ش ۱۴۹؛
۳. بنگرید به: تهرانی، آقابزرگ، ذریعه، ج ۱۶، صص ۹، ۲۶۶؛ گروه نویسندگان، موسوعه مؤلفی الإمامیة، ج ۵، ص ۹۰، ش ۲۰.
۴. بنگرید به: تهرانی، آقابزرگ، ذریعه، ج ۱۷، ص ۲۸۳؛ مدرّسی طباطبائی، سید حسین، مقدمه ای بر فقه شیعه، ص ۱۵۶، ش ۱۴۸.
۵. بنگرید به: افندی اصفہانی، میرزا عبدالله بن عیسیٰ، ریاض العلماء، ج ۱، ص ۶۵؛ امین عاملی، سید محسن بن عبدالکریم، اعیان الشیعة، ج ۳، ص ۱۴۸؛ بحرانی، یوسف بن احمد، لؤلؤ البحرین، ص ۱۵۷؛ همو، انیس المسافر و جلسہ الحاضر (الکشکول)، ج ۱، ص ۲۰۵؛ جابلقی بروجردی، سید علی اصغر، طرائف المقال، ج ۲، ص ۴۲۳؛ گروه نویسندگان، موسوعه مؤلفی الإمامیة، ج ۵، صص ۹۰ - ۹۱، ش ۲۱.
۶. مدرّسی طباطبائی، سید حسین، مقدمه ای بر فقه شیعه، ص ۱۵۹، ش ۱۵۶.
۷. بنگرید به: تهرانی، آقابزرگ، ذریعه، ج ۲۲، ص ۳۱۴؛ ش ۷۲۲۶؛ خوانساری موسوی اصفہانی، سید محمدباقر بن زین العابدین، روضات الجنات، ج ۱، ص ۷۲.
۸. بنگرید به: بحرانی، یوسف بن احمد، لؤلؤ البحرین، ص ۱۵۷؛ بحر العلوم، سید مهدی، الفوائد الرجالیة، ج ۲، ص ۱۰۸؛ جابلقی بروجردی، سید علی اصغر، طرائف المقال، ج ۲، ص ۴۲۴؛ خوانساری موسوی اصفہانی، سید محمد باقر بن زین العابدین، روضات الجنات، ج ۱، ص ۷۲.

آغاز: «الحمد لله ألمزّه عن آلباء و الأولاد، المتقدّس عن الصّاحبة و الأضداد و الأنداد، المحمود علی العباد...».

الف. نسخه های خطی:

۱. [9934] کتابخانه الامام المهدی در سامراء (المخطوطات العربیة فی العراق، ص ۲۱۲).

۲. [9935] کتابخانه شخصی آیت الله سید حسن صدرالدین کاظمی در کاظمین، بدون شماره، کتابت زین الدین علی بن فضل الله بن هیکل حلّی، مشهور به ابن هیکل، شاگرد مؤلف در پایان روز دوشنبه ۱۰ ربیع الأول ۸۳۷ هـ، نسخه عصر مصنف (ذریعه، ج ۱، ص ۳۹۳؛ ج ۷، ص ۲۴۷).

۳. [9936] کتابخانه مدرسه علمیه آیت الله بروجردی در کرمانشاه، رسالۃ دوم از مجموعه شماره ۲۷، ۱۱۸ - ۱۲۰ پ، کتابت قرن ۱۰ هـ به نسبتعلیق (فهرست، ص ۲۹).

بیست و چهار. رسالۃ فی العبادات الخمس (الخمسة).^۱

مشتمل بر اصول و فروع.

* رسالۃ (فی) فقه الصّلاة = فقه الصّلاة.

بیست و پنج. رسالۃ فی فضل الجماعة.^۲

الف. نسخه خطی:

۱. [9937] کتابخانه شخصی آیت الله سید حسن صدرالدین کاظمی در کاظمین، بدون شماره، کتابت زین الدین علی بن فضل الله بن هیکل حلّی، مشهور به ابن هیکل، شاگرد مؤلف (ذریعه، ج ۱۶، ص ۲۶۶).

* رسالۃ فی کثیر الشک = بغیة الراغبین فی ما اشتملت علیه مسألة الکثرة فی سهو المصلّین.

* رسالۃ فی معانی أفعال الصّلاة (و ترجمه اذکارها)^۵ ترجمه الصّلاة فی بیان معانی أفعالها و أقوالها.

* رسالۃ فی مناسک الحج = رسالۃ وجیزۃ فی واجبات الحج و نیاتہ.

* رسالۃ فی منافیات الحج = رسالۃ وجیزۃ فی

شماره ۲۶۸۶، برگ‌های ۶۳ تا ۶۸ (فهرست، ج ۳، ص ۱۱۷).

۶. کتابخانه ملی ملک، رساله بیست و سوم از مجموعه شماره ۵۷۱۲. پ. چاپ:

۱. به تحقیق سید مهدی رجایی (۱۳۳۶ هـ ش -)، در ضمن الرسائل العشر، قم: کتابخانه مرعشی، چاپ اول ۱۴۰۹ هـ.

۲. رساله فی الأسرار و الأمور الضریبه^۹ = استخراج العوائد و بعض الوقایع المستقبلة من کلام أمير المؤمنين علیه السلام.

۳. رساله فی الوصیه الی السید محمد بن فلاح بن محمد

۱. رساله فی نیات الحج^۱ = رساله وجیزه فی واجبات الحج و نیات.

۲. رساله فی نیات العبادات^۲ = نیات العبادات و صیغ العقود و الإیقات.

۳. رساله فی واجبات الصلاة^۳ = غایه الإیجاز لخائف الاعواز.

۴. رساله المحتاج^۴ = کفایه المحتاج فی مسائل (الی مناسک) الحاج.

۵. رساله مختصره فی واجبات الصلاة^۵ = غایه الإیجاز لخائف الاعواز.

۶. رساله موجزه فی منافیات الحج^۶ = رساله وجیزه فی واجبات الحج و نیات.

۷. رساله موجزه فی نیات الحج^۷ = غایه الإیجاز لخائف الاعواز.

۸. بیست و شش. رساله وجیزه فی واجبات الحج و نیات.

الف. نسخه‌های خطی:

۱. [9938] کتابخانه دانشگاه لوس آنجلس، رساله دوم

از مجموعه شماره M1313، کتابت ۸۱۱ هـ، نسخه

عصر مصنف (نشریه، دفتر ۱۱-۱۲، ص ۷۲۴).

۲. [9939] کتابخانه دانشگاه لوس آنجلس، رساله سوم

از مجموعه شماره M1313، کتابت ۸۱۱ هـ، ص ۲، نسخه

عصر مصنف (نشریه، دفتر ۱۱-۱۲، ص ۷۲۴).

۳. [9940] کتابخانه شخصی سید مهدی درکویت، بدون

شماره، کتابت عصر مصنف (ذریعه، ج ۱۸، ص ۹۹؛ ج ۲۲،

ص ۲۵۵).

۴. [9941] کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی، شماره

۴، برگ (فهرست، ج ۲، ص ۴۹).

۵. [9942] کتابخانه ملی تهران، رساله دوم از مجموعه

۱. بنگرید به: امین عاملی، سید محسن بن عبدالکریم،

اعیان الشیعه، ج ۳، ص ۱۴۸، بحرانی، یوسف بن احمد،

أنیس المسافر و جلس الحاضر (الکشکول)، ج ۱، ص ۳۰۵؛

مدرسی طباطبایی، سید حسین، مقدمه‌ای بر فقه شیعه،

ص ۱۶۰، ش ۱۶۱.

۲. مدرسی طباطبایی، سید حسین، مقدمه‌ای بر فقه شیعه،

ص ۱۶۰، ش ۱۶۲.

۳. بنگرید به: بحرانی، یوسف بن احمد، لؤلؤة البحرین،

ص ۱۵۷، تهرانی، آقا بزرگ، ذریعه، ج ۳، ص ۱۴۸.

۴. حسینی دشتی، سید مصطفی، معارف و معارف، ذیل

«ابن فهد».

۵. بنگرید به: افندی اصفهانی، میرزا عبدالله بن عیسی،

ریاض العلماء، ج ۱، ص ۶۶؛ جابلقی بروجردی،

سید علی اصغر، طرائف المقال، ج ۲، ص ۴۲۴.

۶. بنگرید به: بحرانی، یوسف بن احمد، لؤلؤة البحرین،

ص ۱۵۷؛ جابلقی بروجردی، سید علی اصغر، طرائف المقال،

ج ۲، ص ۴۲۴؛ کنتوری نیشابوری، سید اعجاز حسین بن

محمّدقلی، کشف الحجب و الأستار، ص ۲۸۶، ش ۱۵۳۴.

۷. افندی اصفهانی، میرزا عبدالله بن عیسی، ریاض العلماء،

ج ۱، ص ۶۶.

۸. حسینی جلالی، سید محمدحسین، فهرس الثقات، ج ۱،

ص ۷۶۳.

۹. تهرانی، آقا بزرگ، ذریعه، ج ۱۱، ص ۶۷، ش ۴۱۸.

۳. صیمره، یکی از شهرهای بصره است.
۴. بنگرید به: تهرانی، آقابزرگ، ذریعه، ج ۱۴، ص ۲۱۱، ش ۲۲۳۳؛ مدرّسی طباطبائی، سید حسین، مقدمه‌ای بر فقه شیعه، ص ۱۵۸، ش ۱۵۳.
۵. مدرّسی طباطبائی، سید حسین، مقدمه‌ای بر فقه شیعه، صص ۱۵۹ - ۱۶۰، ش ۱۵۸.
۶. گروه نویسندگان، موسوعة مؤلفی الإمامیة، ج ۵، ص ۹۱، ش ۲۳.
۷. بنگرید به: تهرانی، آقابزرگ، ذریعه، ج ۱۳، ص ۷۴، ش ۲۴۲؛ خوانساری موسوی اصفهانی، سید محمدباقر بن زین العابدین، روضات الجنّات، ج ۱، ص ۷۲؛ محدّث قسّی، عباس بن محمّد رضا، الفوائد الرضویة، ص ۳۳.
۸. بنگرید به: افندی اصفهانی، میرزا عبدالله بن عیسی، ریاض الصلحاء، ج ۱، ص ۶۵؛ امین عاملی، سید محسن بن عبدالکریم، اعیان الشیعة، ج ۳، ص ۱۴۸؛ بحرانی، یوسف بن احمد، لؤلؤة البحرين، ص ۱۵۷؛ تهرانی، آقابزرگ، ذریعه، ج ۲، ص ۲۹۶؛ ج ۱۳، ص ۱۰۸، ش ۱۴۰؛ جابلقی بروجردی، سید علی اصغر، طرائف المسال، ج ۲، ص ۴۲۳؛ حرّ عاملی مشغری، ابوجعفر محمد بن حسن، أسأل الآمل، ج ۲، ص ۲۱؛ خوانساری موسوی اصفهانی، سید محمدباقر بن زین العابدین، روضات الجنّات، ج ۱، ص ۷۲؛ خوبی، سید ابوالقاسم، معجم رجال الحديث، ج ۲، ص ۲۰۲؛ کنتوری نیشابوری، سید اعجاز حسین بن محمّد قلی، کشف الحجب و الأستار، ص ۳۲۴، ش ۱۷۵۶؛ گروه نویسندگان، موسوعة مؤلفی الإمامیة، ج ۵، ص ۹۱، ش ۲۴.
۹. بنگرید به: تهرانی، آقابزرگ، ذریعه، ج ۱۴، ص ۶۱؛ کنتوری نیشابوری، سید اعجاز حسین بن محمّد قلی، کشف الحجب و الأستار، ص ۳۵۲، ش ۱۹۷۱.
۱۰. تهرانی، آقابزرگ، ذریعه، ج ۱۴، ص ۲۱۱، ش ۲۲۳۳.
۱۱. بنگرید به: افندی اصفهانی، میرزا عبدالله بن عیسی، ریاض الصلحاء، ج ۱، ص ۶۵؛ امین عاملی، سید محسن بن عبدالکریم، اعیان الشیعة، ج ۱، ص ۱۵۸؛ ج ۲، ص ۲۷۰؛ ج ۳، صص ۱۴، ۱۴۸؛ بابائی بغدادی، اسماعیل پاشا بن محمّد امین، هدیه المصارفین، ج ۱، ص ۱۲۵؛ همو، ایضاح المکنون، ج ۲، ص ۹۵؛ بحرانی، یوسف بن احمد، أنس المسافر و جلس الحاضر (الکشکول)، ج ۱، ص ۳۰۵.

الموسوی الحویزی الملقّب بالمهدی^۱ = استخراج الحوادث و بعض الوقایع المستقبلية من کلام امیرالمؤمنین علیه السلام.

بیست و هفت. السّؤال و الجواب^۲.

تنظیم شده به دست مفلح بن حسن بن رشید (راشد) بن صلاح صیمری^۳ (د: ۹۰۰ هـ)، شاگرد ابن فهد.

الف. نسخه‌های خطی:

- [9944] ۱. کتابخانه مدرسه علمیة محقق سبزواری (ذریعه، ج ۱۲، ص ۲۴۲).
- [9945] ۲. کتابخانه ملی ملک، رساله سیزدهم از مجموعه شماره ۲۱۴۷، برگ ۵۶ - ۶۴، کتابت ۹۲۳ هـ (فهرست، ج ۵، ص ۴۳۶).

* السّهویة^۴ = رسالة (في) السّهو في الصلّاة.

* شذرة التّزید = الفصول في التعمیقات و الذّعات.

بیست و هشتم. الشذرة النقیسة و (في) هداية المستفید^۶.

الف. نسخه خطی:

- [9946] ۱. کتابخانه دانشگاه لوس آنجلس، رساله هفتم از مجموعه شماره M1313، کتابت ۸۱۱ هـ، نسخه عصر مصنّف (نشریه، دفتر ۱۱ - ۱۲، ص ۷۲۴).

* شرح «الإرشاد»^۷ = المختصر.

بیست و نه. شرح والألفية^۸.

شرحی است بر الفیة استاد خود علی بن محمّد بن مکّی عاملی، فرزند شهید اول.

* شرح «المختصر التامع»^۹ = المهذب البارع في شرح «المختصر التامع».

* الشک و السّهو^{۱۰} = رسالة (في) السّهو في الصلّاة.

سی. غدّة الداعی و نجاح الساعی^{۱۱}.

۱. همان، ج ۲۵، ص ۱۱۰، ش ۶۰۳.
۲. بنگرید به: تهرانی، آقابزرگ، ذریعه، ج ۱۲، ص ۲۴۲؛ گروه نویسندگان، موسوعة مؤلفی الإمامیة، ج ۵، ص ۹۱، ش ۲۲.

تاریخ پایان نگارش: شب دوشنبه ۱۶ جمادی الاولی ۸۰۱ هـ.

در ذیل بروکلیمان به ابن طاووس نسبت داده شده است؛ مشهورترین اثر ابن فهد به شمار می‌رود، سید احمد آل زوین اعرجی نجفی کتاب مستجاب الدعوات فی ما یتعلق بجمع الأوقات را بر اساس آن نگاشته است.^۲ شامل یک مقدمه و یک خاتمه و شش باب:

المقدمة: «فی تعریف الدّعاء».

۱. «الحثّ علی الدّعاء».

۲. «أسباب الإجابة».

۳. «الدّاعی».

۴. «کیفیه الدّعاء».

۵. «ما ألحق بالدّعاء».

۶. «الذکر و تلاوة القرآن».

خاتمه: «اسماء الله الحسنی».

آغاز: «الحمد لله سامع الدّعاء، ودافع البلاء، ومفیض الضیاء، وكاشف الظلماء وباسط الرّجاء، وسابغ النّعماء، وبعد، فإنّ الله سبحانه وتعالى من وفور کرمه...».

انجام: «... علی أشرف النّفوس الطّاهرات محمّد ﷺ وعترته البُررة السّادات ما اختلف الصّباح والمساء وأعتقب الظّلماء والضّیاء، والحمد لله... الطّیّبین الطّاهرین».

الف. نسخه‌های خطی:

[9947] ۱. کتابت ۸۱۳ هـ در مدرسه زینیه در حله، نسخه عصر مصنف (معهد المخطوطات العربیة، شماره ۳، ص ۵۲).

[9948] ۲. کتابت محمّد بن حاج علی بن امیر محمود جزائری، مزین به اجازة محدث جزائری (۱۰۵۰ - ۱۱۱۲ هـ) برای کاتب (ذریعه، ج ۹، ص ۲۵).

[9949] ۳. کتابخانه آستان حضرت شاه چراغ (ع)، شماره ۱۱۹۸ (فهرست، ج ۱، ص ۲۰۷).

[9950] ۴. کتابخانه آستان حضرت شاه چراغ (ع)، شماره

۲۷، کتابت ۱۰۹۶ هـ، ۱۷۲ برگ (فهرست، ج ۱، ص ۲۰۷).

[9951] ۵. کتابخانه آستان حضرت عبدالعظیم (ع)،

شماره ۳۳۳، کتابت قرن ۱۱ و ۱۲ هـ به نسخ، نیمه نخست کتاب، ۱۳۵ برگ، با حواشی، علامات تصحیح و افتادگی از انجام (نشریه، دفتر ۳، ص ۷۸؛ فهرست، ج ۱، صص ۲۸۷ - ۳۸۸، ش ۴۴۲).

[9952] ۶. کتابخانه آستان حضرت معصومه (س)، شماره ۲۲، ۱۴۹ برگ، با افتادگی از آغاز و انجام (فهرست عربزاده، ج ۱، ص ۳۵).

[9953] ۷. کتابخانه آستان حضرت معصومه (س)، شماره ۶۸۰ (فهرست عربزاده، ج ۲، ص ۳۲۰).

[9954] ۸. کتابخانه آستان حضرت معصومه (س)، شماره ۴، ۵۸۷۰، کتابت ۱۰۸۲ هـ، ۱۷۴ برگ (فهرست، ص ۱۴۵).

تهرانی، آقابزرگ، ذریعه، ج ۱۰، ص ۱۰۶؛ ج ۱۵، ص ۲۲۸، ش ۱۴۹۱؛ جابلقی بروجردی، سید علی اصغر، طرائف المقال، ج ۲، ص ۴۲۳؛ حرّ عاملی مشغری، ابوجعفر محمّد بن حسن، أمل الآمل، ج ۲، ص ۲۱؛ حسینی جلالی، سید محمّد حسین، فهرس الثّرات، ج ۱، صص ۷۶۲ - ۷۶۳؛ خوانساری موسوی اصفهانی، سید محمّد باقر بن زین العابدین، روضات الجنّات، ج ۱، ص ۷۲؛ خوبی، سید ابوالقاسم، معجم رجال العدث، ج ۲، ص ۲۰۱؛ زرکلی، خیرالذّین، الاعلام، ج ۱، ص ۲۲۷؛ عمیدی حسینی، سید جمال الذّین بن اعرج، رجال السید جمال الذّین (نتیم رجال النّهلی) (به نقل از تهرانی، آقابزرگ، ذریعه، ج ۳، ص ۳۴۱؛ ج ۱۰، صص ۱۰۶، ۱۵۷)؛ کخاله، عمر رضا، معجم المؤلّفین، ج ۲، ص ۱۴۴؛ کنتوری نیشابوری، سید اعجاز حسین بن محمّد قلی، کشف العجب و الأستار، ص ۳۸۰، ش ۲۱۱۰؛ گروه نویسندگان، موسوعة مؤلّقی الإمامیة، ج ۵، صص ۹۱ - ۹۷، ش ۲۵؛ محدث قمی، عباس بن محمّد رضا، الفوائد الرّضویة، ص ۳۳؛ مدرّس تبریزی (قاموسی)، محمّد علی، ربحانة الادب، ج ۶، ص ۱۱۰؛ مشار، خان بابا، فهرست کتب چاپی عربی، ص ۶۱۸.

۱. ج ۱، صص ۹۱۲ - ۹۱۳.

۲. امین عاملی، سید محسن بن عبدالکریم، اعیان الشیعة، ج ۲، ص ۴۹۱.

۳. شماره جدید: ۲۵۰، شماره ثبت: ۲۶۸۷.

- [9955] ۹. کتابخانه آستان حضرت معصومه (س)، شماره ۴/۱۰۶-۵۶۸۹، کتابت قرن ۱۰هـ، ۲۱۹ برگ (فهرست، ص ۱۴۵).
- [9956] ۱۰. کتابخانه آستان حضرت معصومه (س)، شماره ۵/۲-۱۶-۵۹۸۲، کتابت ۱۰۶۷هـ (فهرست، ص ۱۸۹).
- [9957] ۱۱. کتابخانه آیت‌الله فاضل خوانساری، شماره ۹۸، کتابت ۱۲۴۰ برگ، ۱۸۶ برگ (فهرست، ج ۱، ص ۷۱).
- [9958] ۱۲. کتابخانه آیت‌الله مرعشی، رساله نخست از مجموعه شماره ۳۵، برگ ۱-۲۰۶ پ، کتابت ۱۰۸۳هـ (فهرست، ج ۱، ص ۴۷).
- [9959] ۱۳. کتابخانه آیت‌الله مرعشی، شماره ۷۱۳، ۳۵ برگ، ناقص (فهرست، ج ۲، ص ۳۰۹).
- [9960] ۱۴. کتابخانه آیت‌الله مرعشی، شماره ۳/۱۰۹۵۳ (فهرست، ج ۲۷، ص ۳۶۱).
- [9961] ۱۵. کتابخانه آیت‌الله مرعشی، شماره ۱۰۱۲۳/۱ (فهرست، ج ۲۶، ص ۸۹).
- [9962] ۱۶. کتابخانه آیت‌الله مرعشی، شماره ۶۱۴۳، کتابت ۱۰۲۵هـ، ۵۶ برگ، با افتادگی از آغاز و علامات تصحیح (فهرست، ج ۱۶، ص ۱۴۲).
- [9963] ۱۷. کتابخانه آیت‌الله مرعشی، شماره ۱۱۵۱۶، کتابت ۱۰۷۹هـ، ۲۱۵ برگ، با علامات تصحیح (فهرست، ج ۲۹، ص ۱۵۶).
- [9964] ۱۸. کتابخانه آیت‌الله مرعشی، شماره ۴۳۵، کتابت ۱۰۸۱هـ، ۱۲۷ برگ (فهرست، ج ۲، ص ۳۸).
- [9965] ۱۹. کتابخانه آیت‌الله مرعشی، شماره ۵۱۵۲، کتابت قرن ۱۱هـ، ۱۷۵ برگ، با افتادگی از انجام و علامات تصحیح (فهرست، ج ۱۳، ص ۳۶۱).
- [9966] ۲۰. کتابخانه آیت‌الله مرعشی، شماره ۱۱۶۱۵، کتابت قرن ۱۲هـ، ۲۴۷ برگ، با علامات تصحیح (فهرست، ج ۲۹، ص ۳۵۱).
- [9967] ۲۱. کتابخانه آیت‌الله مرعشی، شماره ۷۱۲۳، کتابت میرزا علی سلطانوی ۲ در شب چهارشنبه ۲۶ جمادی الأول ۹۷۹هـ، ۱۸۳ برگ، بنا علامات تصحیح (فهرست، ج ۱۸، ص ۱۸).
- [9968] ۲۲. کتابخانه آیت‌الله مرعشی، شماره موقت ۱۰۷۹۱، کتابت قاسم بن احمد بن محسن در ۹۸۹هـ به نسخ (فصل نامه میراث شهاب، شماره ۳۲، ص ۱۹، ش ۱۴۴).
- [9969] ۲۳. کتابخانه اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی کاشان، شماره ۶۴، کتابت قرن ۱۱هـ به نسخ، با حواشی و علامات تصحیح و بلاغ به خط محمد بن میر محمدعلی بن محسن حسینی کاشانی در روز پنجشنبه ۲۶ رجب ۱۳۰۱هـ، ۱۰۹ برگ (فهرست، ص ۷۱).
- [9970] ۲۴. کتابخانه اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی کاشان، شماره ۹۱، کتابت محمدرحیم بن عبدالله بیستانی به نسخ در روز شنبه ۱۴ رجب ۱۰۷۹هـ، ۱۷۱ برگ (فهرست، ص ۸۸).
- [9971] ۲۵. کتابخانه امیرالمؤمنین (ع) در نجف اشرف، شماره ۲۲۸۹، کتابت ۷۶۸هـ، ۱۶۸ ص.
- [9972] ۲۶. کتابخانه باکو، شماره D 113، کتابت ۱۲۷۳هـ، ۵۸ برگ (المنتخب، ص ۶۹).
- [9973] ۲۷. کتابخانه خانقاه نعمت‌اللهی تهران، شماره ۵۶۷، کتابت ۱۰۵۷هـ، ۴۵۳ ص (فهرست، ج ۲، ص ۲۱۷).
- [9974] ۲۸. کتابخانه دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تهران، شماره ۱۶۸، کتابت قرن ۱۰هـ (فهرست، ج ۳، ص ۹۸).
- [9975] ۲۹. کتابخانه دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تهران، شماره ۲۴۸، کتابت ۱۰۸۰هـ (فهرست، ج ۳، ص ۹۸).
- [9976] ۳۰. کتابخانه دانشکده الهیات و معارف اسلامی دانشگاه تهران، شماره ۲۸۹ د، کتابت غیبات الدین بن بدرالدین در رجب ۹۹۱هـ به نسخ، ۱۸۸ برگ (فهرست، ج ۱، ص ۳۴۹).
۱. همچنین بنگرید به: حسینی اشکوری، سید احمد، القرات العربیة فی مکتبہ المرعشی، ج ۴، ص ۸۴.
۲. بنگرید به: امین عاملی، سید محسن بن عبدالکریم، اعیان الشیعة، ج ۷، ص ۱۷۰؛ حسینی اشکوری، سید احمد، تراجم الرجال، ج ۱، ص ۳۴۹.

- ج ۱، ص ۶۱۱). [9977] کتابخانهٔ دانشکدهٔ الهیات و معارف اسلامی دانشگاه مشهد، شمارهٔ ۴۰۰، کتابت ۱۰۲۶ هـ (فهرست، ج ۱، ص ۲۰۱).
- [9978] کتابخانهٔ دانشکدهٔ الهیات و معارف اسلامی دانشگاه مشهد (فهرست، ج ۱، ص ۳۹۴).
- [9979] کتابخانهٔ دانشکدهٔ الهیات و معارف اسلامی دانشگاه مشهد (فهرست، ج ۳، ص ۸۸۹).
- [9980] کتابخانهٔ دانشگاه لوس آنجلس، رسالهٔ نخست از مجموعهٔ شمارهٔ M1368، کتابت ۱۰۳۷ هـ (نشریه، دفتر ۱۱-۱۲، ص ۷۲۶).
- [9981] کتابخانهٔ دفتر تبلیغات اسلامی حوزهٔ علمیهٔ قم، رسالهٔ سوم از مجموعهٔ شمارهٔ ۵۷۴، برگ ۶۹-۱۳۱، کتابت حبیب‌الله بن محمد رفیع بسطامی در دوشنبه اول شعبان ۱۲۵۶ هـ در مدرسهٔ علمیهٔ أم‌السلطان، با افتادگی از آغاز (فهرست، ج ۱، ص ۴۹۰).
- [9982] کتابخانهٔ رضوی کاشان، شمارهٔ ۵۱-۴۰۸ (نشریه، دفتر ۷، ص ۳۷).
- [9983] کتابخانهٔ رضوی کاشان، شمارهٔ ۵۲-۲۸۱ (نشریه، دفتر ۷، ص ۳۷).
- [9984] کتابخانهٔ شخصی آقا بزرگ تهرانی، بسدودن شماره، کتابت مسلاً محمد رضا بن محسن تهرانی^۱ (د: ۱۲۷۵ هـ) در ۱۲۶۷ هـ به نستعلیق (ذریعه، ج ۱۵، ص ۲۲۸).
- [9985] کتابخانهٔ شخصی آقای دکتر حسین مفتاح، شمارهٔ ۲۱۷، کتابت قرن ۱۰ هـ (نشریه، دفتر ۷، ص ۱۹۶).
- [9986] کتابخانهٔ شخصی آقای دکتر وصال، رسالهٔ نخست از مجموعهٔ شمارهٔ ۴۱ (نشریه، دفتر ۵، ص ۳۹۴).
- [9987] کتابخانهٔ شخصی آقای زین‌العابدین ابراهیمی در کرمان، رسالهٔ سوم از مجموعهٔ شمارهٔ ۱۵۷۵، صص ۱۸۰-۲۸۸، کتابت ۱۰۶۴ هـ به نسخ و ثلث، بسا افتادگی از انجام، نسخهٔ عکسی مرکز دایرةالمعارف بزرگ اسلامی، شمارهٔ ۲۵۱۸۰۰ (فهرست، ج ۱، صص ۲۶۲، ۴۱۷-۴۱۸).
- [9988] ۴۲. کتابخانهٔ شخصی آقای زین‌العابدین ابراهیمی در کرمان، شمارهٔ ۱۸۶۴، کتابت حاجی حسن محمد مهدی در روز چهارشنبه ۲۵ ربیع‌الثانی ۱۰۸۹ هـ به نسخ، ۴۷۰ ص، نسخهٔ عکسی مرکز دایرةالمعارف بزرگ اسلامی، شمارهٔ ۲۵۲۰۸۹ (فهرست، ج ۱، ص ۲۶۲).
- [9989] ۴۳. کتابخانهٔ شخصی آقای زین‌العابدین ابراهیمی در کرمان، شمارهٔ ۱۸۶۵، کتابت قرن ۱۲ هـ به نسخ، ۳۲۲ ص، نسخهٔ عکسی مرکز دایرةالمعارف بزرگ اسلامی، شمارهٔ ۲۵۲۰۹ (فهرست، ج ۱، صص ۲۶۲-۲۶۳).
- [9990] ۴۴. کتابخانهٔ شخصی آقای غفاری، شمارهٔ ۱۰۹ (مجلهٔ نور علم، شمارهٔ ۱۶، ص ۱۱۵).
- [9991] ۴۵. کتابخانهٔ شخصی آیت‌الله سید مرتضی نجومی در کرمانشاه، بدون شماره، کتابت ۱۰۸۹ هـ (دلیل المخطوطات، ج ۱، ص ۲۴۱).
- [9992] ۴۶. کتابخانهٔ شخصی حجت‌الاسلام سید ناصر حسینی میندی در کرمانشاه، شمارهٔ ۷۴، کتابت محمد علی بن کربلایی غلام‌علی سمسار تبریزی در ۱۵ ذوقعدة ۱۱۰۴ هـ به نسخ، ۲۱۹ برگ، با علامات تصحیح و حواشی و ترجمهٔ لغات به فارسی (فهرست، ج ۱، ص ۸۲).
- [9993] ۴۷. کتابخانهٔ شخصی آیت‌الله سید محسن بن عبدالکریم امین عاملی (۱۲۸۴-۱۳۷۱ هـ)، بدون شماره، به تصحیح احمد بن محمد فلاحهٔ عاملی میسی، ناقص (أعیان الشیعة، ج ۳، ص ۱۴۷).
- [9994] ۴۸. کتابخانهٔ شخصی شهشانی در اصفهان، بدون شماره، کتابت ۱۰۴۳ هـ (میراث اسلامی ایران، ج ۵، ص ۵۹۹).
- [9995] ۴۹. کتابخانهٔ شخصی شهشانی در اصفهان، بدون شماره، کتابت ۱۰۵۲ هـ (میراث اسلامی ایران، ج ۵، ص ۵۹۹).
- [9996] ۵۰. کتابخانهٔ شخصی فحول در قزوین، بدون شماره، کتابت ۱۰۳۸ هـ (فصل‌نامهٔ تراثنا، شمارهٔ ۱، ص ۷۹).

- ۱۲۴۵۵، کتابت صفر ۹۵۶ هـ به نسخ، ۱۷۰ برگ، با
علامات تصحیح و مقابله توسط [سید] محمد رضا بن
محمد صفی حسینی کاشانی در ۱۱۷۸ هـ از روی نسخه
تصحیح شده مؤلف، با افتادگی از آغاز (فهرست، ج ۳۵،
ص ۴۰۹).
- [10009] ۶۳ کتابخانه مجلس شورای اسلامی، شماره
۱۲۳۴۹، کتابت فتح الله فراغانی در ۱۸ ربیع الأول ۱۰۹۰ هـ
در اصفهان، ۱۷۱ برگ (فهرست، ج ۳۵، ص ۳۱۰).
- [10010] ۶۴ کتابخانه مجلس شورای اسلامی، شماره
۱۲۳۷۰، کتابت ۱۰۰۷ هـ به نستعلیق، ۱۷۰ برگ (فهرست،
ج ۳۵، صص ۲۳۰-۳۳۱).
- [10011] ۶۵ کتابخانه مجلس شورای اسلامی، شماره
۳۱۹۴، کتابت قرن ۱۳ هـ، ۱۹۴ ص (فهرست، ج ۱۰،
ص ۷۷۵).
- [10012] ۶۶ کتابخانه مجلس شورای اسلامی، شماره
۳۸۹۵، کتابت ۱۰۹۱ هـ، ۵۲۵ ص (فهرست، ج ۱۰،
ص ۱۹۱۹).
- [10013] ۶۷ کتابخانه مجلس شورای اسلامی، شماره
۱۲۳۴۸، کتابت ۱۱ محرم ۱۱۰۹ هـ برای مهر علی بن
حاجی لطف علی بیگ، ۱۹۶ برگ (فهرست، ج ۳۵،
صص ۳۰۹-۳۱۰).
- [10014] ۶۸ کتابخانه مجلس شورای اسلامی، شماره
۱۲۳۵۲، کتابت [سید] محمد ابراهیم رضوی حسینی بن
صدرالدین محمد بن عبدالله در روز یکشنبه ۲۸ رمضان
۱۱۱۹ هـ، ۱۱۴ برگ (فهرست، ج ۳۵، ص ۳۱۱).
- [10015] ۶۹ کتابخانه مدرسه آیت الله گلپایگانی،
شماره $\frac{۳}{۱۴۶}$.
- [10016] ۷۰ کتابخانه مدرسه آیت الله گلپایگانی،
شماره $\frac{۱۷}{۱۰۶}$.
- [10017] ۷۱ کتابخانه مدرسه آیت الله گلپایگانی،
شماره $\frac{۱۹}{۱۶۱}$ (فهرست عزیزاده، ج ۱، ص ۵۲۳).
- [10018] ۷۲ کتابخانه مدرسه آیت الله گلپایگانی،
شماره $\frac{۳۷}{۸۸}$ (فهرست عزیزاده، ج ۱، ص ۵۲۳).
- [9997] ۵۱ کتابخانه شخصی قایینی در قم، شماره
۲۲۵، کتابت ۹۵۲ هـ، با علامات تصحیح (فصل نامه
تراثنا، شماره ۵۰-۵۱، ص ۳۶۷).
- [9998] ۵۲ کتابخانه شخصی محمود فرهاد معتمد،
شماره ۱۷۱ (نشریه، دفتر ۳، ص ۱۹۴).
- [9999] ۵۳ کتابخانه شخصی مفتی الشیعه در قم،
شماره ۵۲، کتابت قرن ۱۱ هـ به نسخ، ۱۶۴ برگ،
با علامات تصحیح و حواشی (فهرست، ص ۵۷).
- [10000] ۵۴ کتابخانه شخصی میرزا عبدالعظیم خان
قریب گرگانی (د: ۱۳۴۴ هـ ش)، شماره ۲۰۴، کتابت
قرن ۱۱ هـ، با حواشی و افتادگی از انجام (نشریه،
دفتر ۵، ص ۶۵۶).
- [10001] ۵۵ کتابخانه شخصی میرزا محمد کاظمینی
در یزد، شماره ۳۷۷، کتابت محم بن محمد زمان
خوانساری در روز پنجشنبه ۲۳ جمادی الأول
۱۰۵۹ هـ به نسخ، ۱۲۶ برگ، با علامات تصحیح
(فهرست، ج ۲، ص ۸۳).
- [10002] ۵۶ کتابخانه مجلس شورای اسلامی،
رساله نخست از مجموعه شماره ۱۲۳۹۱، برگ اپ -
۱۵۷ پ، کتابت ۲۵ محرم ۱۰۵۴ هـ به نسخ (فهرست، ج ۳۵،
صص ۳۴۶-۳۴۷).
- [10003] ۵۷ کتابخانه مجلس شورای اسلامی،
رساله نخست از مجموعه شماره ۱۲۳۲۴، برگ ۳ پ -
۱۷۶، کتابت قاسم علی بن محمد تقی خوانساری در ۲۶
جمادی ۸۰۲ هـ به نسخ، نسخه عصر مصنف (فهرست، ج ۳۵،
ص ۲۸۴).
- [10004] ۵۸ کتابخانه مجلس شورای اسلامی، رساله
نخست از مجموعه شماره ۳۷، صص ۱-۲۳۱ (فهرست،
ج ۷، ص ۱۸۵).
- [10005] ۵۹ کتابخانه مجلس شورای اسلامی، رساله
نخست از مجموعه شماره ۵۹۸۶، صص ۲-۲۰۹، کتابت
۱۰۹۴ هـ (فهرست، ج ۱۷، ص ۳۶۱).
- [10006] ۶۰ کتابخانه مجلس شورای اسلامی، شماره
۱۲۵۲، ۳۷۸ ص (فهرست، ج ۴، ص ۳۲).
- [10007] ۶۱ کتابخانه مجلس شورای اسلامی، شماره
۴۵۶ (فهرست، ج ۳۸، ص ۳۹۱).
- [10008] ۶۲ کتابخانه مجلس شورای اسلامی، شماره

- شماره $\frac{۱}{۱۵۰}$ (فهرست عزیزاده، ج ۱، ص ۵۲۳). [10034] ۸۸. کتابخانه مدرسه آیت الله گلپایگانی،
- شماره $\frac{۱۸}{۳۶}$ (فهرست، ج ۱، ص ۱۲۸؛ فهرست عزیزاده، ج ۱، ص ۵۲۳). [10035] ۸۹. کتابخانه مدرسه آیت الله گلپایگانی،
- شماره $\frac{۲۷}{۲۳}$ (فهرست عزیزاده، ج ۱، ص ۵۲۳).. [10021] ۷۵. کتابخانه مدرسه آیت الله گلپایگانی،
- شماره $\frac{۲۷}{۲۳}$ (فهرست عزیزاده، ج ۱، ص ۵۲۳).. [10022] ۷۶. کتابخانه مدرسه آیت الله گلپایگانی،
- شماره $\frac{۲}{۱۵۸}$ (فهرست عزیزاده، ج ۱، ص ۵۲۳). [10023] ۷۷. کتابخانه مدرسه آیت الله گلپایگانی،
- شماره $\frac{۲}{۱۴۶}$ (فهرست عزیزاده، ج ۱، ص ۵۲۳). [10024] ۷۸. کتابخانه مدرسه آیت الله گلپایگانی،
- شماره $\frac{۴}{۱۲۲}$ (فهرست عزیزاده، ج ۱، ص ۵۲۳). [10025] ۷۹. کتابخانه مدرسه آیت الله گلپایگانی،
- شماره $\frac{۵}{۱۵۸}$ (فهرست عزیزاده، ج ۱، ص ۵۲۳). [10026] ۸۰. کتابخانه مدرسه آیت الله گلپایگانی،
- شماره $\frac{۳۷}{۱۳۵}$ (فهرست عزیزاده، ج ۱، ص ۵۲۳). [10027] ۸۱. کتابخانه مدرسه آیت الله گلپایگانی،
- شماره $\frac{۳}{۱۳۸}$ (فهرست عزیزاده، ج ۱، ص ۵۲۳). [10028] ۸۲. کتابخانه مدرسه آیت الله گلپایگانی،
- شماره $\frac{۳۵}{۱۶۶}$ (فهرست عزیزاده، ج ۱، ص ۵۲۳). [10029] ۸۳. کتابخانه مدرسه آیت الله گلپایگانی،
- شماره $\frac{۲۳}{۱۵۷}$ (فهرست عزیزاده، ج ۱، ص ۵۲۳). [10030] ۸۴. کتابخانه مدرسه آیت الله گلپایگانی،
- شماره $\frac{۳۵}{۷۲}$ (فهرست عزیزاده، ج ۱، ص ۵۲۳). [10031] ۸۵. کتابخانه مدرسه آیت الله گلپایگانی،
- شماره $\frac{۲۷}{۹۵}$ (فهرست عزیزاده، ج ۱، ص ۵۲۳). [10032] ۸۶. کتابخانه مدرسه آیت الله گلپایگانی،
- شماره $\frac{۲۷}{۱۰۶}$ (فهرست عزیزاده، ج ۱، ص ۵۲۳). [10033] ۸۷. کتابخانه مدرسه آیت الله گلپایگانی،
- شماره $\frac{۲۷}{۱۰۹}$ (فهرست عزیزاده، ج ۱، ص ۵۲۳). [10034] ۸۸. کتابخانه مدرسه آیت الله گلپایگانی،
- شماره $\frac{۱}{۱۵۰}$ (فهرست عزیزاده، ج ۱، ص ۵۲۳). [10035] ۸۹. کتابخانه مدرسه آیت الله گلپایگانی،
- شماره $\frac{۱۸}{۳۶}$ (فهرست، ج ۱، ص ۱۲۸؛ فهرست عزیزاده، ج ۱، ص ۵۲۳). [10036] ۹۰. کتابخانه مدرسه آیت الله گلپایگانی، شماره
۵۲۵. کتابت زین العابدین مسیبی استرآبادی در ۱۰۶۹ هـ (فهرست، ج ۲، ص ۱۳۰). [10037] ۹۱. کتابخانه مدرسه آیت الله گلپایگانی،
- شماره ۲۲۶۲. کتابت قرن ۱۱ هـ (فهرست، ج ۳، ص ۲۱۲). [10038] ۹۲. کتابخانه مدرسه آیت الله گلپایگانی، شماره
۷۰۸. کتابت ۱۰۸۶ هـ (فهرست، ج ۲، ص ۱۳۰). [10039] ۹۳. کتابخانه مدرسه آیت الله گلپایگانی، شماره
۲۳۰۹. کتابت ۱۰۸۱ هـ (فهرست، ج ۳، ص ۲۲۶). [10040] ۹۴. کتابخانه مدرسه آیت الله گلپایگانی، شماره
۱۳۵. کتابت محمّدامین بن سلطان علی اسفراینی در ۲۸ جمادی الأول ۱۰۸۳ هـ، ۱۲۶ برگ، با حواشی و علامات تصحیح (فهرست، ج ۱، ص ۱۲۸). [10041] ۹۵. کتابخانه مدرسه آیت الله گلپایگانی،
- شماره $\frac{۱}{۱۷۵}$ (فهرست عزیزاده، ج ۱، ص ۵۲۳). [10042] ۹۶. کتابخانه مدرسه آیت الله گلپایگانی،
- شماره ۳۹۴. کتابت یکشنبه ۷ جمادی الأول ۱۱۲۷ هـ به نسخ، ۲۶۰ برگ، با حواشی و علامات تصحیح، مقابله شده در روز دوشنبه ۱۸ ربیع الثانی ۱۱۴۶ هـ (فهرست، ج ۱، ص ۳۲۷). [10043] ۹۷. کتابخانه مدرسه آیت الله گلپایگانی
- (مدرسه علمیه حجازی ها در قم)، شماره ۹۲۴ (نور علم، شماره ۵۲ و ۵۳، ص ۲۸۶). [10044] ۹۸. کتابخانه مدرسه آیت الله گلپایگانی
- (مدرسه علمیه حجازی ها در قم)، شماره ۱۰۶۵ (نور علم، شماره ۵۲ و ۵۳، ص ۲۸۶). [10045] ۹۹. کتابخانه مدرسه سهسالار (مدرسه عالی شهید مطهری)، شماره ۲۱۳۷، ۱۲۱ برگ، با افتادگی از آغاز (فهرست، ج ۱، ص ۴۴).

- در چالوس، شماره ۴۳۷، کتاب محمدنبی بن عبدالعلی دینایی نوری در ۱۲۶۸ هـ. با حواشی و علامات تصحیح، ۱۲۰ برگ (فهرست، صص ۱۱۴-۱۱۵).
- [10060] ۱۱۴. کتابخانه مدرسه علمیه امام صادق (ع) در قزوین، شماره ۱۹۷/۲ (میراث اسلامی ایران، ج ۱۰، ص ۶۸۳؛ فهرست، ج ۱، ص ۳۷۸).
- [10061] ۱۱۵. کتابخانه مدرسه علمیه چهل ستون در تهران، شماره ۱۳۹، کتاب ۱۰۷۵ هـ. با علامات تصحیح (آشنایی با چند نسخه خطی، ج ۱، ص ۳۳۰).
- [10062] ۱۱۶. کتابخانه مدرسه علمیه چهل ستون در تهران، شماره ۱۳۸، کتاب قرن ۱۱ هـ (آشنایی با چند نسخه خطی، ج ۱، ص ۳۳۰).
- [10063] ۱۱۷. کتابخانه مدرسه علمیه چهل ستون در تهران، شماره ۱۳۷، کتاب قرن ۱۱ هـ (آشنایی با چند نسخه خطی، ج ۱، ص ۳۳۰).
- [10064] ۱۱۸. کتابخانه مدرسه علمیه حجتیه در قم، شماره ۴۲۸، کتاب قرن ۱۱ هـ، با افتادگی از انجام (فهرست، ص ۷۰).
- [10065] ۱۱۹. کتابخانه مدرسه علمیه حجتیه در قم، شماره ۵۵۳، کتاب ۱۰۳۸ هـ (فهرست، ص ۷۰).
- [10066] ۱۲۰. کتابخانه مدرسه علمیه خاتم الانبیاء (صدر) در بابل، شماره ۲۲۰ (فهرست، ص ۱۵۲).
- [10067] ۱۲۱. کتابخانه مدرسه علمیه خاتم الانبیاء (صدر) در بابل، شماره ۲۲۳، کتاب ۱۱۱۱ هـ، با علامات تصحیح (فهرست، ص ۱۵۳).
- [10068] ۱۲۲. کتابخانه مدرسه علمیه فاضل خان (فاضلیه)، شماره ۱۹، کتاب سید محمدجعفر بن علی حسینی در ۱۱۵۳ هـ، منضم به اصل عده الذاعی (فهرست، ص ۱۶۴؛ ذریعه، ج ۲۰، ص ۲۰۰).
- [10069] ۱۲۳. کتابخانه مدرسه علمیه نمازی در خوی، شماره ۷۲۸/۱، کتاب ۱۰۹۲ هـ (فهرست، ص ۳۹۲).
- [10070] ۱۲۴. کتابخانه مدرسه علمیه نواب در مشهد، شماره ۱۶ (فهرست، ص ۵۵۳).
- [10071] ۱۲۵. کتابخانه مدرسه فیضیه قم، شماره [10046] ۱۰۰. کتابخانه مدرسه سیهسالار (مدرسه عالی شهید مطهری)، شماره ۵۴۳۰ (فهرست، ج ۵، ص ۳۱۴).
- [10047] ۱۰۱. کتابخانه مدرسه سیهسالار (مدرسه عالی شهید مطهری)، شماره ۸۱۶۰ (فهرست، ج ۵، ص ۳۱۵).
- [10048] ۱۰۲. کتابخانه مدرسه سیهسالار (مدرسه عالی شهید مطهری)، شماره ۵۶۹۷ (فهرست، ج ۵، ص ۳۵).
- [10049] ۱۰۳. کتابخانه مدرسه سیهسالار (مدرسه عالی شهید مطهری)، شماره ۵۶۹۸ (فهرست، ج ۵، ص ۳۱۵).
- [10050] ۱۰۴. کتابخانه مدرسه سیهسالار (مدرسه عالی شهید مطهری)، شماره ۵۰۷۱ (فهرست، ج ۵، ص ۳۱۵).
- [10051] ۱۰۵. کتابخانه مدرسه سیهسالار (مدرسه عالی شهید مطهری)، شماره ۲۱۳۸، کتاب ۱۰۸۰ هـ، ۱۰۹ برگ، با علامات تصحیح (فهرست، ج ۱، ص ۴۳).
- [10052] ۱۰۶. کتابخانه مدرسه سیهسالار (مدرسه عالی شهید مطهری)، شماره ۲۱۴۰، کتاب قرن ۹ هـ، ۱۲۹ برگ، با افتادگی و علامات تصحیح (فهرست، ج ۱، ص ۴۴).
- [10053] ۱۰۷. کتابخانه مدرسه علمیه آخوند همدان، شماره ۸۵ (فهرست، ص ۱۶۱).
- [10054] ۱۰۸. کتابخانه مدرسه علمیه آخوند همدان، شماره ۱۲۲۹۱ (فهرست، ص ۷۹۴).
- [10055] ۱۰۹. کتابخانه مدرسه علمیه آیت الله بروجردی در کرمانشاه، شماره ۹۲، کتاب [سید] محمدباقر بن محمد حسینی در جمادی الثانی ۱۰۷۱ هـ، ۱۹۲ برگ، با حواشی (فهرست، ص ۷۰).
- [10056] ۱۱۰. کتابخانه مدرسه علمیه آیت الله بروجردی در نجف اشرف، کتاب ۱۰۳۸ هـ (دلیل المخطوطات، ج ۱، ص ۲۴).
- [10057] ۱۱۱. کتابخانه مدرسه علمیه امام صادق (ع) در اردکان، شماره ۱۶۹، کتاب صفر ۱۰۷۷ هـ به نسخ، معرب، ۲۰۰ برگ، با علامات تصحیح و حواشی (فهرست، ج ۱، ص ۱۵۰).
- [10058] ۱۱۲. کتابخانه مدرسه علمیه امام صادق (ع) در اردکان، شماره ۴۱۱، کتاب معین الدین حسینی تونی در ذوحجه ۱۱۰۶ هـ در قلعه چناده، ۱۸۳ برگ، با علامات تصحیح و حواشی (فهرست، ج ۲، ص ۱۳۴).
- [10059] ۱۱۳. کتابخانه مدرسه علمیه امام صادق (ع)

- شماره ۱۴۶۶، کتابت قرن ۱۰ هـ به نسخ، با حواشی و علامات تصحیح، ۱۲۵ برگ (فهرست، ج ۴، ص ۳۰۵).
- [10083] ۱۳۷، کتابخانه مرکز احیای میراث اسلامی، شماره ۱۸۱، کتابت قرن ۱۲ هـ به نسخ، ۲۰۱ برگ، با حواشی و علامات تصحیح (فهرست، ج ۱، صص ۲۵۶ - ۲۵۷).
- [10084] ۱۳۸، کتابخانه مرکز احیای میراث اسلامی، شماره ۱۳۰۶، کتابت محمدجعفر بن محمدکاظم حسینی شعبه‌های در روز شنبه ۲۱ رجب ۱۱۲۸ هـ در مدرسه علمیه معصومیه به نسخ، ۱۶۱ برگ (فهرست، ج ۴، صص ۱۳۶ - ۱۳۷).
- [10085] ۱۳۹، کتابخانه مرکز احیای میراث اسلامی، شماره ۲۹۹۷، کتابت محمدقدیم بن حاجی کرم‌علی میشجانی کمره‌ای در شب دوشنبه ۹ صفر ۱۰۸۰ هـ، ۱۷۵ برگ، با حواشی و علامات تصحیح (فهرست، ج ۷، صص ۴۰۰ - ۴۰۱).
- [10086] ۱۴۰، کتابخانه مرکز احیای میراث اسلامی، شماره ۱۰۷۴، کتابت میرزا محمد بن نظر رکاوندی در روز دوشنبه جمادی‌الاول ۹۷۳ هـ، ۱۰۰ برگ، با حواشی و علامات تصحیح (فهرست، ج ۳، ص ۳۰۸).
- [10087] ۱۴۱، کتابخانه مرکز احیای میراث اسلامی، شماره ۲۴۳۰، کتابت [سید] حمزه بن یحیی آل ترخم حسینی کربلایی در روز سه‌شنبه ۵ شعبان ۱۰۸۹ هـ، ۱۹۵ برگ (فهرست، ج ۶، صص ۴۱۱ - ۴۱۲).
- [10088] ۱۴۲، کتابخانه مرکز دایرةالمعارف بزرگ اسلامی، شماره ۲۴۱، کتابت زین‌العابدین تونی در ۱۵ رمضان ۱۰۷۰ هـ، ۲۳۴ برگ (فهرست، ج ۱، صص ۱۷۵ - ۱۷۶).
- [10089] ۱۴۳، کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی، شماره ۱۵۱، ۲۱۰ برگ (فهرست، ج ۲، ص ۲۸۲).
- [10090] ۱۴۴، کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی، شماره ۲۳۹۹، ۱۴۷ برگ (فهرست، ج ۶، ص ۲۶۷).
- [10091] ۱۴۵، کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی، شماره ۶۳۴ - ۱۴۳۸۸ (فهرست، ج ۱۵، ص ۴۰۴).
- ۱۴۷۲، ۱۱۵ برگ (فهرست، ج ۱، ص ۱۸۲).
- [10072] ۱۴۶، کتابخانه مدرسه فیضیه قم، شماره ۴۵۴، ۴۶۱ ص (فهرست، ج ۱، ص ۱۷۵).
- [10073] ۱۴۷، کتابخانه مدرسه فیضیه قم، شماره ۱۷۹۴، کتابت ۱۲۶۱ هـ، ۲۳۰ برگ (فهرست، ج ۱، صص ۱۸۳).
- [10074] ۱۴۸، کتابخانه مدرسه فیضیه قم، شماره ۱۹۳۱، کتابت ۱۰۸۴ هـ، ۲۲۷ برگ (فهرست، ج ۱، صص ۱۷۵، ۱۸۳).
- [10075] ۱۴۹، کتابخانه مدرسه فیضیه قم، شماره ۱۸۹۷/۱، کتابت ۹۸۵ هـ (فهرست، ج ۲، ص ۱۴۶).
- [10076] ۱۳۰، کتابخانه مرکز احیای میراث اسلامی، رساله نخست از مجموعه شماره ۲۱۸۶، ۱ - ۱۴۵ پ، به نسخ ونستعلیق، با علامات بلاغ (فهرست، ج ۶، ص ۱۸۶).
- [10077] ۱۳۱، کتابخانه مرکز احیای میراث اسلامی، رساله نخست از مجموعه شماره ۲۹۸۷، ۲ پ - ۱۸۳، کتابت قرن ۱۲ هـ به نسخ، با حواشی و تصحیحات (فهرست، ج ۷، ص ۳۹۰).
- [10078] ۱۳۲، کتابخانه مرکز احیای میراث اسلامی، شماره ۲۳۰۰، کتابت ذوقعه ۱۰۸۶ هـ به نسخ، اعراب‌گذاری توسط علی بن اسماعیل بن ابراهیم بن سعید بن یعقوب در ۱۲۴۹ هـ، ۱۲۶ برگ (فهرست، ج ۶، ص ۳۱۵).
- [10079] ۱۳۳، کتابخانه مرکز احیای میراث اسلامی، شماره ۱۰۱۸، کتابت عبدالرضا بن احمد بن قاسم جزایری در ۶ ذوحجه ۱۰۸۸ هـ در شیراز، با حواشی و علامات تصحیح، ۱۴۳ برگ (فهرست، ج ۳، ص ۲۴۴).
- [10080] ۱۳۴، کتابخانه مرکز احیای میراث اسلامی، شماره ۲۰۱۸، کتابت ۱۰۷۰ هـ به نسخ، با علامات تصحیح، ۱۴۶ برگ (فهرست، ج ۶، صص ۳۲ - ۳۳).
- [10081] ۱۳۵، کتابخانه مرکز احیای میراث اسلامی، شماره ۲۹۹۶، کتابت قرن ۱۲ هـ، ۱۵۳ برگ، با حواشی، علامات تصحیح و افتادگی از انجام (فهرست، ج ۷، ص ۴۰۰).
- [10082] ۱۳۶، کتابخانه مرکز احیای میراث اسلامی،

- شماره ۶۲۷-۳۲۳۹. کتابت ۱۰۵۶ هـ، ۱۷۷ برگ (فهرست، ج ۱۵، ص ۴۰۰).
- [10107] ۱۶۱. کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی، شماره ۶۲۸-۱۴۵۷۸. کتابت ۱۰۶۶ هـ، ۱۹۴ برگ (فهرست، ج ۱۵، ص ۴۰۰).
- [10108] ۱۶۲. کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی، شماره ۳۴۰۰. کتابت ۱۰۷۷ هـ، ۱۷۰ برگ (فهرست، ج ۶، ص ۲۶۸).
- [10109] ۱۶۳. کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی، شماره ۳۳۹۸. کتابت ۱۰۷۸ هـ، ۶۹ برگ (فهرست، ج ۶، ص ۲۶۸).
- [10110] ۱۶۴. کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی، شماره ۸۱۷. کتابت قرن ۱۳ هـ (هزار و پانصد نسخه اهدایی رهبری، ص ۱۷۶).
- [10111] ۱۶۵. کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی، شماره ۱۱۹۸. کتابت قرن ۱۰ هـ (هزار و پانصد نسخه اهدایی رهبری، ص ۱۷۶).
- [10112] ۱۶۶. کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی، شماره ۱۰۱۹. کتابت قرن ۱۱ هـ (هزار و پانصد نسخه اهدایی رهبری، ص ۱۷۶).
- [10113] ۱۶۷. کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی، شماره ۱۱۷۱. کتابت ۱۰۸۱ هـ (هزار و پانصد نسخه اهدایی رهبری، ص ۱۷۶).
- [10114] ۱۶۸. کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی، شماره ۷۱۴/۱. کتابت ۱۰۸۲ هـ (هزار و پانصد نسخه اهدایی رهبری، ص ۲۸۹).
- [10115] ۱۶۹. کتابخانه مرکزی دانشگاه اصفهان، شماره ۱۲۱۵. کتابت سید محمدیوسف حسینی در ۱۰۷۱ هـ به نسخ ۱۷۰ برگ (نشریه، دفتر ۴، ص ۴۷۷؛ نشریه، دفتر ۱۱-۱۲، ص ۹۰۷).
- [10116] ۱۷۰. کتابخانه مرکزی دانشگاه اصفهان، شماره ۵۴۹. کتابت قرن ۱۳ هـ، ۱۵۰ برگ (نشریه، دفتر ۱۱-۱۲، ص ۹۰۷).
- [10117] ۱۷۱. کتابخانه محمدرضا زادهوش، بدون شماره فعلی: ۱۰۳۲۸.
- [10092] ۱۴۶. کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی، شماره ۶۲۰-۱۱۲۷۵ (فهرست، ج ۱۵، ص ۴۰۱).
- [10093] ۱۴۷. کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی، شماره ۶۳۱-۱۴۰۸۸ (فهرست، ج ۱۵، ص ۴۰۱).
- [10094] ۱۴۸. کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی، شماره ۶۳۵-۱۳۲۰۸ (فهرست، ج ۱۵، ص ۴۰۴).
- [10095] ۱۴۹. کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی، شماره ۶۳۳-۱۱۵۷۴ (فهرست، ج ۱۵، ص ۴۰۳).
- [10096] ۱۵۰. کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی، شماره ۶۳۶-۳۲۳۸ (فهرست، ج ۱۵، ص ۴۰۴).
- [10097] ۱۵۱. کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی، شماره ۶۳۷-۱۲۸۹۳ (فهرست، ج ۱۵، ص ۴۰۵).
- [10098] ۱۵۲. کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی، شماره ۶۳۸-۱۵۷۱۹ (فهرست، ج ۱۵، ص ۴۰۵).
- [10099] ۱۵۳. کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی، شماره ۶۴۰-۱۴۵۱۴ (فهرست، ج ۱۵، ص ۴۰۶).
- [10100] ۱۵۴. کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی، شماره ۱۱۹۹/۴. کتابت ۱۰۸۵ هـ، با علامات تصحیح هزار و پانصد نسخه اهدایی رهبری، ص ۳۵۵).
- [10101] ۱۵۵. کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی، شماره ۶۲۹-۱۱۳۶۷. کتابت ۱۰۷۳ هـ، ۱۸۳ برگ، با افتادگی از انجام (فهرست، ج ۱۵، ص ۴۰۰).
- [10102] ۱۵۶. کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی، شماره ۸۳۹۴. کتابت ۱۰۸۶ هـ، ۲۸۴ برگ (فهرست، ج ۶، ص ۲۶۸).
- [10103] ۱۵۷. کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی، شماره ۶۲۵-۹۱۰۵. کتابت ۹۶۲ هـ، ۱۳۹ برگ (فهرست، ج ۱۵، ص ۳۹۸).
- [10104] ۱۵۸. کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی، شماره ۶۲۶-۱۳۵۶۹. کتابت ۹۸۰ هـ، ۲۱۰ برگ (فهرست، ج ۱۵، ص ۳۹۹).
- [10105] ۱۵۹. کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی، شماره ۱۵۲. کتابت ۱۰۵۶ هـ، ۷۷ برگ (فهرست، ج ۲، ص ۲۸۲).
- [10106] ۱۶۰. کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی،

- شماره، کتابت ۱۰۴۴هـ.
- [10118] ۱۷۲. کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران، شماره ۹۸۶۹، کتابت ۱۰۸۴هـ، ۱۴۲ برگ (فهرست، ج ۱۷، ص ۴۹۷).
- [10119] ۱۷۳. کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران، شماره ۸۷۲۲، کتابت قرن ۱۱هـ، ۱۷۳ برگ، با افتادگی از انجام (فهرست، ج ۱۷، ص ۲۰۴).
- [10120] ۱۷۴. کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران، شماره ۷۲۶۳/۲، کتابت هـ (فهرست، ج ۱۶، ص ۵۰۱).
- [10121] ۱۷۵. کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران، شماره ۶۸۳۷/۱، کتابت هـ (فهرست، ج ۱۶، ص ۳۷۷).
- [10122] ۱۷۶. کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران، شماره ۱۸۷۹/۱، نسخه عصر مصنف (فهرست، ج ۸، ص ۴۸۵).
- [10123] ۱۷۷. کتابخانه مسجد اعظم قم، رساله نخست از مجموعه شماره ۲۵۰۸، کتابت ۱۰۷۱هـ (فهرست، ص ۵۶۲).
- [10124] ۱۷۸. کتابخانه مسجد اعظم قم، شماره ۲۹۶۱ (فهرست، ص ۲۹۱).
- [10125] ۱۷۹. کتابخانه مسجد اعظم قم، شماره ۷۷۲، کتابت عبداللطیف بن علی رضا در ۱۰۸۷هـ، رقمی (فهرست، ص ۲۹۰).
- [10126] ۱۸۰. کتابخانه مسجد اعظم قم، شماره ۲۹۶۱، کتابت ۱۰۲۸هـ، جیبی.
- [10127] ۱۸۱. کتابخانه مسجد اعظم قم، شماره ۲۸۷۲، کتابت ۱۰۴۶هـ، خشتی (فهرست، ص ۲۹۱).
- [10128] ۱۸۲. کتابخانه مسجد اعظم قم، شماره ۲۶۸۴، کتابت ۱۲۹۳هـ، رقمی (فهرست، ص ۲۹۱).
- [10129] ۱۸۳. کتابخانه مسجد اعظم قم، شماره ۲۷۹۵، کتابت ۱۱۳۰هـ، رقمی (فهرست، ص ۲۹۱).
- [10130] ۱۸۴. کتابخانه مسجد اعظم قم، شماره ۲۹۱۶، کتابت قرن ۱۱هـ، جیبی، با سرلوح زرین (فهرست، ص ۲۹۱).
- [10131] ۱۸۵. کتابخانه مسجد اعظم قم، شماره ۲۲۹۸، کتابت قرن ۱۰هـ، خشتی (فهرست، ص ۲۹۰).
- [10132] ۱۸۶. کتابخانه مسجد اعظم قم، شماره ۲۵۴۷، کتابت قرن ۱۲هـ، خشتی (فهرست، ص ۲۹۱).
- [10133] ۱۸۷. کتابخانه مسجد اعظم قم، شماره ۹۱۸، کتابت قرن ۱۱هـ، رقمی (فهرست، ص ۲۹۰).
- [10134] ۱۸۸. کتابخانه مسجد اعظم قم، شماره ۶۴۲، کتابت قرن ۱۱هـ، ناقص، رقمی (فهرست، ص ۲۹۰).
- [10135] ۱۸۹. کتابخانه مسجد اعظم قم، شماره ۳۳۴۶، کتابت قرن ۱۱هـ، وزیری (فهرست، ص ۲۹۱).
- [10136] ۱۹۰. کتابخانه مسجد اعظم قم، شماره ۱۱۳۷، کتابت قرن ۱۱هـ، وزیری، ناقص (فهرست، ص ۲۹۰).
- [10137] ۱۹۱. کتابخانه مسجد اعظم قم، شماره ۶۷۶، کتابت ۱۰۵۸هـ (فهرست، ص ۲۹۰).
- [10138] ۱۹۲. کتابخانه مسجد اعظم قم، شماره ۶۲۸، کتابت محمد بن عبدالله در ۱۰۸۷هـ، رقمی (فهرست، ص ۲۹۰).
- [10139] ۱۹۳. کتابخانه مسجد اعظم قم، شماره ۱۱۴۵۸، کتابت محمد مهدی بن میر قاسم طبری گیلکی در ۱۱۱۶هـ، وزیری، ناقص (فهرست، ص ۲۹۰).
- [10140] ۱۹۴. کتابخانه مسجد اعظم قم، شماره ۶۷۶، کتابت [سید] ابراهیم بن هاشم حسینی عمادی در ۱۰۵۸هـ (فهرست، ص ۲۹۰).
- [10141] ۱۹۵. کتابخانه مسجد اعظم قم، شماره ۹۱۴، کتابت [سید] محمد سلیم بن محمد صادق حسینی در قرن ۱۱هـ (فهرست، ص ۲۹۰).
- [10142] ۱۹۶. کتابخانه ملی تبریز، شماره ۹۶۶ (فهرست، ج ۳، ص ۹۶۰).
- [10143] ۱۹۷. کتابخانه ملی تبریز، شماره ۳۱۹۹، کتابت ۱۰۶۰هـ، ۱۳۰ برگ (فهرست، ج ۳، ص ۹۶۰).
- [10144] ۱۹۸. کتابخانه ملی تهران، شماره ۱۸۳، کتابت ۱۹۹ (فهرست، ص ۸۵).
- [10146] ۲۰۰. کتابخانه ملی تهران، شماره ۲۴۵۴-۲۴، کتابت ۲۰۱ (فهرست، ص ۹۵۱۳۵۳۸).
- [10148] ۲۰۲. کتابخانه ملی تهران، شماره ۴۳۲/ع، کتابت ۲۰۳ (فهرست، ص ۹۰۸/ع ۲۹).
- [10150] ۲۰۴. کتابخانه ملی تهران، شماره ۲۹۲۰/۱، کتابت (فهرست، ج ۷، ص ۶۲۴).
- [10151] ۲۰۵. کتابخانه ملی تهران، شماره ۲۹۰۷/۲، شماره ۱۰۴۴هـ.

- (فهرست، ج ۱۴، ص ۸).
 [10152] ۲۰۶. کتابخانه ملی تهران. شماره ۱/۱۶۶۸
 (فهرست، ج ۴، ص ۲۳۳).
 [10153] ۲۰۷. کتابخانه ملی تهران. شماره ۱۹۴۱/ع
 (فهرست، ج ۱۰، ص ۶۱۳).
 [10154] ۲۰۸. کتابخانه ملی تهران. شماره ۱۴۷۴
 (فهرست، ج ۹، ص ۴۹۸).
 [10155] ۲۰۹. کتابخانه ملی تهران. شماره ۲۵۱۲.
 کتابت احمد نیری در ۱۰۵۱ هـ، ۲۶۷ برگ (فهرست،
 ج ۱۴، ص ۱۲).
 [10156] ۲۱۰. کتابخانه ملی تهران. شماره ۲۸۹.
 کتابت ۱۲۷۱ هـ، ۱۸۵ برگ (فهرست، ج ۷، ص ۲۵۷).
 [10157] ۲۱۱. کتابخانه ملی تهران. شماره ۴۳۳.
 کتابت قرن ۱۱ هـ، ۱۱۲ برگ (فهرست، ج ۷، ص ۳۶۷).
 [10158] ۲۱۲. کتابخانه ملی شیراز. شماره ۱۳۳.۴۷۶
 برگ، با افتادگی از انجام (فهرست، ج ۲، ص ۷۱).
 [10159] ۲۱۳. کتابخانه ملی شیراز. شماره ۵۳۲.
 کتابت ۱۱۰۸ هـ، ۱۸۱ برگ (فهرست، ج ۲، ص ۱۲۸).
 [10160] ۲۱۴. کتابخانه ملی ملک. شماره ۱۵۴.۷۷۵
 برگ (فهرست، ج ۱، ص ۳۶۸).
 [10161] ۲۱۵. کتابخانه ملی ملک. شماره ۲۰۲۶.
 کتابت ۱۱۱۴ هـ، ۱۵۹ برگ (فهرست، ج ۱، ص ۳۶۸).
 [10162] ۲۱۶. کتابخانه ملی ملک. شماره ۵۳۲. کتابت
 قرن ۱۱ هـ، ۱۹۵ برگ (فهرست، ج ۱، ص ۳۸۶).
 [10163] ۲۱۷. کتابخانه میرحسیناقر وینی (نشریه، دفتر
 ۶، ص ۳۴۹).
 [10164] ۲۱۸. کتابخانه وزیر یزد. شماره ۲۳۲۹
 (فهرست، ج ۴، ص ۱۲۵۲).
 [10165] ۲۱۹. کتابخانه وزیر یزد. شماره ۱/۲۲۲۲
 (فهرست، ج ۴، ص ۱۲۰۷).
 [10166] ۲۲۰. کتابخانه وزیر یزد. شماره ۱۱۸۵.
 کتابت ۱۰۸۱ هـ، ۱۵۲ برگ (فهرست، ج ۳، ص ۸۸۷).
 [10167] ۲۲۱. کتابخانه وزیر یزد. شماره ۱۱۸۶.
 کتابت ۱۰۸۷ هـ، ۱۹۲ برگ (فهرست، ج ۳، ص ۸۸۷).
 [10168] ۲۲۲. کتابخانه وزیر یزد. شماره ۱۱۳۵.
 کتابت قرن ۱۱ هـ، ۸۳ برگ. با افتادگی از آغاز و انجام
 (فهرست، ج ۳، ص ۸۶۹).
 [10169] ۲۲۳. کتابخانه وزیر یزد. شماره ۵۲۲.
 کتابت قرن ۱۱ هـ، ۱۴۴ برگ (فهرست، ج ۲، ص ۴۵۴).
 [10170] ۲۲۴. کتابخانه وزیر یزد. شماره ۱۲۸۷.
 کتابت قرن ۱۳ هـ، ۱۰۴ برگ (فهرست، ج ۳، ص ۹۱۷).
 [10171] ۲۲۵. کتابخانه وزیر یزد (فهرست، ج ۴،
 ص ۱۲۲۹).
 [10172] ۲۲۶. کتابخانه شخصی آیت‌الله بروجردی
 در قم. شماره ۴۵۰ (نسخه‌پژوهی، دفتر ۱، ص ۷۵).
 ب. چاپ‌ها:
 ۱. به کوشش میرزا محمد ملک‌الکتاب، بمبئی: [بی‌نا].
 ربیع‌الثانی ۱۳۲۸ هـ، ۱۸۴ ص. وزیر یزد.
 ۲. تبریز: [بی‌نا]. سنگی، ۱۲۷۴ هـ، رقعی.
 ۳. تهران: [بی‌نا]. سنگی، ربیع‌الأول ۱۲۷۴ هـ،
 [۲۶۰ ص.]. رقعی.
 ۴. به تحقیق احمد موحدی قمی، قم: مکتبه وجدانی،
 ۱۴۰۷ هـ، ۳۱۷ ص. وزیر یزد.
 ۵. قم: دارالکتاب الاسلامی، ۱۴۱۰ هـ/۱۳۶۸ هـ ش،
 ۳۴۴ ص. وزیر یزد.
 ۶. به تحقیق بنیاد معارف اسلامی، قم: بنیاد معارف
 اسلامی (ش ۱۱۲)، چاپ اول ۱۴۲۰ هـ/۱۳۷۸ هـ ش،
 ۴۰۸ ص. وزیر یزد.
 ج. ترجمه‌های فارسی:
 ۱. ترجمه نصیرالدین محمد بن عبدالکریم انصاری
 هروی در ۱۲ سؤال ۹۶۷ هـ در شهر هرات، به اشارت امیر
 قزاق خان بن محمد خان از سرداران شاه تهماسب
 صفوی.
 آغاز: «جواهر شکر و سیاس، تثار معبودی که گردانید
 دعا و سؤال را سبب رفع درجات بندگان، و دفع بلیات از
 ایشان، و وسیله برآوردن حاجات و مرادات...».
 انجام: «... از کرم و فضل نامنتهای آن‌که توفیق،
 ۱. بنگرید به: تهرانی، آقابزرگ، ذریعه، ج ۴، ص ۱۱۶،
 ش ۵۵۲؛ کنتوری نیشابوری، سید اعجاز حسین بن
 محمدقلی، کشف‌الحجب و الأستار، ص ۱۱۷، ش ۵۵۷.

- کرامت کند. و عوام را که از این ترجمه، بهره‌مند گردند، آنه ولیّ ذلک، وهو علیّ کلّ شیءٍ قدیر».
- نسخه‌های خطّی:
- [10173] ۱. کتابخانه شخصی آیت‌الله طیبی حائری (مکتبه امام رضا(ع) در قم)، شماره ۲۸۵ (نسخه پژوهی، دفتر اول، ص ۱۲۱؛ پنهان‌تر از پنهانی، ص ۲۸۵).
- [10174] ۲. کتابخانه شخصی سید محمدباقر طباطبایی یزدی در نجف اشرف، بدون شماره، کتابت شرف‌الدین محمد غفّاری در ۲۹ محرم ۱۲۲۰ هـ (ذریعه، ج ۴، ص ۱۱۶).
- [10175] ۳. کتابخانه مجلس شورای اسلامی، شماره ۱۲۴۶۴، کتابت ملا حاجی بابا مامقانی بن حسین علی در روز سه‌شنبه ۱۹ جمادی‌الأوّل ۱۲۲۶ هـ به نسخ (فهرست، ج ۳۵، ص ۴۱۸).
۴. ترجمه علیّ بن حسن زواره‌ای^۱ با عنوان مفتاح التّجّاج^۲ با برخی اضافات در ادعیه.
- آغاز: «ستایش و سپاس بی‌قیاس حضرت قاضی‌الحاجاتی را روا است...».
- نسخه‌های خطّی:
- [10176] ۱. کتابخانه آیت‌الله مرعشی، شماره ۲۲۰، به نسخ.
- [10177] ۲. کتابخانه آیت‌الله مرعشی، شماره ۱۲۳۱، کتابت ۹۷۴ هـ به نستعلیق.
- [10178] ۳. کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی، کتابت ۱۰۵۵ هـ، دو نسخه (ذریعه، ج ۲۱، ص ۳۵۶).
- [10179] ۴. کتابخانه امیرالمؤمنین(ع) در نجف اشرف، بدون شماره (ذریعه، ج ۲۱، ص ۳۵۶).
- [10180] ۵. کتابخانه‌ای در هرات، بدون شماره، صاحب ریاض این نسخه را دیده، و از آن در سفینه‌اهل بیت نقل کرده است (ذریعه، ج ۲۱، ص ۳۵۶).
۳. ترجمه مولیّ محمد مفیدالدین بن شیخ نظام‌الدین قزوینی در ذوق‌عده ۱۰۷۰ هـ.^۴
- نسخه خطّی:
- [10181] ۱. کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی، با علامات تصحیح و مقابله شده با نسخه اصل توسط مولی
- محمدصادق بن رستم حجّی در ۱۱۶۴ هـ، با افتادگی از انجام (ذریعه، ج ۲۶، ص ۱۹۹).
۴. ترجمه سید صادق بن حسین توشخانگی مشهدی در ۱۳۰۱ هـ.
۵. ترجمه غیاث‌الدین محمد بن زین‌العابدین استرآبادی.
- نسخه‌های خطّی:
- [10182] ۱. کتابخانه مدرسه سپهسالار (مدرسه عالی شهید مطهری)، شماره ۲۱۳۷.
- [10183] ۲. کتابخانه مدرسه سپهسالار (مدرسه عالی شهید مطهری)، شماره ۲۱۲۸.
- [10184] ۳. کتابخانه مدرسه سپهسالار (مدرسه عالی شهید مطهری)، شماره ۲۱۴۰.
- چاپ:
- با مقدمه و تصحیح حسن فشاهی، تهران: کتابخانه شمس، [۱۳۳۸ هـ]، سو + ۲۸۷ ص، وزیری، به همراه رساله شوق الجیب از ابن‌فهد حلّی.
- با مقدمه و تصحیح حسن فشاهی، مشهد، ۱۳۷۹ هـ، ۳۵۲ ص.
۶. ترجمه حسین غفّاری ساروی.
- چاپ:
- قم: بنیاد معارف اسلامی (ش ۸۰)، چاپ اول ۱۴۱۷ هـ/ زمستان ۱۳۷۵ هـ، ص ۶۰۴، وزیری.
۷. ترجمه علی‌اکبر عقیلی اشتهاردی.
- چاپ:
- قم: [بی‌نا]، ۱۳۷۸ هـ، ص ۶۰۴.
-
۱. از شاگردان محقّق کرکی و استاد ملافتح‌الله کاشانی.
۲. به عنوان «مفتاح التّجّاج» نیز گزارش شده است.
۳. بنگرید به: امین عاملی، سید محسن بن عبدالکریم، اعیان‌الشیعه، ج ۵، ص ۳۱۶؛ بهار، محمدتقی، سبک‌شناسی، ج ۳، ص ۱۲۱۸؛ آفابزرگ، ذریعه، ج ۴، ص ۱۱۶؛ ج ۲۱، صص ۳۵۵ - ۳۵۶، ش ۳۵۶؛ خوانساری موسوی اصفهانی، سید محمدباقر بن زین‌العابدین، روضات‌الجنت، چاپ سنگی، ص ۴۰۷.
۴. تهرانی، آفابزرگ، ذریعه، ج ۲۶، ص ۱۹۹.
۵. همان، ج ۴، ص ۱۱۶، ش ۵۵۳.

۸. ترجمه و گزیده از ناشناس.

□ نسخه خطی:

[10185] ۱. در کتاب دعاء، صص ۱ - ۳۲، کتابخانه

مدرسه آیت‌الله گلپایگانی، شماره ۱۷۳۹، کتابت

محمّداسماعیل تبریزی در ۱۳۰۷ هـ (فهرست، ج ۳، ص ۳۴).

۵. شرح:

۱. شرح و گزارش از سید نعیم‌الدین احمد، فرزند

منعم‌الدین محمد حسینی اوحدی.

تاریخ نگارش: ۹۵۴ هـ.

□ نسخه خطی:

[10186] ۱. کتابخانه ملی شیراز، شماره ۸۱/۴۰۱ ج

(فهرست، ج ۲، ص ۱).

۵. گزیده‌ها:

۱. گزیده سید ابوالقاسم بن جعفر حسینی واعظ یزدی

(قرن ۱۳ هـ) با نام اُنس الواعظین.

□ نسخه خطی:

[10187] ۱. کتابخانه مسجد اعظم قم، شماره ۳۲۱۶.

۲. در جنگ‌الاثوار.

□ نسخه خطی:

[10188] ۱. کتابخانه مدرسه آیت‌الله گلپایگانی، شماره

۱۷۴۰ (فهرست، ج ۳، ص ۳۵).

۳. گزیده محمدجابر بن عبدالحسین بن عبدالحمید بن

جوادرعی (۱۲۲۲ - ۱۳۱۲).

۴. در مجموعه.

□ نسخه خطی:

[10189] ۱. کتابخانه مدرسه آیت‌الله گلپایگانی، رساله

اول از مجموعه شماره ۱۹۶۵ (فهرست، ج ۳، ص ۱۲۱).

۵. به دست خود مؤلف و وزیر عنوان نثه الباغی که در

عنوان جداگانه، و در همین مقال بدان پرداخته‌ام.

سی و یک. [علی هامش‌الشرایع] ۲

یادداشتی بر نسخه خطی شرایع الإسلام فی

المسائل الحرام و الحلال از شیخ نجم‌الدین ابوالقاسم جعفر

بن حسن هذلی حلی، مشهور به محقق حلی (د: ۶۷۶ هـ).

الف. نسخه خطی:

[10190] ۱. کتابت شیخ محمد بن طاهر بن حبیب سماوی

(۱۲۹۴ - ۱۳۷۱ هـ) (ذریعه، ج ۱۳، ص ۴۹).

سی و دو. غایة الإیجاز لغائف الاعواز. ۲

بیان احکامی که موجب ابطال نماز می‌شود در دو

فصل:

۱. «طهارت»:

۲. «صلاة».

آغاز: «الحمد لله ساینغ الانعام ومبین الاحکام،

وألصلاة علی أشرف الأنام محمد وآله الكرام...».

انجام: «... وأشهد أن محمداً عبده ورسوله، اللهم صلّ

علی محمد وآل محمد...».

الف. نسخه‌های خطی:

[10191] ۱. کتابخانه‌ای در اردبیل (ریاض العلماء، ج ۱،

ص ۶۴).

[10192] ۲. کتابخانه‌ای در گلپایگان، رساله پنجم از

مجموعه شماره ۱۱۹، برگ ۸۹ - ۹۲، کتابت احمد بن

علی مازندرانی به نسخ و نستعلیق، با علامات تصحیح

(فهرست نسخه‌های کتابخانه‌های گلپایگان، ص ۹۹).

[10193] ۳. کتابخانه آیت‌الله مرعشی، رساله پنجم از

مجموعه شماره ۱۲۰۱۲، صص ۴۸ - ۵۰، کتابت

شمس‌الدین بن نصیر بالوکلانی در ۸۸۲ هـ به نسخ، با

۱. کتّاله، عمر رضا، معجم المؤلفین، ج ۹، ص ۱۴۵.

۲. تهرانی، آقابزرگ، ذریعه، ج ۱۳، ص ۴۹.

۳. بنگرید به: بحر العلوم، سید مهدی، الفوائد الرجالیة، ج ۲،

ص ۱۱۰؛ تهرانی، آقابزرگ، ذریعه، ج ۱۶، صص ۹، ش ۳۷؛

ج ۱۶، صص ۱۰۱، ۲۴۲، ۲۶۶، ج ۲۵، ص ۲، ش ۱۶؛ حسینی

اشکوری، سید احمد، التراث العربی فی مکتبه المرعشی، ج ۴،

ص ۱۱۵؛ حسینی جلالی، سید محمدحسین، فهرس التراث،

ج ۱، ص ۷۶۳، گروه نویسندگان، موسوعة مؤلفی الإمامیة،

ج ۵، صص ۹۷ - ۹۸، ش ۲۶؛ محدث قمی، عباس بن

محمد رضا، الفوائد الرضویة، ص ۳۳؛ مدرّسی طباطبائی، سید

حسین، مقلمه‌ای بر فقه شیعه، ص ۱۵۶، ش ۱۵۰؛ مشار،

خان بابا، فهرست کتب چاپی عربی، ص ۶۴۶.

- حواشی و علامات تصحیح (فهرست، ج ۳۰، ص ۳۶۰، ش ۳۷۳).
- [10194] ۴. کتابخانه آیت‌الله مرعشی، رساله دوم از مجموعه شماره ۹۵۹، کتابت ۹۵۱ هـ، ۳ برگ (فهرست، ج ۲، ص ۱۵۱).
- [10195] ۵. کتابخانه آیت‌الله مرعشی، رساله سوم از مجموعه شماره ۹۴۹، برگ ۹۱ - ۱۰۰ پ، با افتادگی از انجام (فهرست، ج ۲۴، ص ۲۳۲).
- [10196] ۶. کتابخانه آیت‌الله مرعشی، رساله ششم از مجموعه شماره ۱۱۷۱، برگ‌های ۲۲۰ تا ۲۲۲، کتابت قرن ۱۰ هـ (فهرست، ج ۲۹، ص ۵۷۲).
- [10197] ۷. کتابخانه دانشگاه پرینستون، رساله پنجم از مجموعه شماره ۳۹۹۲ (فهرست، ص ۱۴۹).
- [10198] ۸. کتابخانه شخصی آیت‌الله سید حسن صدرالدین کاظمی در کاظمین، بدون شماره، کتابت زین‌الدین علی بن فضل‌الله بن هیکل حلّی، مشهور به ابن‌هیکل، شاگرد مؤلف (ذریعه، ج ۲۵، ص ۲).
- [10199] ۹. کتابخانه شخصی سید مهدی در کویت، بدون شماره، نسخه عصر مصنف (ذریعه، ج ۲۵، ص ۲).
- [10200] ۱۰. کتابخانه شخصی میرزا محمد کاظمینی در یزد، رساله دوم از مجموعه شماره ۲۱۹، برگ ۹۶ پ - ۹۹، به نستعلیق، با حواشی و تصحیح شده در ۹۱۹ هـ (فهرست، ج ۱، ص ۱۸۹).
- [10201] ۱۱. کتابخانه مجلس شورای اسلامی، رساله دوم از مجموعه شماره ۴۶۴۵ (فهرست، ج ۱۳، ص ۳۴).
- [10202] ۱۲. کتابخانه مجلس شورای اسلامی، رساله دوم از مجموعه شماره ۵۸۴، کتابت ۱۱۰۱ هـ، ۳۶ برگ (فهرست، ج ۲۲، ص ۲۷۸).
- [10203] ۱۳. کتابخانه مدرسه آیت‌الله گلپایگانی، رساله دوم از مجموعه شماره ۴ کتابت سلیمان بن بدرالدین در ۹۷۹ هـ، ۹ برگ (فهرست عربزاده، ج ۱، ص ۵۳۷، ۱۶۰).
- [10204] ۱۴. کتابخانه مدرسه علمیه امام عصر (عج) در شیراز، رساله چهارم از مجموعه شماره ۳۹۳، برگ‌های ۶۶ تا ۶۹، کتابت غیاث‌الدین منصور بن محمد حسن در قرن ۱۱ هـ به نسخ (فهرست، ج ۱، ص ۱۲۵).
- [10205] ۱۵. کتابخانه مدرسه علمیه جعفریه در قائن، رساله سوم از مجموعه شماره ۱۰۲، صص ۱۴۹ - ۱۵۵ (فهرست نسخه‌های کتابخانه‌های قائن، ص ۸۸): نسخه عکسی کتابخانه مرکز احیای میراث اسلامی، شماره ۱۶۸۷ (فهرست، ج ۳، ص ۱۲۵).
- [10206] ۱۶. کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی، شماره ۲۵۰۰، کتابت ۱۰۹۰ هـ، ۴ برگ (فهرست، ج ۲، ص ۹۰).
- [10207] ۱۷. کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران، رساله دوم از مجموعه شماره ۵۸۷۶، برگ ۵۶ پ - ۸۴، کتابت قرن ۱۲ هـ (فهرست، ج ۱۶، ص ۳۷۸).
- [10208] ۱۸. کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران، رساله سی و ششم از مجموعه شماره ۲۱۴۴، صص ۵۴۹ - ۵۵۳، کتابت ۹۹۶ هـ (فهرست، ج ۹، ص ۸۲۸).
- [10209] ۱۹. کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران، رساله هفتم از مجموعه شماره ۱۰۱۵، برگ ۷ - ۱۴ پ (فهرست، ج ۵، ص ۱۹۵۱).
- [10210] ۲۰. کتابخانه مسجد اعظم قم، رساله چهارم از مجموعه شماره ۲۲۰۰، خشتی، «طهارت» و «صلاة»، با افتادگی از آغاز (فهرست، ص ۵۴۲).
- [10211] ۲۱. کتابخانه مسجد گوهرشاد، رساله چهارم از مجموعه شماره ۱۱۲۹، کتابت ۱۱۸۰ هـ، ۷ ص (فهرست قدیم، ص ۳۵۴؛ فهرست، ج ۳، ص ۱۵۷۲).
- [10212] ۲۲. کتابخانه ملی تهران، رساله هشتم از مجموعه شماره ۲۲۴۷، برگ ۱۵۶ - ۱۵۷ پ، کتابت قرن ۱۱ هـ (فهرست، ج ۱۱، ص ۶۴۰).
- [10213] ۲۳. کتابخانه ملی ملک، رساله بیست و نهم از مجموعه شماره ۱۱۴۲، برگ ۲۶۳ پ - ۲۶۵ ر (فهرست، ج ۵، ص ۲۳۹).
- [10214] ۲۴. کتابخانه ملی ملک، رساله سوم از مجموعه شماره ۵۷۱۲، برگ ۱۳ - ۱۹، کتابت قرن ۱۰ هـ (فهرست، ج ۸، ص ۴۷۳).
- [10215] ۲۵. کتابخانه ملی ملک، رساله نخست از

مجموعه شماره ۱۵۶۱، کتابت قرن ۱۱ هـ (فهرست، ج ۵، ص ۲۹۰).

ب. چاپ‌ها:

۱. تهران: [بسی، نا، ۱۳۰۰ هـ]، ۳۱ ص، رقعی، چاپ سنگی، همراه با أسرار الصلاة از شهید ثانی والضوابط الخمس فی أحكام الشک و التهو و التیان فی الصلاة از فیض کاشانی.

۲. به تحقیق سید مهدی رجایی (۱۳۳۶ هـ ش -)، در ضمن الزمائل العشر، قم: کتابخانه مرعشی، چاپ اول ۱۴۰۹ هـ، صص ۳۰۹-۳۱۵.

• الفتاوی ۱ = فتاوی الشیخ أبي العباس.

سی و سه. فتاوی الشیخ أبي العباس ۲.

از ابتدای «طهارت» تا پایان «دیات»، شامل امتهات مسائل فقهی، به صورت فتاوی و مختصر.

آغاز: حمدله، «... فهدیه مسائل أجاز لی لأعمل بها الشیخ الطائفة الحقّة علی الأطلاق... باب الطهارة. مسألة إذا نفي المحل بما دون الأثلاث وجب الإكمال، ویحکم بطهارة ما بعده...».

الف. نسخه‌های خطی:

[10216] ۱. کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی.

[10217] ۲. کتابخانه شخصی سید محمدباقر طباطبایی

یزدی در نجف اشرف، بدون شماره، کتابت شیخ فخرالدین احمد بن محمد سبیبی شاگرد مؤلف در ۸۴۰ هـ، در همان سال مقابله شده است، نسخه عصر مصنف (ذریعه، ج ۲۰، ص ۳۳۲).

[10218] ۳. کتابخانه ملی ملک، رساله پنجم از مجموعه شماره ۳۵۶۰، برگ ۹۵-۱۰۸، کتابت قرن ۱۱ هـ (فهرست، ج ۶، ص ۴۸۸).

• الفصول فی الدّعات ۳ = الفصول فی التّعقیبات و الدّعات.

سی و چهار. الفصول فی التّعقیبات و الدّعات ۲.

در نه فصل، آغاز: بسمله، «... الحمد لله ملهم الدّعاء ومفرّج الّغماء، وسامع الآواء، وكاشف الّیلاء،

نحمده علی سوابغ النّعماء...».

انجام: «... وحفظه ویدیر یده علیه تعویذاً له حاضرأ كان عنده أو غایبأ. وهذا آخر ما أملیناه فی هذه الفصول والله ولیّ المأمول...»

الف. نسخه‌های خطی:

[10219] ۱. کتابخانه آیت الله مرعشی، رساله سوم از مجموعه شماره ۵۶۵۱، برگ ۸۹-۱۰۲، کتابت ۱۰۶۸ هـ (فهرست، ج ۱۵، ص ۴۷).

[10220] ۲. کتابخانه آیت الله مرعشی، رساله چهارم از مجموعه شماره ۸۰۸۴، برگ ۷۹-۸۵، کتابت قرن ۱۲ هـ (فهرست، ج ۲۱، ص ۸۵).

[10221] ۳. کتابخانه دانشگاه لوس آنجلس، رساله ششم از مجموعه شماره M1313، کتابت ۸۱۱ هـ، نسخه عصر مصنف (نشریه، دفتر ۱۱-۱۲، ص ۷۲۴).

[10222] ۴. کتابخانه شخصی آقای زین العابدین ابراهیمی در کرمان، رساله پنجم از مجموعه شماره ۱۸۳۶، صص ۲۲۲-۲۳۱، کتابت ۱۰۷۸ هـ به نسخ، ناقص، نسخه عکسی مرکز دایرة المعارف بزرگ اسلامی، شماره ۲۵۲۰۶۱ (فهرست، ج ۱، صص ۷۴-۷۵، ۴۳۵).

[10223] ۵. کتابخانه شخصی آیت الله سید حسن صدرالدین کاظمی در کاظمین، بدون شماره، کتابت

۱. مدرّسی طباطبایی، سید حسین، مقدمه‌ای بر فقه شیعه، ص ۱۵۴، ش ۱۳۹.

۲. بنگرید به: تهرانی، آقابزرگ، ذریعه، ج ۱۶، صص ۹، ۱۰۱، ش ۱۱۰؛ ج ۲۰، ص ۳۳۲؛ گروه نویسندگان، موسوعة مؤقّی الإمامیة، ج ۵، ص ۹۸، ش ۲۷.

۳. بنگرید به: امین عاملی، سید محسن بن عبدالکریم، اعیان الشیعة، ج ۳، ۱۴۸؛ بابانی بغدادی، اسماعیل پاشا بن محمد امین، هدیة العارفین، ج ۱، ص ۱۲۵؛ خوانساری موسوی اصفهانی، سید محمدباقر بن زین العابدین، روضات الجنّات، ج ۱، ص ۷۳؛ کتوری نیشابوری، سید اعجاز حسین بن محمدقلی، کشف الحجب و الأستار، ص ۴۰۱، ش ۲۲۱۸.

۴. بنگرید به: تهرانی، آقابزرگ، ذریعه، ج ۱۶، صص ۹، ۲۴۲، ش ۹۶۴.

سی و شش. کفایة المحتاج في مسائل (إلى مناسک)

الحاج ۲

در دو باب:

۱. بنگرید به: حافظیان بابلی، ابوالفضل، فهرست کتاب‌های چاپ سنگی کتابخانه [آستانه] حضرت عبدالعظیم حسنی، ص ۳۸۲، ش ۱۲۴۶، مشار، خان بابا، فهرست کتب چاپی عربی، ص ۶۷۰.
۲. بنگرید به: تهرانی، آقابزرگ، ذریعه، ج ۱۶، صص ۹، ۲۹۳، ش ۱۲۸۶، خوانساری موسوی اصفهانی، سید محمدباقر بن زین‌العابدین، روضات الجنّات، ج ۱، ص ۷۲؛ گروه نویسندگان، موسوعة مؤلّفي الإمامية، ج ۵، ص ۹۸، ش ۲۸.
۳. بنگرید به: تهرانی، آقابزرگ، ذریعه، ج ۲۴، ص ۷۴، ش ۳۱۸؛ سماهیجی مستطاری بحرانی، عبدالله بن صالح بن جمعة بن علی، اجازة إلى شیخ یاسین (ذریعه، ج ۱، ص ۲۰۵)؛ همو، منیة الممارسین فی أجوبة الشیخ یاسین بن صلاح الذین، نسخة خطی کتابخانه مجلس شورای اسلامی، ش ۱۱۱۶.
۴. بنگرید به: افندی اصفهانی، میرزا عبدالله بن عیسی، ریاض الطماء، ج ۱، ص ۶۶؛ امین عاملی، سید محسن بن عبدالکریم، اعیان الشیعة، ج ۳، ص ۱۴۸؛ بابانی بنگدادی، اسماعیل پاشا بن محمدامین، هدیة العارفین، ج ۱، ص ۱۲۵؛ بحرانی، یوسف بن احمد، لؤلؤة البحرین، ص ۱۵۷؛ همو، أنیس المسافر و جلیس العاضر (الکشکول)، ج ۱، ص ۳۰۵؛ تهرانی، آقابزرگ، ذریعه، ج ۱۸، ص ۹۹، ش ۸۵۶؛ جابلقی بروجردی، سید علی اصغر، طرائف المقال، ج ۲، ص ۴۲۴؛ حسینی جلالی، سید محمدحسین، فهرس الثرات، ج ۱، ص ۷۶۳؛ خوانساری موسوی اصفهانی، سید محمدباقر بن زین‌العابدین، روضات الجنّات، ج ۱، ص ۷۲؛ کنتوری نیشابوری، سید اعجاز حسین بن محمدقلی، کشف الحجب و الأستار، ص ۴۷۲، ش ۲۶۶۲؛ گروه نویسندگان، موسوعة مؤلّفي الإمامية، ج ۵، صص ۹۸ - ۹۹، ش ۲۹؛ محدث قمی، عباس بن محمدرضا، الفوائد الرضویة، ص ۳۳؛ مدرّسی طباطبایی، سید حسین، مقدّمه ای بر فقه شیعه، صص ۱۵۸ - ۱۵۹، ش ۱۵۴.

زین‌الدین علی بن فضل‌الله بن هیکل حلّی، مشهور به ابن‌هیکل، شاگرد مؤلف (ذریعه، ج ۱، ص ۴۹۳؛ اعیان الشیعة، ج ۳، ص ۱۴۸).

[10224] عمر کتابخانه مجلس شورای اسلامی، رساله سوم از مجموعه شماره ۸۸۳۴ (بخش فهرست نشده).

[10225] ۷. کتابخانه ملی تهران، رساله دوم از مجموعه شماره ۲۹۰۵، برگ ۱۸ - ۲۴ (فهرست، ج ۱۴، ص ۶).
ب. چاپ‌ها:

۱. تهران، سنگی، ۱۳۱۴ هـ، وزیری، به همراه مکارم الأخلاق از طبرسی، صص ۲۴۴ - ۲۵۴.
۲. به تحقیق محمدجواد نورمحمدی، در میراث حدیث شیعه، قم: دارالحدیث، چاپ اول ۱۳۷۷ هـ.ش، ج ۱، صص ۹۳ - ۱۰۲.

* الفصول في دعوات أعقاب الفرائض^۱ = الفصول في التعقیبات و الذّوعات.

سی و پنج. فقه الصلّاة^۲

تاریخ پایان نگارش: ظهر سه شنبه ۲۹ محرم ۸۲۷ هـ.

در چهار فصل:

۱. «شروط الصلّاة» (هفت مورد)؛
  ۲. «أفعال الصلّاة»؛
  ۳. «تروک الصلّاة»؛
  ۴. «کثیر من سنن و احکام الصلّاة».
- آغاز: «الحمد لله علی سوابغ النعم و ترادف القسم و آیاه أسأل أن یصلی علی سید الأصفیاء من الأمم...»
الف، نسخه‌های خطی:

[10226] ۱. کتابخانه دانشگاه لوس آنجلس، رساله پنجم از مجموعه شماره M1313، کتابت ۸۱۱ هـ، نسخه عصر مصنّف (نشریه، دفتر ۱۱ - ۱۲، ص ۷۲۴).

[10227] ۲. کتابخانه مدرسه علمیه آیت‌الله بروجردی در نجف اشرف (ذریعه، ج ۱۶، ص ۲۹۳).

* کتاب النجوم^۲ = معرفة المنازل.

۱. «عمرة أَلْتَمَعْتُمْ».

۲. «عمرة أَلْحَجَّ».

آغاز: بسمله، حمد له، (... وبعده، فهذه مقدّمة تشتمل...
وصورتها أن يحرم بها من أَلْمِيقات...).

الف. نسخه‌های خطّی:

[10228] ۱. کتابخانه آیت‌الله مرعشی، رساله پنجم از
مجموعه شماره ۵۶۰۱، برگ ۱۸۰ پ - ۱۸۶ پ (فهرست،
ج ۱۵، ص ۵).

[10229] ۲. کتابخانه دانشگاه لوس آنجلس، رساله چهارم
از مجموعه شماره M1313، کتابت ۸۱۱ هـ، نسخه عصر
مصنّف (نشریه، دفتر ۱۱ - ۱۲، ص ۷۲۴).

[10230] ۳. کتابخانه شخصی سید مهدی در کویت،
بدون شماره، نسخه عصر مصنّف (ذریعه، ج ۱۸، ص ۹۹).

[10231] ۴. کتابخانه خاندان میبیدی در کرمانشاه،
رساله دوم از مجموعه شماره ۷۳، برگ ۲۴ پ - ۳۱ پ،
کتابت قرن ۱۱ هـ به نسخ (فهرست، ص ۵۸).

[10232] ۵. کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی.

ب. چاپ:

۱. به تحقیق سید مهدی رجایی (۱۳۳۶ هـ ش)، در
ضمن الرسائل العشر، قم: کتابخانه مرعشی، چاپ اول
۱۴۰۹ هـ، صص ۳۱۷ - ۳۳۰.

سی و هفت. اللّمْعة الجلیّة (الحلیّة) فی معرفة النبیّة ۱.

در بیان وجوب نیت و الفاظ نیت‌های عبادات که
با زبان ادا می‌شود، در یک مقدمه و نه باب:

۱. «طهارت»...

۹. «امر به معروف».

از منابع زین‌الدین ابوالقاسم علی عاملی فقهانی
(د: ۸۵۵ هـ) در الدرر المنضود فی معرفة صیغ النیّات و
الإیقاعات و العقود؛ فاضل هندی در کشف اللثام؛ سید
محمد جواد عاملی در مفتاح الکرامه؛ طباطبایی در ریاض
المسائل و....

آغاز: «الحمد لله مبدع أَلْصُور و منشئ أَلْبِشَر و خالق
أَلْسَمْس و أَلْقَمَر، أَلَّذی بِالْجُود و أَلْإِحْسَان اشتهر...».

الف. نسخه‌های خطّی:

[10233] ۱. کتابخانه آیت‌الله مرعشی، رساله پنجم از
مجموعه شماره ۶۸۰، برگ ۱۲۶ پ - ۱۵۷ پ، کتابت
۹۳۹ هـ، با علامات تصحیح (فهرست، ج ۲، ص ۲۷۴).

[10234] ۲. کتابخانه آیت‌الله مرعشی، رساله دوم از
مجموعه شماره ۵۳۸۳، برگ ۱۲ پ - ۳۹ پ، کتابت ۹۸۷ هـ
(فهرست، ج ۱۴، ص ۱۷۳).

[10235] ۳. کتابخانه آیت‌الله مرعشی، رساله نخست
از مجموعه شماره ۵۶۰۱، برگ ۲ پ - ۲۷ پ (فهرست،
ج ۱۵، ص ۲).

[10236] ۴. کتابخانه آیت‌الله مرعشی، رساله نخست از
مجموعه شماره ۳۶۱۲، برگ ۲ پ - ۴۵ پ، کتابت ۹۶۵ هـ، با
علامات تصحیح (فهرست، ج ۱۰، ص ۱۱).

[10237] ۵. کتابخانه آیت‌الله مرعشی، رساله نهم از
مجموعه شماره ۹۷۳۹، برگ ۱۱۳ پ - ۱۲۹ پ (فهرست،
ج ۲۵، ص ۹۱).

۱. بنگرید به: بابانی بغدادی، اسماعیل پاشا بن محمد امین،

هدیه العارفين، ج ۱، ص ۱۲۶؛ همو، ایضاح المکنون، ج ۲،

ص ۴۱۱؛ بحرانی، یوسف بن احمد، لؤلؤة البحرین، ص ۱۵۶؛

همو، أنیس المسافر و جلس العاضر (الکشکول)، ج ۱،

ص ۳۰۵؛ تهرانی، آفتابزرگ، ذریعه، ج ۶، ص ۱۹۰؛ ج ۱۸،

صص ۳۵۰ - ۳۵۱، ش ۴۲۷؛ ج ۲۴، صص ۴۳۹ - ۴۴۰؛

جابلقی بروجردی، سید علی اصغر، طرائف العقول، ج ۲،

صص ۴۲۳ - ۴۲۴؛ حبینی اشکوری، سید احمد، الترات

العربی فی مکتبه المرعشی، ج ۴، ص ۴۰۳؛ حبینی جلالی،

سید محمد حسین، فهرس الترات، ج ۱، ص ۷۶۳؛ خوانساری

موسوی اصفهانی، سید محمد باقر بن زین العابدین،

روضات الجنّات، ج ۱، ص ۷۲؛ کتتوری نیشابوری، سید

اعجاز حسین بن محدّ، قلبی، کشف الحجب و الأستار،

صص ۴۸۰ - ۴۸۱، ش ۲۷۰۹؛ گروه نویسندگان، موسوعه

مؤلّفی الإمامیه، ج ۵، صص ۹۹ - ۱۰۰، ش ۳۰؛ مدرّسی

طباطبایی، سید حسین، مقدّمه‌ای بر فقه شیعه، ص ۱۵۸،

ش ۱۵۵؛ محدّث قمی، عباس بن محدّ رضا،

الفوائد الرضویّه، ص ۳۳؛ همو، الکنی و الألقاب، ج ۱،

ص ۳۸۰.

- [10238] ۶ کتابخانه آیت‌الله مرعشی، رساله هفتم از مجموعه شماره ۳۷۳۳، برگ ۲۳۸ پ- ۲۵۴ (فهرست، ج ۱۰، صص ۱۳۰-۱۳۳).
- [10239] ۷. کتابخانه دانشکده الهیات و معارف اسلامی دانشگاه تهران، رساله نخست از مجموعه شماره ۳۰۶، برگ ۲ پ- ۱۸ پ، کتابت قرن ۱۱ ه (فهرست، ج ۱، ص ۲۰۵).
- [10240] ۸. کتابخانه دانشگاه لوس آنجلس، رساله نخست از مجموعه شماره M1313، کتابت ۵۸۱۱ ه، نسخه عصر مصنف (نشریه، دفتر ۱۱-۱۲، ص ۷۴۲).
- [10241] ۹. کتابخانه سپهسالار (مدرسه عالی شهید مطهری)، رساله بیست و یکم از مجموعه شماره ۸۱۹۰، برگ ۳۰۴- ۳۱۶ پ (فهرست، ج ۵، ص ۴۸۲).
- [10242] ۱۰. کتابخانه شخصی آیت‌الله سید محمدعلی هبه‌الدین شهرستانی در کاظمین، بدون شماره (ذریعه، ج ۱۸، ص ۳۵۲).
- [10243] ۱۱. کتابخانه شخصی حاج آغا در اصفهان، بدون شماره (ذریعه، ج ۱۸، ص ۳۵۲).
- [10244] ۱۲. کتابخانه شخصی دکتر حسین مفتاح در تهران، رساله دوم از مجموعه شماره ۲۴۰، کتابت ۹۸۰ ه (نشریه، دفتر ۷، ص ۲۳۰).
- [10245] ۱۳. کتابخانه شخصی آیت‌الله سید محسن بن عبدالکریم امین عاملی (۱۲۸۴- ۱۳۷۱ ه)، بدون شماره، کتابت شیخ زین‌العابدین بن محیی‌الدین بن علی بن کرامه در اول ذوحجه ۹۶۱ ه (أعیان الشیعة، ج ۷، ص ۱۶۷).
- [10246] ۱۴. کتابخانه شخصی سید مهدی در کویت، بدون شماره، نسخه عصر مصنف (ذریعه، ج ۱۸، ص ۳۵۲).
- [10247] ۱۵. کتابخانه شخصی شیخ علی بن محمد رضا کاشف‌الغطاء، بدون شماره (ذریعه، ج ۱۸، ص ۳۵۲).
- [10248] ۱۶. کتابخانه شخصی مولی‌علی محمد خوانساری در نجف اشرف، بدون شماره، با حواشی شیخ یحیی بن حسین بحرانی یزدی شاگرد محقق کرکی (ذریعه، ج ۱۸، ص ۳۵۲).
- [10249] ۱۷. کتابخانه شهرداری گرگان، رساله دهم مجموعه، صص ۶۶۷- ۷۱۶، به نسخ؛ نسخه عکسی کتابخانه مرکز احیای میراث اسلامی، شماره ۵۹۸ (فهرست، ج ۲، ص ۱۹۱).
- [10250] ۱۸. کتابخانه مجلس شورای اسلامی، رساله دوم از مجموعه شماره ۱۳۶۸۴، برگ ۲۲ پ- ۴۷ پ (فهرست، ج ۳۷، ص ۲۱۰).
- [10251] ۱۹. کتابخانه مجلس شورای اسلامی، رساله ششم از مجموعه شماره ۴۷، برگ‌های ۸۵ تا ۹۸، کتابت ۱۰۳۷ ه.
- [10252] ۲۰. کتابخانه مدرسه آیت‌الله گلپایگانی، شماره ۲۲، کتابت قرن ۱۱ ه، ۷۵ برگ (فهرست عربزاده، ۶۷، ص ۶۱۵).
- [10253] ۲۱. کتابخانه مدرسه آیت‌الله گلپایگانی، شماره ۲۱، کتابت قرن ۱۱ ه، ۴۷ برگ (فهرست، ج ۱، ص ۲۹؛ فهرست عربزاده، ج ۱، ص ۶۱۵).
- [10254] ۲۲. کتابخانه مدرسه علمیه سلیمان‌خان (سلیمانیه) در مشهد، شماره ۱۰۹، کتابت قرن ۱۲ ه (فهرست شهرستان‌ها، ج ۱، ص ۱۹).
- [10255] ۲۳. کتابخانه مدینه‌العلم، بدون شماره (فهرست، ص ۱۰۰).
- [10256] ۲۴. کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی، شماره ۸۲۲۱ (فهرست، ج ۵، ص ۴۸۵).
- [10257] ۲۵. کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی، شماره ۲۵۵۳، کتابت ۹۷۶ ه، ۳۱ برگ (فهرست، ج ۲، ص ۱۰۷).
- [10258] ۲۶. کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی، شماره ۶۲۰۷، کتابت قرن ۱۰ ه، ۳۵ برگ (فهرست، ج ۵، ص ۴۸۵).
- [10259] ۲۷. کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی، شماره ۹۶۶۸، کتابت ۱۲۶۹ ه (فهرست القیاسی، ص ۴۸۵).
- [10260] ۲۸. کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران، رساله دوم از مجموعه شماره ۲۳۱۲، کتابت محمد بن
۱. گزارشی از این کتابخانه را بنگرید در: جواهرکلام، عبدالعزیز، کتابخانه‌های ایران، چاپ‌خانه فردوسی، چاپ اول ۱۳۱۱ ه.ش، ص ۱۰۵.

آغاز: «الحمد لله الذي طهر أنبيائه بماء عين عظمته، وزره أوليائه عن التلوّث بميم معصيته...»
الف. نسخه‌های خطی:

[10269] ۱. کتابخانه آیت‌الله مرعشی، رساله پنجم از مجموعه، بدون کتابت ابوالقاسم بن کاظم علوی در ۱۲۵۲ هـ در اصفهان به نسخ (فصل‌نامه میراث شهاب، شماره ۲۰، ص ۱۶، ش ۱۴۷).

[10270] ۲. کتابخانه شخصی آیت‌الله زنجانی در قم، رساله سوم از مجموعه شماره ۲۳ (آشنایی با چند نسخه خطی، ج ۱، ص ۱۹۸).

[10271] ۳. کتابخانه مجلس شورای اسلامی رساله شانزدهم از مجموعه شماره ۴۵۶۶، صص ۱۰۴ - ۱۱۵ (فهرست، ج ۱۲، صص ۲۶۵ - ۲۶۶).

[10272] ۴. کتابخانه مدرسه علمیه باقریه در مشهد، رساله سوم از مجموعه شماره ۳۱۱، کتابت ۱۱۷۲ هـ (فصل‌نامه تراننا، شماره ۲۵، ص ۹۳).

[10273] ۵. کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی، شماره ۲۶۳۳ (فهرست، ج ۲، ص ۱۳۱؛ فهرست الفبایی، ص ۵۱۷).
[10274] ۶. کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی، شماره ۲۶۳۳ (فهرست، ج ۲، ص ۱۳۰).

[10275] ۷. کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی، شماره ۶۵۳۷، کتابت ۱۱۹۰ هـ، ۴۱ برگ (فهرست، ج ۵، ص ۴۸۷).
[10276] ۸. کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی، شماره ۲۶۳۷، کتابت ۹۶۹ هـ (فهرست الفبایی، ص ۵۱۷).

[10277] ۹. کتابخانه ملی ملک، رساله چهارم از مجموعه شماره ۱۷۲۲، کتابت قرن ۱۱ هـ (فهرست، ج ۵، ص ۳۴۷).

رضی‌الدین در محرم ۹۵۲ هـ (ذریعه، ج ۱۸، ص ۳۵۲).
[10261] ۲۹. کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران، رساله ششم از مجموعه شماره ۸۷۹، برگ ۱۴۵ - ۱۶۷ پ و برگ ۲۱۳ - ۲۲۴، کتابت ۸۷۸ هـ (فهرست، ج ۵، ص ۱۹۹۲).

[10262] ۳۰. کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران، رساله هفتم از مجموعه شماره ۸۸۲، برگ ۱۴۵ - ۱۷۴ پ (فهرست، ج ۵، ص ۱۹۹۳).

[10263] ۳۱. کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران، رساله یازدهم از مجموعه شماره ۵۳۹۶ (فهرست، ج ۱۵، ص ۴۲۳۸).

[10264] ۳۲. کتابخانه ملی تهران، شماره ۳۶۷ - ۱۰۰۵.
[10265] ۳۳. کتابخانه ملی ملک، رساله نخست از مجموعه شماره ۲۰۵۷، کتابت ۱۰۴۹ هـ (فهرست، ج ۵، ص ۴۱۷).

[10266] ۳۴. کتابخانه ملی ملک، شماره ۲۳۰۸، کتابت ۸۲۶ هـ، ۲۱ برگ، نسخه عصر مصنف (فهرست، ج ۱، صص ۴۵۶، ۴۱۹).

[10267] ۳۵. کتابخانه واتیکان، رساله نخست از مجموعه شماره ۷۲۰، صص ۲ - ۱۵۰، کتابت قرن ۱۰ هـ، با علامات تصحیح و بلاغ (فهرست، ج ۱، ص ۶۸؛ المخطوطات العربية في مكتبة الفاتيكان، ص ۸۲)؛ نسخه عکسی کتابخانه مرکز احیای میراث اسلامی، شماره ۱۲۳۸ (فهرست، ج ۴، ص ۶۲).

[10268] ۳۶. کتابخانه وزیری یزد، رساله نخست از مجموعه شماره ۲۳۳۲، صص ۱ - ۲۱، کتابت ۹۸۱ هـ (فهرست، ج ۴، ص ۱۲۵۳).

ب. چاپ‌ها:

۱. به تحقیق عبدالحسین حسون، فصل‌نامه تراننا، سال دوم ۱۴۰۷ هـ، شماره چهارم (پس در پی ۹)، صص ۱۷۱ - ۲۲۲.

۲. به تحقیق سید مهدی رجایی (۱۳۳۶ هـ ش)، در ضمن الرسائل العشر، قم: کتابخانه مرعشی، چاپ اول ۱۴۰۹ هـ.

سی و هشت. اللوامع ۱

تنظیم یافته به دست شاگردان این نهاد.

۱. بنگرید به: تهرانی، آقابزرگ، ذریعه، ج ۱۸، ص ۳۵۸، ش ۳۵۸؛ ج ۲۰، صص ۳۶۴ - ۳۶۵، ش ۳۴۳؛ گروه نویسندگان، موسوعه مؤلفی الإمامیه، ج ۵، ص ۱۰۰، ش ۳۱؛ مدرّسی طباطبایی، سید حسین، مقّمه‌ای بر فقه شیعه، ص ۱۵۴، ش ۱۴۰.

۱. از شیخ شرف‌الدین شیفنکی (د: ۹۰۷ هـ) (ذریعه، ج ۱۴، ص ۵۵، ش ۱۷۲۱).

۱. تهرانی، آقابزرگ، ذریعه، ج ۲۰، ص ۳۹.
۲. بنگرید به: افندی اصفهانی، میرزا عبدالله بن عیسی، ریاض‌العلماء، ج ۷، ص ۱۶۴؛ تهرانی، آقابزرگ، ذریعه، ج ۲۲، صص ۳۵-۳۶.
۳. خوانساری موسوی اصفهانی، سید محمدباقر بن زین‌العابدین، روضات‌الجنات، ج ۱، ص ۷۲؛ شرح روضات‌الجنات، ج ۱، ص ۱۶۸.
۴. بنگرید به: افندی اصفهانی، میرزا عبدالله بن عیسی، ریاض‌العلماء، ج ۱، ص ۶۴؛ امین عاملی، سید محسن بن عبدالکریم، اعیان‌الشیعة، ج ۳، ص ۱۴۸؛ بابانی بغدادی، اسماعیل پاشا بن محمدامین، هدیه‌العارفین، ج ۱، ص ۱۲۶؛ بحرانی، یوسف بن احمد، لؤلؤة‌البحرین، ص ۱۵۷؛ همو، رئیس‌المنابر و مجلس‌الحاضر (الککشکول)، ج ۱، ص ۳۰۵؛ تهرانی، آقابزرگ، ذریعه، ج ۳، ص ۳۷۷؛ جابلقی بروجردی، سید علی اصغر، طرائف‌المقال، ج ۲، ص ۴۲۴؛ حرّ عاملی مشغری، ابوجعفر محمد بن حسن، أمل‌الآمل، ج ۲، ص ۲۱؛ حسینی جلالی، سید محمدحسین، فهرس‌الثرات، ج ۱، ص ۷۶۳؛ خوانساری موسوی اصفهانی، سید محمدباقر بن زین‌العابدین، روضات‌الجنات، ج ۱، ص ۷۲؛ خوبی، سید ابوالقاسم، معجم رجال‌الحدیث، ج ۲، ص ۲۰۲؛ زرکلی، خیرالدین، الاعلام، ج ۱، ص ۲۲۷؛ کنتوری نیشابوری، سید اعجاز حسین بن محمدقلی، کشف‌العجب و الأستار، ص ۴۹۳؛ ش ۲۷۶۷؛ گروه نویسندگان، موسوعة مؤلفی الإمامیة، ج ۵، صص ۱۰۰-۱۰۱، ش ۳۲؛ مدرّسی طباطبایی، سید حسین، مقدّمه‌ای بر فقه شیعه، ص ۱۵۵، ش ۱۴۲.
۵. بنگرید به: افندی اصفهانی، میرزا عبدالله بن عیسی، ریاض‌العلماء؛ تبریزی، میرزا علی، مرآة‌الکتب، ص ۳۲۳؛ تهرانی، آقابزرگ، ذریعه، ج ۲۰، ص ۱۴۸؛ شوشتری، قاضی نورالله، مجالس‌المؤمنین، ج ۱، ص ۵۸۰؛ کنتوری نیشابوری، سید اعجاز حسین بن محمدقلی، کشف‌العجب و الأستار، ص ۹۸، ش ۴۵۴؛ ص ۴۹۳، ش ۲۷۶۷؛ گروه نویسندگان، نامه‌ دانشوران ناصری.

سی و نه. مجمع الفوائد^۱.

* مجموع الفوائد^۲ = مجمع الفوائد.

* المحتاج إلى معرفة الحاج^۳ = كفاية المحتاج في مسائل (إلى) مناسك الحاج.

چهل. المحرّر في الفتوى^۴.

ناقص، شامل مسائل اصلی، بدون ذکر استدلال‌ها و در حقیقت، چونان رساله عملیه است. آن را در بیشتر منابع، همان التحریر فی الفقه (فی الفتوی) معرفی کرده، و - به اشتباه - کتابی مستقل نمی‌دانند^۵. آغاز: بسمله، «الحمد لله ربّ مسبّب الأسباب، ومسهل الأصعب...».

الفه. نسخه‌های خطّی:

۱ [10278] کتابخانه آیت‌الله مرعشی، رساله چهارم از مجموعه شماره ۵۶۰۱، برگ ۱۲۸-۱۷۹ پ، کتابت ۵۸۵۳ هـ، با افتادگی از انجام (فهرست، ج ۱۵، ص ۴).
 ۲ [10279] کتابخانه دانشگاه لوس آنجلس، رساله ششم از مجموعه شماره M930، کتابت قرن ۱۳ هـ (نشریه، دفتر ۱۱-۱۲، ص ۶۶۱).

۳ [10280] کتابخانه شخصی آیت‌الله شیخ هادی کاشف‌الغطاء، بدون شماره، کتابت ۹۶۸ هـ (ذریعه، ج ۲۳، ص ۲۴۹).

۴ [10281] کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی، شماره ۷۹۱۹، کتابت ۱۲۲۷ هـ (فهرست الفبایی، ص ۹۹۳؛ فهرست، ج ۵، ص ۵۰۰).

ب. چاپ:

۱. به تحقیق سید مهدی رجایی (۱۳۳۶ هـ -)، در ضمن الرسائل العشر، قم: کتابخانه مرعشی، چاپ اول ۱۴۰۹ هـ، صص ۱۳۲-۲۲۸.

ج. شرح:

جهل و سه . مصباح المهتمدي (المبتدي) وهداية المهتمدي
(المقندي). ١٢.

١. تهرانی، آقابزرگ، ذریعه، ج ٢٠، ص ٢٠٠، ش ٢٥٦٩.
٢. مدرّسی طباطبائی، سیّد حسین، مقدّمه‌ای بر فقه شیعه، ص ١٥٨، ش ١٥٢.
٣. همان، ص ١٦٠، ش ١٥٩.
٤. تهرانی، آقابزرگ، ذریعه، ج ٢٠، ص ٣٢٢.
٥. کنتوری نیشابوری، سیّد اعجاز حسین بن محمّدقلی، کشف العجب و الأستار، ص ٥١٢، ش ٢٨٨٣.
٦. امین عاملی، سیّد محسن بن عبدالکریم، اعیان الشیعه، ج ٣، ص ١٤٨.
٧. خوانساری موسوی اصفهانی، سیّد محمّدباقر بن زین العابدین، روّضات الجنّات، ج ١، ص ٧٢.
٨. بنگرید به: تهرانی، آقابزرگ، ذریعه، ص ٥٠٥، ش ٢٨٣٨. مدرّسی طباطبائی، سیّد حسین، مقدّمه‌ای بر فقه شیعه، صص ١٥٤ - ١٥٥، ش ١٢١.
٩. مدرّسی، سیّد حسین، مقدّمه‌ای بر فقه شیعه، ص ١٥٥، ش ١٤٢.
١٠. تهرانی، آقابزرگ، ذریعه، ص ٥٠٨، ش ٢٨٥٧.
١١. همان، ص ٥٠٨، ش ٢٨٥٧.
١٢. امین عاملی، سیّد محسن بن عبدالکریم، اعیان الشیعه، ج ٣، ص ١٤٨.
١٣. تهرانی، آقابزرگ، ذریعه، ج ٢٠، صص ٣٦٤ - ٣٦٥، ش ٣٤٣٠.
١٤. بنگرید به: افندی اصفهانی، میرزا عبدالله بن عیسی، ریاض العلماء، ج ١، ص ٦٤؛ امین عاملی، سیّد محسن بن عبدالکریم، اعیان الشیعه، ج ٣، ص ١٤٨؛ بابانی بغدادی، اسماعیل یاشا بن محمّد امین، هدیه العارفین، ج ١، ص ١٢٦؛ همو، ایضاح المکنون، ج ٢، ص ٤٩٢؛ بحرانی، یوسف بن احمد، أنیس المسافر و جلیس الحاضر (الکشکول)، ج ١، ص ٣٠٥؛ بحر العلوم، سیّد مهدی، الفوائد الزجالیّه، ج ٢، ص ١١٠؛ تهرانی، آقابزرگ، ذریعه، ج ٢١، ص ١١٧، ش ٣٣٣٠؛ جابلقی مروجرودی، سیّد علی اصغر، طرّائف المسقال، ج ٢، ص ٢٢٤؛ حسینی جلالی، سیّد

*. مختصر عدّه الدّاعي^١ = نبذة الباغي في ما لا بدّ منه
من آداب الدّاعي.

جهل و یک. مسأله في الإحباط والتكفير و حکم الضوم إذا
ارتدّ الصّائم^٢.

الف. نسخه خطی:

[10282] ١. کتابخانه مجلس شورای اسلامی، رساله
چهارم از مجموعه شماره ٢٧٥٠ (فهرست، ج ٩،
ص ١٢٦).

جهل و دو. مسأله في صلاة الميت^٣.

الف. نسخه خطی:

[10283] ١. کتابخانه مجلس شورای اسلامی، رساله سوم
از مجموعه شماره ٢٧٥٠ (فهرست، ج ٩، ص ١٢٥).

*. مسائل ابن فهد^٤ = فتاوی الشیخ أبي العباس.

*. المسائل ٥ = اللوامع.

*. المسائل البحرانیات^٦ (البحرانیات)^٧ = جوابات
المسائل البحرانیة.

*. المسائل البحریة و جوابها^٨ = جوابات المسائل
البحرانیة.

*. مسائل سألها الشیخ ظهیرالدین بن الحسام
العالمی^٩ جوابات المسائل الشّامیة الأولى.

*. المسائل الشّامیة في فقه الإمامیة^{١٠} = جوابات
المسائل الشّامیة الأولى.

*. المسائل الشّامیة الأولى^{١١} = جوابات المسائل
الشّامیة الأولى.

*. المسائل الشّامیات^{١٢} = جوابات المسائل الشّامیة
الأولى.

*. المسائل الفقهیة = جوابات المسائل الشّامیة الأولى.

*. مسائل اللوامع^{١٣} = اللوامع.

- فتوهای ابن فهد درباره فقه نماز و مقدمات و مستحباتش به صورت مختصر، و در سه باب:
۱. «فی المقدمات»، شامل ۱۱ مقدمه؛
  ۲. «فی أفعال الصلاة»؛
  ۳. «فی أخلخل أوقعة فی الصلاة».
- آغاز: «الحمد لله مانع التوفيق، وموضح الطريق، ومزيل التعويق، وملهم التحقيق، وأصل الصلاة...».
- انجام: «من أوله كان أحوط، ولا تجب ضمّ التسليم هذا آخر ما آوردنا فی هذا المقدمه، والحمد لله رب العالمين».
- الف. نسخه های خطی:**
1. [10284] کتابخانه آیت الله مرعشی، رساله دوم از مجموعه شماره ۵۶۵۱، برگ ۶۴ر- ۸۸پ (فهرست، ج ۱۵، ص ۴۷).
  2. [10285] کتابخانه آیت الله مرعشی، رساله نخست از مجموعه شماره ۵۱۲۶، برگ ۱ - ۱۹پ، با افتادگی از انجام (فهرست، ج ۱۲، ص ۳۳۰).
  3. [10286] کتابخانه آیت الله مرعشی، رساله نخست از مجموعه شماره ۴۱۵۰، برگ ۱ - ۲۰پ (فهرست، ج ۱۱، ص ۱۶۵).
  4. [10287] کتابخانه آیت الله مرعشی، رساله هفتم از مجموعه شماره ۴۰۷۹، برگ ۱۷۶پ - ۱۹۱پ، کتابت ۹۵۱هـ (فهرست، ج ۱۱، ص ۹۰).
  5. [10288] کتابخانه آیت الله مرعشی، شماره ۱۷۵۷، کتابت ۹۸۳هـ، ص ۴۸.
  6. [10289] کتابخانه حسینیّه شوشتری ها (تستریه) در نجف اشرف، رساله نخست از مجموعه شماره ۸۷۳ (نشریه، دفتر ۱۱-۱۲، صص ۸۷۸-۸۷۹).
  7. [10290] کتابخانه دانشکده الهیات و معارف اسلامی دانشگاه تهران، رساله دوم از مجموعه شماره ۵۸۳، برگ ۲۰۲ - ۲۲۶ر، کتابت قرن ۱۰هـ (فهرست، ج ۱، ص ۳۳۶).
  8. [10291] کتابخانه دانشگاه لوس آنجلس، رساله نهم از مجموعه شماره M1313، کتابت ۸۱۱هـ، نسخه عرص مصنف (نشریه، دفتر ۱۱-۱۲، ص ۷۲۴).
  9. [10292] کتابخانه شخصی آقای زین العابدین
- ابراهیمی در کرمان، رساله سوم از مجموعه شماره ۲۰۱۶، صص ۱۹۳- ۲۱۹، کتابت محمد بن سلیمان بن عبدالعزیز بصری بحرانی در ۱۰۶۳هـ به نسخ، با افتادگی از انجام، نسخه عکسی مرکز دایرة المعارف بزرگ اسلامی، شماره ۲۵۲۲۴۱ (فهرست، ج ۱، صص ۳۶۴- ۴۵۲- ۴۵۳).
10. [10293] کتابخانه شخصی آیت الله سید حسن صدرالدین کاظمی در کاظمین، بدون شماره (ذریعه، ج ۲۱، ص ۱۱۷).
  11. [10294] کتابخانه شخصی آیت الله سید عباس کاشانی، بدون شماره (نشریه، ص ۲۵۲).
  12. [10295] کتابخانه شخصی آیت الله سید محمدعلی روضاتی (۱۳۴۸هـ -) در اصفهان، بدون شماره (شرح روضات، ج ۱، ص ۱۶۷).
  13. [10296] کتابخانه شخصی مولی علی محمد خوانساری در نجف اشرف، بدون شماره، کتابت خزعل بن قشعم بن شیخ عمارة (ذریعه، ج ۲۱، ص ۱۱۷).
  14. [10297] کتابخانه مجلس شورای اسلامی، رساله پنجم از مجموعه شماره ۷۰۷۹، ۱۰۳پ - ۱۱۲پ، کتابت محمد بن منصور احسایی در جمادی الأول ۱۰۲۴هـ در اصفهان (فهرست، ج ۲۵، ص ۹۱).
  15. [10298] کتابخانه مدرسه آیت الله گلپایگانی، رساله نخست از مجموعه شماره ۲، کتابت عبدالعزیز بن احمد ۱۶۱.
- «محمدحسین، فهرس التراث، ج ۱، ص ۷۶۳؛ خوانساری موسوی اصفهانی، سید محمدباقر بن زین العابدین، روضات الجنات، ج ۱، ص ۷۲؛ کنتوری نیشابوری، سید اعجاز حسین بن محمدقلی، کشف الحجب و الأستار، ص ۵۲۸، ش ۲۹۶۷؛ گروه نویسندگان، موسوعة مؤلفی الإمامیه، ج ۵، صص ۱۰۱- ۱۰۲، ش ۳۳؛ محدث قمی، عباس بن محمدرضا، الفوائد الرضویة، ص ۳۳؛ مدرسی طباطبایی، سید حسین، مقدمه ای بر فقه شیعه، ص ۱۵۷، ش ۱۵۲.
1. گزارشی از این کتابخانه را بنگرید در: جواهر کلام، عبدالعزیز، کتابخانه های ایران، چاپ خانه فردوسی، چاپ اول ۱۳۱۱هـ، ص ۱۰۵.

- در ۹۶۹ هـ، ۲۴ برگ (فهرست عزیزاده، ج ۱، ص ۶۶۶).
 [10299] ۱۶. کتابخانه مدرسه آیت الله گلپایگانی، رساله نخست از مجموعه شماره ۹۹۹، کتابت قرن ۱۱ هـ (فهرست، ج ۲، ص ۲۱۹).
- [10300] ۱۷. کتابخانه مدرسه آیت الله گلپایگانی، شماره ۱ (فهرست عزیزاده، ج ۱، ص ۶۶۶).
 [10301] ۱۸. کتابخانه مدرسه آیت الله گلپایگانی، شماره ۲۱ (فهرست عزیزاده، ج ۱، ص ۶۶۶).
 [10302] ۱۹. کتابخانه مدرسه آیت الله گلپایگانی، شماره ۲ (فهرست عزیزاده، ج ۱، ص ۶۶۶).
 [10303] ۲۰. کتابخانه مدرسه فیضیه قم، رساله دوم از مجموعه شماره ۱۸۳۵، برگ های ۹۹ تا ۱۱۳، کتابت ۱۰۴۷ هـ (فهرست، ج ۳، صص ۱۳۹، ۲۵۲).
 [10304] ۲۱. کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی، شماره ۶۰۳۸، ۲۱ برگ (فهرست، ج ۵، ص ۵۰۶).
 [10305] ۲۲. کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی، شماره ۱۲۲۷۹ (فهرست الفبایی، ص ۵۲۵).
 [10306] ۲۳. کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی، شماره ۲۶۵۱، کتابت ۱۰۹۰ هـ، ۲۳ برگ (فهرست، ج ۲، ص ۱۳۶).
 [10307] ۲۴. کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی، شماره ۲۶۵۲، کتابت محمد بن مهنا بن فضیع در ۹۰۴ هـ، ۲۴ برگ (فهرست، ج ۲، ص ۱۳۶).
 [10308] ۲۵. کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران، شماره ۷۰۴۵، کتابت ۱۱۱۹ هـ، ۱۳۶ برگ (فهرست، ج ۱۶، ص ۴۳۸).
- [10309] ۲۶. کتابخانه مسجد اعظم قم، رساله پنجم از مجموعه شماره ۳۳۲۶ (فهرست، ص ۶۲۳).
 [10310] ۲۷. کتابخانه ملی تهران، رساله چهارم از مجموعه شماره ۲۲۴۷، برگ ۷۴ ب - ۹۷ پ (فهرست، ج ۱۱، ص ۶۳۸).
 [10311] ۲۸. کتابخانه ملی ملک، رساله هفتم از مجموعه شماره ۱۶۲۶، کتابت ۸۵۴ هـ (فهرست، ج ۵، ص ۳۱۲).
 [10312] ۲۹. کتابخانه وزیری یزد، رساله دوم از مجموعه شماره ۲۴۵۶ (فهرست، ج ۵، ص ۱۳۰).
 [10313] ۳۰. کتابخانه وزیری یزد، رساله نخست از مجموعه شماره ۳۲۰۱، برگ های ۱ تا ۳۶ (فهرست، ج ۵، ص ۱۵۶۹).
- ب. چاپ ها:
 ۱. به تحقیق سید محمد عبدالرزاق، فصل نامه تراشنا، سال چهارم، ۱۴۰۹ هـ، شماره سوم (پی در پی ۱۶)، صص ۱۶۵ - ۲۲۲.
 ۲. به تحقیق سید مهدی رجایی (۱۳۳۶ هـ ش -)، در ضمن الرسائل العشر، قم: کتابخانه مرعشی، چاپ اول ۱۴۰۹ هـ.
 ۳. به تحقیق محمدعلی ملکی، مشهد: بنیاد پژوهش های اسلامی آستان قدس رضوی، چاپ اول ۱۳۷۸ هـ ش، ۸۲ ص، رقمی.
- *. المصباح في واجبات الصلاة و مندوباتها = غایة الإيجاز لخائف الاعواز.
 گاهی به اشتباه آن را با مصباح المهتدی (المبتدی) و هدایة المهتدی (المقتدی) یکی دانسته اند.
- *. معاني أفعال الصلاة و ترجمة أذکارها = ترجمة الصلاة في بيان معاني أفعالها و أقوالها.
- چهارم و چهارم. معرفة المنازل ۲**
- شناخت ساعات شب برای اعمال و ادعیه شبانگاهی و نماز شب.
۱. بنگرید به: افندی اصفهانی، میرزا عبدالله بن عیسی، ریاض العلماء، ج ۱، ص ۶۴؛ کتوری نیشابوری، سید اعجاز حسین بن محمدقلی، کشف العجب و الأستار، ص ۲۸۴، ش ۱۵۲۵.
 ۲. بنگرید به: تهرانی، آنازبرگ، ذریعه، ج ۲۱، ص ۲۶۱، ش ۴۹۴۳؛ جالبقی بروجردی، سید علی اصغر، طرائف المقال، ج ۲، ص ۴۲۴؛ کتوری نیشابوری، سید اعجاز حسین بن محمدقلی، کشف العجب و الأستار، ص ۵۳۶، ش ۳۰۰۸.

شرح صغیر المختصر النافع نگاشته شیخ نجم الدین ابوالقاسم جعفر بن حسن هذلی حلّی، مشهور به محقق حلّی (د: ۵۶۷۶هـ).

نویسنده، در این رساله، کتاب المهدّب البارع فی شرح «المختصر النافع» نگاشته خود را خلاصه کرده، و در حقیقت، حاشیه‌ای بر المختصر النافع به شمار می‌رود. گفتنی است که المختصر النافع، اثر محقق حلّی، خود، مختصر شرایع الإسلام فی المسائل الحرام والحلال از همان محقق حلّی است.

آغاز: «الحمد لله التّقدیم الدّیّان، الکریم المّنّان، مفضل نوع للإنسان...».

۱. بنگرید به: افندی اصفهانی، میرزا عبدالله بن عیسی، ریاض العلماء، ج ۱، ص ۶۵؛ بابانی بغدادی، اسماعیل پاشا بن محمد امین، هدیه العارفین، ج ۱، ص ۱۲۵؛ بحر العلوم، سید مهدی، الفوائد الرجالیة، ج ۲، ص ۱۴۸؛ تهرانی، آقابزرگ، ذریعه، ج ۱، ص ۵۱۱؛ ج ۱۳، ص ۲۴؛ ج ۲۲، ص ۱۹؛ جابلقی بروجردی، سید علی اصغر، طرائف المقال، ج ۲، ص ۴۲۳؛ حرّ عاملی مشغری، ابوجعفر محمّد بن حسن، أمل الآمل، ج ۲، ص ۲۱؛ حسینی جلالی، سید محمد حسین، فهرس الثّراث، ج ۱، ص ۷۶۳؛ خواناری موسوی اصفهانی، سید محمّد باقر بن زین العابدین، روضات الجنّات، ج ۱، ص ۷۲؛ زاده هوش، محمّد رضا، «روض الجنان و کتابت‌شناسی ارشاد الاذهان»، کتاب ماه (دین)، سال ششم، شماره ۶۳-۶۴، دی و بهمن ۱۳۸۱؛ کخاله، عمر رضا، معجم المؤلفین، ج ۲، ص ۱۴۴؛ کنتوری نیشابوری، سید اعجاز حسین بن محمّد قلی، کشف العجب و الأستار، ص ۳۲۰، ش ۱۷۲۶؛ ص ۵۴۴، ش ۳۰۵۲؛ گروه نویسندگان، موسوعة مؤلّفی الإمامیة، ج ۵، صص ۱۰۲-۱۰۳، ش ۳۴.

۲. بنگرید به: امین عاملی، سید محسن بن عبدالکریم، اعیان الشیعة، ج ۳، صص ۶۶، ۱۴۸؛ بحرانی، یوسف بن احمد، أنیس المسافر و جلیس العاضر (الککشکول)، ج ۱، ص ۳۰۵؛ تهرانی، آقابزرگ، ذریعه، ج ۲۲، صص ۱۸-۲۰، ش ۵۸۱۷؛ حرّ عاملی مشغری، ابوجعفر محمّد بن حسن، أمل الآمل، ج ۲، ص ۲۱؛ خوبی، سید ابوالقاسم، معجم رجال الحدیث، ج ۲، ص ۲۰۱؛ مدرّسی طباطبائی، سید حسین، مقدّمه‌ای بر فقه شیعه، ص ۱۵۵، ش ۱۴۴.

در شش فصل و یک خاتمه:

۱. «فی ضبطها، وهي ثمانية وعشرون منزلاً»؛
  ۲. «فی تحقیق هذه المنازل»؛
  ۳. «المنازل ألتشامی وألیمائی»؛
  ۴. «فی معرفة الطّالّ من هذه المنازل»؛
  ۵. «شهور أرتوم اثنا عشر شهراً»؛
  ۶. «احتیاج المتعبّد إلى معرفة هذه المنازل».
- خاتمه: «أللهی عن تعلّم ألتّجوم».

آغاز: «ألحمد لله ألتّقدیم ألدیّموم، جاعل ألافلاك للعالم كالرّقوم، ومرتبتها بالنّجوم... وبعد، فقد بیّنت فی هذه ألمقالة ملخص ما ذكره ألوایل فی معرفة المنازل لیستدلّ بها علی معرفة ساعات ألیل...».

انجام: «... وتبغی ألیغم ویتقطع ریح ألقم، ولیکن هذا آخر ما نورده فی هذا ألباب وأألحمد لله...».

الف. نسخه‌های خطّی:

۱. [10314] کتابخانه دانشگاه لوس آنجلس، رساله دهم از مجموعه شماره M1313، کتابت ۸۱۱هـ، نسخه عصر مصنّف (نشریه، دفتر ۱۱-۱۲، ص ۷۲۴).

۲. [10315] کتابخانه آستان حضرت عبدالعظیم (ع)، رساله دوم از مجموعه شماره ۶۶۴، صص ۷۵ پ - ۸۱ پ، کتابت احمد بن محمّد حسین لاکانی جیلانی در چهارشنبه ۱۲ جمادی الأوّل ۱۲۱۵هـ از روی خطّ سید نعمت‌الله جزائری (۱۰۵۰-۱۱۱۲هـ)، با علامات تصحیح (فهرست، ج ۲، صص ۶۰۵-۶۰۶، ش ۷۲۰).

چهل و پنج. المقتصر^۱

گفته‌اند که شرح کتاب ارشاد الاذهان از علامه حلّی است.

تاریخ نگارش: ۸۱۶هـ.

الف. نسخه خطّی:

۱. [10316] کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران، شماره ۲۶۲۱، کتابت عزالدین حسن بن احمد بن محمّد بن فضل مارونی عاملی (ز ۸۳۱هـ).

چهل و شش. المقتصر من (فی) شرح والمختصر^۲

تاریخ پایان نگارش: روز جمعه ۲۲ رمضان ۸۰۶هـ.

الف. نسخه‌های خطی:

- شماره، کتابت عریضی (ذریعه، ج ۲۲، ص ۱۹).
- [10328] ۱۲. کتابخانه شخصی منصوری، بدون شماره (ذریعه، ج ۲۲، ص ۱۹).
- [10329] ۱۳. کتابخانه عمومی آیت‌الله حکیم در نجف اشرف، شماره ۹۲۵، کتابت محمدعلی العریض در ۹۹۵، ۱۶۸ ص.
- [10330] ۱۴. کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی، شماره ۲۸۴۸، کتابت ۱۰۵۰ هـ، ۱۲۰ برگ (فهرست، ج ۵، ص ۵۱۴).
- [10331] ۱۵. کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی، شماره ۸۰۰۲، کتابت ۱۰۹۳ هـ (فهرست الفبایی، ص ۱۰۳۲؛ فهرست، ج ۵، ص ۵۴۷).
- [10332] ۱۶. کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی، شماره ۱۲۵۹۲، کتابت ۱۰۶۸ هـ (فهرست، ج ۵، ص ۵۴۷).
- [10333] ۱۷. کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی، شماره ۲۶۴۸، کتابت محمد بن شیخ حبیب‌الله در ۱۱۱۳ هـ، ۲۴۴ برگ (فهرست، ج ۲، ص ۱۲۵).
- [10334] ۱۸. کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران، رساله نخست از مجموعه شماره ۱۱۵۸، برگ ۱۰۷-۱۰۸، کتابت ۱۰۸۸ هـ (فهرست، ج ۵، ص ۲۰۶۷).
- [10335] ۱۹. کتابخانه ملی ملک، رساله نخست از مجموعه شماره ۲۶۰۴، برگ ۱۰-۱۰۹، کتابت ۹۶۹ هـ، با افتادگی از آغاز (فهرست، ج ۶، ص ۷۰).
- [10336] ۲۰. کتابخانه ملی ملک، شماره ۲۸۴۰، کتابت قرن ۱۳ هـ، ۱۷۰ برگ، با افتادگی از آغاز (فهرست، ج ۱، ص ۷۲۵).
- ب. چاپ:
۱. به تحقیق سید مهدی رجایی (۱۳۳۶ هـ ش -)، مشهد: بنیاد پژوهش‌های اسلامی آستان قدس رضوی، ۱۴۱۰ هـ، ۴۷۹ ص، وزیری.
- * المقدمات ۱ = مجمع الفوائد.
- [10317] ۱. کتابت عزالدین حسن بن احمد بن محمد بن فضل مارونی عاملی (ز ۸۳۱ هـ) در شب شنبه ۱۲ ربیع‌الأول ۸۱۶ هـ، مزین به خط مؤلف (ذریعه، ج ۲۲، ص ۲۰؛ اعیان الشیعة، ج ۵، ص ۱۵).
- [10318] ۲. کتابخانه آیت‌الله مرعشی، رساله سوم از مجموعه شماره ۶۳۲۷، برگ ۷۸ - ۲۲۱ پ، کتابت ۱۰۲۱ هـ (فهرست، ج ۱۶، ص ۳۰۳).
- [10319] ۳. کتابخانه آیت‌الله مرعشی، شماره ۲۵۲۴، کتابت قرن ۹ هـ، ۲۰۰ برگ، با علامات تصحیح (فهرست، ج ۷، ص ۱۱۰).
- [10320] ۴. کتابخانه دانشکده حقوق و علوم سیاسی و اقتصادی دانشگاه تهران، رساله نخست از مجموعه شماره ۶۲، برگ ۱ - ۲۵، کتابت روز یکشنبه اول ربیع‌الثانی ۱۰۳۱ هـ (فهرست، ص ۴۷۷).
- [10321] ۵. کتابخانه دانشگاه لوس آنجلس، رساله هفدهم از مجموعه شماره M930، کتابت ۸۳۹ هـ، نسخه عصر مصنف (نشریه، دفتر ۱۱-۱۲، ص ۷۰۰).
- [10322] ۶. کتابخانه شخصی سلطان‌المستکلمین در تهران، بدون شماره، کتابت شیخ عبدالله بن مساعد در ۱۰۸۸ هـ (ذریعه، ج ۲۲، ص ۱۹).
- [10323] ۷. کتابخانه شخصی سید شیرازی در سامراء، بدون شماره (ذریعه، ج ۲۲، ص ۱۹).
- [10324] ۸. کتابخانه شخصی سید محمدباقر طباطبایی یزدی در نجف اشرف، بدون شماره (ذریعه، ج ۲۲، ص ۱۹).
- [10325] ۹. کتابخانه شخصی شیخ‌علی بن محمد رضا کاشف‌الغطاء، بدون شماره (ذریعه، ج ۲۲، ص ۱۹).
- [10326] ۱۰. کتابخانه شخصی شیخ محمد بن طاهر بن حبیب سماوی (۱۲۹۴ - ۱۳۷۱ هـ) در نجف اشرف، بدون شماره، کتابت احمد بن شیخ منصوری علی بن شیخ عوفی بن حسان بن نصرالله بن حساب‌الله بن منصور در ۲۲ رمضان ۱۰۹۳ هـ (ذریعه، ج ۲۲، ص ۱۹).
- [10327] ۱۱. کتابخانه شخصی شیخ محمد بن طاهر بن حبیب سماوی (۱۲۹۴ - ۱۳۷۱ هـ) در نجف اشرف، بدون
۱. بنگرید به: تهرانی، آفتاب‌زرگ، ذریعه، ج ۲۰، ص ۳۹؛ ج ۲۲، ص ۳۵؛ ص ۲۸؛ گروه نویسندگان، موسوعه مؤلفی الإمامیه، ج ۵، ص ۱۰۲، ش ۳۵.

[10341] ۵. کتابخانه مدرسه آیت‌الله گلپایگانی، رساله

نخست از مجموعه شماره ۶۸۲، کتابت قرن ۱۰هـ، ۹۲

برگ، از مجتبی «طهارت» تا «زکات» (فهرست، ج ۲، ص ۲۰۱؛ فهرست عزیزاده، ج ۱، ص ۷۲۱).

[10342] ۶. کتابخانه مدرسه علمیه باقریه در مشهد،

رساله چهارم از مجموعه شماره ۳۰۷، تا اواسط کتاب

«زکات» (فصل نامه تراثنا، شماره ۲۵، ص ۹۰).

[10343] ۷. کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی،

*. الملخص ما ذكره الأوائل في معرفة المنازل معرفة

المنازل.

*. مناسک حج مختصر ۲ = رساله وجیزه في واجبات

الحج و نیاته.

چهل و هفت. الموجز الحاوي لتحرير الفتاوي^۲.

فتواهایی در چهار قاعده:

۱. «عبادات»؛

۲. «معاملات»؛

۳. «عقود»؛

۴. «ایقاعات».

تا پایان «زکات» از قاعده اولی نگارش شده.

و ناقص است.

آغاز: «الحمد لله رب العالمين وصلى الله على سيد المرسلين محمد وآله أطأه رين، وبعد، فقد استخرت الله - سبحانه وتعالى - وعملت هذا المختصر...».

انجام: «وفي الأول تخيراً ولو كانت شاة جاز أخذها واعطائه غيرها واعطاؤها أو غيرها لغیره، وللفقير بذل أقيمة».

الف. نسخه‌های خطی:

[10337] ۱. کتابخانه آیت‌الله مرعشی، رساله سوم از

مجموعه شماره ۵۶۰۱، برگ ۶۸-۲۷ پ، کتابت ۸۵۱هـ

(فهرست، ج ۱۵، ص ۴).

[10338] ۲. کتابخانه مجلس شورای اسلامی، رساله پنجم

از مجموعه شماره ۷۲۳۲، برگ ۲۱۷-۲۴۳ پ، کتابت

روز سه‌شنبه ۱۱ ذوقعدة ۱۰۹۱هـ به نسخ (فهرست، ج ۲۵،

ص ۲۲۴).

[10339] ۳. کتابخانه مجلس شورای اسلامی، رساله دوم

از مجموعه شماره ۲۷۵۰، صص ۲۲۹-۳۰۱، کتابت

۸۸۲۲هـ، ناقص، نسخه عصر مصنف (فهرست، ج ۹،

ص ۱۲۴).

[10340] ۴. کتابخانه مجلس شورای اسلامی، شماره

۱۳۳۹۳، کتابت ۹۵۵هـ، ۶۰ برگ (فهرست، ج ۳۶،

ص ۳۲۷).

۱. بنگرید به: تهرانی، آقابزرگ، ذریعه، ج ۲۱، ص ۲۶۱؛ گروه

نویسندگان، موسوعه مؤلفی الإمامیه، ج ۵، ص ۱۰۳، ش ۳۶.

۲. همان، ج ۱۸، ص ۹۹؛ ج ۲۲، ص ۲۵۵.

۳. بنگرید به: افندی اصفهانی، میرزا عبدالله بن عیسی،

ریاض العلماء، ج ۱، ص ۶۴؛ امین عاملی، سید محسن بن

عبدالکریم، اعیان الشیعة، ج ۳، ص ۱۴۸؛ بابانی بغدادی،

اسماعیل پاشا بن محمد امین، هدیه العارفين، ج ۱، ص ۱۲۶؛

همو، ایضاح المکتون، ج ۲، ص ۶۰۴؛ بحر العلوم، سید مهدی،

الفتاوی الذیالیة، ج ۳، ص ۱۱۰؛ بحرانی، یوسف بن احمد،

لؤلؤة البحرين، ص ۱۵۷؛ همو، أنیس المسافر و جلس العاضر

(الکشکول)، ج ۱، ص ۳۰۵؛ تهرانی، آقابزرگ، ذریعه، ج ۲۳،

صص ۲۴۸-۲۴۹، ش ۸۸۴۰؛ جابلقی بروجردی، سید

علی اصغر، طرائف المقال، ج ۲، ص ۴۲۴؛ حجتی، سید

محمدباقر، کتاف النهارس و وصاف المخطوطات العربیة فی

مکتبات فارس؛ حرّ عاملی مشغری، ابوجعفر محمد بن

حسن، أمل الآمل، ج ۲، ص ۲۱؛ حسینی جلالی، سید

محمدحسین، فهرس التراث، ج ۱، ص ۷۶۳؛ خوانساری

موسوی اصفهانی، سید محمدباقر بن زین العابدین،

روضات الجنات، ج ۱، ص ۷۲؛ خوبی، سید ابوالقاسم، معجم

رجال الحدیث، ج ۲، ص ۲۰۱؛ زرکلی، خیرالدین، الاعلام،

ج ۱، ص ۲۲۷؛ کنتوری نیشابوری، سید اعجاز حسین بن

محمدقلی، کشف الحجب و الأستار، ص ۵۷۱، ش ۳۲۱۲؛

گروه نویسندگان، موسوعه مؤلفی الإمامیه، ج ۵، صص ۱۰۶

- ۱۰۷، ش ۳۸؛ محدث قمی، عباس بن محمد رضا، الکنی و

الألقاب، ج ۱، ص ۳۸۰؛ مدرّسی طباطبائی، سید حسین،

مقدمه‌ای بر فقه شیعه، صص ۱۵۵-۱۵۶، ص ۱۴۵.

- شماره ۸۰۲۸ (فهرست الفبایی، ص ۱۰۵۱: فهرست، ج ۵، ص ۵۶۹).
- [10344] ۸. کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی، شماره ۱۸۴۵۵، کتابت ۹۶۰ هـ، ۴۰ برگ (فهرست، ج ۲۰، ص ۵۲۷).
- [10345] ۹. کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی، شماره ۱۴۵۸۶، کتابت ۱۲۹۴ هـ (فهرست الفبایی، ج ۵، ص ۵۶۹).
- [10346] ۱۰. کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران، رساله دوم از مجموعه شماره ۵۳۹۶، صص ۱۰۸-۱۵۲، کتابت قرن ۱۱ هـ (فهرست، ج ۱۵، ص ۴۲۳۷).
- [10347] ۱۱. کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران، رساله نخست از مجموعه شماره ۱۴۷۶، صص ۲-۳۰ (فهرست، ج ۸، ص ۱۲۸).
- [10348] ۱۲. کتابخانه مسجد گوهرشاد، رساله دوم از مجموعه شماره ۹۲۵، کتابت ۹۸۲ هـ، برگ‌های ۸۶ تا ۳۲ (فهرست، ج ۲، ص ۹۲۵).
- [10349] ۱۳. کتابخانه مسجد گوهرشاد، رساله نخست از مجموعه شماره ۸۹۹ (هزار و پانصد نسخه اهدایی رهبری اهدایی رهبری، ص ۳۰۷).
- [10350] ۱۴. کتابخانه مسجد گوهرشاد، شماره ۹۴۷، کتابت ۹۶۳ هـ، ۹۰ برگ، از ابتدا تا پایان «زکات» (فهرست قدیم، ص ۴۲۰: فهرست، ج ۳، ص ۱۲۹۸).
- [10351] ۱۵. کتابخانه وزیر یزد، رساله دوم از مجموعه شماره ۹۴۹، کتابت ۹۷۷ هـ، ۱۸۱ برگ (فهرست، ج ۲، ص ۷۷۹).
- [10352] ۱۶. کتابخانه شخصی مولی محمدحسین قمشه‌ای، بدون شماره، کتابت ۸۵۳ هـ، مقابله شده با نسخه اصل (ذریعه، ج ۲۳، ص ۲۴۹).
- [10353] ۱۷. کتابخانه شخصی شیخ جواد محیی‌الدین نجفی، بدون شماره، کتابت و مقابله در روز پنج‌شنبه ۱۳ ذیحجه ۹۶۶ هـ (ذریعه، ج ۲۳، ص ۲۴۹).
- [10354] ۱۸. کتابخانه شخصی آیت‌الله شیخ هادی کاشف‌الغطاء، بدون شماره، کتابت ۹۶۸ هـ (ذریعه، ج ۲۳، ص ۲۴۹).
- [10355] ۱۹. کتابخانه دیوان هند، شماره ۱۸۰۸ (فهرست، ج ۲، ص ۳۱۲).
- [10356] ۲۰. کتابخانه دانشگاه پرینستون، رساله نخست از مجموعه شماره ۳۹۹۲، کتابت ۸۲۲ هـ، نسخه عصر مصنف (فهرست، ص ۱۲۸).
- ب. چاپ‌ها:
۱. تهران: [بی‌نا]، ۱۲۹۶ هـ، به همراه التنبیهاث العلیة از شهید ثانی.
۲. به تحقیق سید مهدی رجایی (۱۳۳۶ هـ ش -)، در ضمن الرسائل العشر، قم: کتابخانه مرعشی، چاپ اول ۱۴۰۹ هـ، صص ۲۳-۱۳۲.
- ج. شرح:
۱. کشف الإلتباس عن موجز أبي العباس ۲، از مفلح بن حسن بن رشید (راشد) بن صلاح صیمیری^۲ (د: ۹۰۰ هـ) شاگرد ابن‌فهد.
- تاریخ پایان نگارش: ۲۸ رمضان ۸۷۸ هـ.
- تا پایان کتاب «زکات»، به صورت قوله: «... أقول: ...، آغاز: «... اللهم الحمد على سوابغ أعمامة، وترادف آياته وإكرامه...».
- نسخه‌های خطی:
- [10357] ۱. کتابخانه شخصی آیت‌الله شیخ هادی کاشف‌الغطاء، بدون شماره (ذریعه، ج ۱۴، ص ۹۵).
- [10358] ۲. کتابخانه شخصی جواد محیی‌الدین نجفی، بدون شماره، کتابت علی بن خمیس بن جمعة بن شهاب
1. India office.
۲. بنگرید به: امین عاملی، سید محسن بن عبدالکریم، اعیان‌الشمعة، ج ۱۰، ص ۱۳۳: انصاری (خلیفه شوشتری)، محمدعلی، الموسوعة الفقهيّة المیسرة، ج ۲، ص ۴۶۷: بحرانی ماحوزی، سلیمان، تاریخ‌البحرین: تهرانی، آقابزرگ، ذریعه، ج ۱، ص ۲۹۰؛ ج ۱۴، ص ۹۵؛ ج ۱۸، صص ۲۰-۲۱؛ ۴۷۸: حاجتی، سید محمدباقر، کتّاف‌الفهارس و وصف‌المخطوطات‌العربیة فی مکتبات فارس، ج ۱، ص ۱۶۵؛ مدرّسی طباطبایی، سید حسین، مقدّمه‌ای بر فقه شیعه، ص ۱۵۶.
۳. صیمره، یکی از شهرهای بصره است.

کتاب عوالی اللئالی العزیزة فی الأحادیث الذینة از ابن ابي جمهور محمد بن علی بن ابراهیم احساسی آمده است. دیباجة کتاب، جنبه سیاسی - اجتماعی و انتقادی دارد. آغاز: «الحمد لله المتفرد بالقدم والكمال، المتوحد بالعظمة والجلال، المتعالي عن مقایسه الأشباه والأمثال... وبعد، فإن أحق ما اتفق فيه العمر...». انجام: «... فی ما أشار إليه من الفروع والتحققات،

۱. بنگرید به: تهرانی، آقابزرگ، ذریعه، ج ۲۲، ص ۳۱۴، ش ۷۲۳۶.

۲. زرکلی، خیرالذین، الاعلام، ج ۱، ص ۲۲۷.

۳. فهرست، ج ۱، صص ۲۶۷ - ۲۷۲.

۴. بنگرید به: افندی اصفهانی، میرزا عبدالله بن عیسی،

ریاض العلماء، ج ۱، ص ۶۵؛ امین عاملی، سید محسن بن

عبدالکریم، اعیان الشیعة، ج ۱، ص ۱۴۵؛ ج ۲، صص ۲۷۰،

۳۸۵؛ ج ۳، ص ۱۴؛ ج ۴، ص ۹۰؛ بابانی بغدادی، اسماعیل

پاشا بن محمد امین، هدیه العارفین، ج ۱، ص ۱۲۶؛ بحرانی،

یوسف بن احمد، لؤلؤة البحرين، ص ۱۵۷؛ همو، أنیس المسافر

و جلس الحاضر (الکشکول)، ج ۱، ص ۳۰۵؛ تهرانی،

آقابزرگ، ذریعه، ج ۶، ص ۱۹۳؛ ج ۱۱، ص ۳۳۶؛ ج ۱۴،

ص ۵۸؛ ج ۲۳، ص ۲۹۱؛ ش ۹۰۳۳؛ جالبلی پروجردی،

سید علی اصغر، طرائف المقال، ج ۲، ص ۴۲۳؛ حر عاملی

مشغری، ابوجعفر محمد بن حسن، أمل الآمل، ج ۲، ص ۲۱؛

حسینی اشکوری، سید احمد، التراث العربی فی

مکتبة المرعشی، ج ۵، صص ۳۲۰ - ۳۲۱؛ حسینی جلالی،

سید محمد حسین، فهرس التراث، ج ۱، ص ۷۶۳؛ خوبی، سید

ابوالقاسم، معجم رجال الحديث، ج ۲، ص ۲۰۱؛ خوانساری

موسوی اصفهانی، سید محمدباقر بن زین العابدین،

روضات الجنات، ج ۱، ص ۷۲؛ کخاله، عمر رضا،

معجم المؤلفین، ج ۲، ص ۱۴۴؛ کنتوری نیشابوری، سید

اعجاز حسین بن محمدقلی، کشف الحجب و الأستار،

ص ۵۷۳؛ ش ۳۲۲۴؛ گروه نویسندگان، موسوعة مؤلفی

الإمامیة، ج ۵، صص ۱۰۳ - ۱۰۶، ش ۳۷؛ محدث قمی،

عباس بن محمدرضا، الفوائد الزیویة، ص ۳۳؛ مدرسی

طباطبایی، سید حسین، مقدمه ای بر فقه شیعه، صص ۱۵۶ -

۱۵۷، ش ۱۴۶.

۵. تهرانی، آقابزرگ، ذریعه، ج ۲۳، ص ۲۹۴.

بصری در روز جمعه ۲۵ ذوقعدة ۹۹۶ هـ (ذریعه، ج ۱۴، ص ۹۵؛ ج ۱۸، ص ۲۱).

[10359] ۳. کتابخانه شخصی سید محسن قزوینی،

بسدون شماره، کتابت علی بن محمد حلی در روز

پنجشنبه ۱۵ محرم ۱۰۰۵ هـ در حله، مزین به خط مؤلف

(ذریعه، ج ۱۸، ص ۲۱).

□ چاپ:

۱. قم: مؤسسه صاحب الامر، چاپ اول ۱۴۱۷ هـ.

* ملخص ما ذكره الأوائل في معرفة المنازل = تعیین

ساعات الليل و تشخیصها بمنازل القمر.

* مناقبات نية الحج^۱ = رسالة وجزيرة في واجبات

الحج و نیات.

* المهذب البارع إلى شرح «التافع»^۲ = المهذب البارع

في شرح «المختصر التافع».

* المهذب البارع في شرح «مختصر الشرايع»^۳

= المهذب البارع في شرح «المختصر التافع».

چهل و هشت. المهذب البارع في شرح «المختصر

التافع».

پایان نگارش: ۲۱ رجب ۸۰۳ هـ، به صورت: «قال: ...»

أقول: ...».

گزارش و شرح کبیر المختصر التافع اثر شیخ نجم الدین

ابوالقاسم جعفر بن حسن هذلی حلی، مشهور به محقق

حلی (د: ۶۷۶ هـ) است. المختصر التافع نیز، خود، خلاصه

شرايع الإسلام في مسائل الحرام و الحلال از همان محقق

حلی به شمار می رود.

در دو مجلد:

۱. تا پایان «وصیت»، پاکنویس شده در اول شعبان

۸۰۵ هـ.

۲. از «نکاح» تا آخر.

بعدها عبدالعزیز بن بزّاج، مشهور به قاضی طرابلسی،

کتاب المهذب القديم را در برابر آن پرداخت. ۵

بخشی از کتاب - عیناً - در قسمت دوم از باب دوم

- وَأَلْتَرَابِ وَأَلْتَنَكَاتِ... وَلتَقَطُّعُ أَلْکَلَامِ هِیْهِنَا... وَأَلْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ أَلْعَالَمِیْنَ».
- الف. نسخه‌های خطی:
- [10360] ۱. کتابخانه آیت‌الله مرعشی، شماره ۲۷۵، ۲۴۰ برگ، با علامات تصحیح به دست مؤلف در ۸۳۵ (فهرست، ج ۱، ص ۳۰۴).
- [10361] ۲. کتابخانه آیت‌الله مرعشی، شماره ۲۹۷۲، ۴۹۶ برگ، با علامات تصحیح (فهرست، ج ۸، ص ۱۵۲).
- [10362] ۳. کتابخانه آیت‌الله مرعشی، شماره ۷۲۵۲، کتابت ۹۸۵ هـ، ۳۶۱ برگ، با علامات تصحیح (فهرست، ج ۱۹، ص ۴۸).
- [10363] ۴. کتابخانه آیت‌الله مرعشی، شماره ۱۰۷۲۴، کتابت ۱۰۳۹ هـ، ۳۲۶ برگ، با علامات تصحیح (فهرست، ج ۲۷، ص ۱۶۵).
- [10364] ۵. کتابخانه آیت‌الله مرعشی، شماره ۴۸۵۸، کتابت ۹۵۲ هـ، ۳۶۱ برگ (فهرست، ج ۱۳، ص ۴۷).
- [10365] ۶. کتابخانه آیت‌الله مرعشی، شماره ۲۱۹۰، کتابت ۱۰۵۰ هـ، ۲۵۳ برگ (فهرست، ج ۶، ص ۱۸۵).
- [10366] ۷. کتابخانه آیت‌الله مرعشی، شماره ۳۵۵۳، کتابت قرن ۱۰ هـ، ۲۸۹ برگ، با علامات تصحیح (فهرست، ج ۹، ص ۳۴۴).
- [10367] ۸. کتابخانه آیت‌الله مرعشی (فهرست، ج ۱۳، ص ۲۴۰).
- [10368] ۹. کتابخانه آیت‌الله مرعشی (فهرست، ج ۱۷، ص ۳۱۶).
- [10369] ۱۰. کتابخانه خاتقاه نعمت‌اللهی تهران، رساله دوم از مجموعه شماره ۱۶۴، صص ۱۲۸ - ۳۲۸، با افتادگی از انجام (فهرست، ج ۱، ص ۱۷۶).
- [10370] ۱۱. کتابخانه دارالکتب قاهره، شماره ۲۰۳۱۲، کتابت ۹۷۸ هـ، ۲۶۵ برگ (فهرست، ج ۳، ص ۱۳۶).
- [10371] ۱۲. کتابخانه دانشکده الهیات و معارف اسلامی دانشگاه تهران، شماره ۱۹۳، کتابت ۱۲۷۰ ق، ۱۷۷ برگ (فهرست، ج ۱، ص ۶۸۰).
- [10372] ۱۳. کتابخانه دانشکده الهیات و معارف اسلامی دانشگاه مشهد، شماره ۱۲۹۷، کتابت قرن ۹ هـ، ۱۵۲ برگ (فهرست، ج ۲، ص ۴۳۵).
- [10373] ۱۴. کتابخانه دانشکده پزشکی علامه طباطبایی شیراز، کتابت [سید] عبدالوهاب بن علی حسینی استرآبادی در روز شنبه ۲۷ رجب ۸۷۰ هـ در مشهد به نستعلیق، صص ۵۵۶، نسخه خطی مرکز احیای میراث اسلامی، شماره ۱۵۷۹ (فهرست، ج ۴، ص ۴۳۵).
- [10374] ۱۵. کتابخانه شخصی آیت‌الله زنجانی در قم، شماره ۶۶، کتابت ۱۰۷۱ هـ، ۲۰۰ برگ، ج (آشنایی با چند نسخه خطی، ج ۱، ص ۲۱۲).
- [10375] ۱۶. کتابخانه شخصی آیت‌الله زنجانی در قم، شماره ۱۴۲، کتابت قرن ۹ هـ، ۲۵۵ برگ، ناقص (آشنایی با چند نسخه خطی، ج ۱، ص ۲۴۹).
- [10376] ۱۷. کتابخانه شخصی آیت‌الله سید محمدعلی روضاتی (۱۳۴۸ هـ -) در اصفهان، شماره ۵۹، کتابت [سید] میر تقی بن میر حسن حسینی در ۱۰۶۲ هـ، ۲۹۰ برگ، ج ۲ (۱۲۷ + ۱۶۳ برگ) (فهرست، ج ۱، صص ۲۶۷ - ۲۷۲).
- [10377] ۱۸. کتابخانه شخصی آیت‌الله سید مصطفی صفایی خوانساری، بدون شماره، از «طهارت» تا پایان «دیات»، با علامات بلاغ.
- [10378] ۱۹. کتابخانه شخصی امام جمعه زنجان، بدون شماره، کتابت ۹۹۱ هـ (دلیل المخطوطات، ج ۱، ص ۱۶۷).
- * کتابخانه شخصی سید حجّت‌الاسلام شفتی اصفهانی (۱۱۷۵ - ۱۲۶۰ هـ)، بدون شماره، این نسخه هم‌اکنون در کتابخانه مجلس شورای اسلامی نگاه‌داری می‌شود.
- [10379] ۲۰. کتابخانه شخصی آیت‌الله سید محسن بن عبدالکریم امین عاملی (۱۲۸۴ - ۱۳۷۱ هـ)، بدون شماره، با علامات تصحیح (أعیان الشیعه، ج ۳، ص ۱۴۸).
- [10380] ۲۱. کتابخانه شخصی شیخ علی بن محمدرضا کاشف‌الغطاء، بدون شماره (ذریعه، ج ۲۳، ص ۲۹۳).
- [10381] ۲۲. کتابخانه شخصی شیخ محمد بن طاهر بن

شماره ۲۲. کتابت حسن در ۸۰۵ هـ، ۲۱۹ برگ، نسخه عصر مصنف (فهرست عزیزاده، ج ۱، ص ۷۲۳).
 [10393] ۳۴. کتابخانه مدرسه آیت الله گلپایگانی، شماره ۴۰۱. کتابت قرن ۱۱ هـ، رحلی (فهرست، ج ۲، صص ۱۸۵ - ۱۸۶).
 [10394] ۳۵. کتابخانه مدرسه آیت الله گلپایگانی (مدرسه علمیه حجازی ها در قم)، شماره ۲۴ (نور علم، شماره ۵۲ و ۵۳، ص ۲۹۶).
 [10395] ۳۶. کتابخانه مدرسه علمیه آخوند همدان، شماره ۱۳۴۰ (فهرست، ج ۳، ص ۱۳۶۷).
 [10396] ۳۷. کتابخانه مدرسه علمیه آیت الله بروجردی، بدون شماره، کتابت ۱۲۴۷ هـ (دلیل المخطوطات، ج ۱، ص ۴۱).
 [10397] ۳۸. کتابخانه مدرسه علمیه آیت الله سید محمد کاظم یزدی، بدون شماره، کتابت عباس بن فضل عبادی در ۷ شوال ۹۶۹ هـ (ذریعه، ج ۲۳، ص ۲۹۳).
 [10398] ۳۹. کتابخانه مدرسه علمیه حجتیه در قم، شماره ۵۱۱، کتابت ۱۰۹۰ هـ (فهرست، ص ۹۴).
 [10399] ۴۰. کتابخانه مدرسه علمیه فاضل خان (فاضلیه) در مشهد، شماره ۷۲، وقف ۱۰۶۵ هـ، ۲۸۶ برگ (فهرست، ص ۱۲۲).
 [10400] ۴۱. کتابخانه مدرسه علمیه نواب در مشهد، شماره ۶۰، کتابت احمد بن محمد حاجی بابای دشتی اصفهانی در ۹۵۹ هـ به نسخ (فهرست شهرستان ها، ج ۲، ص ۴۸۰).
 [10401] ۴۲. کتابخانه مدرسه علمیه نواب در مشهد، شماره ۱۶۹، کتابت ۹۵۹ هـ (فهرست شهرستان ها، ج ۲، ص ۴۸۰).
 [10402] ۴۳. کتابخانه مدرسه فیضیه قم، شماره ۲۱۴، کتابت قرن ۹ هـ، ج ۱، ۱۶۱ برگ، از «طهارت» تا پایان «نکاح» (فهرست، ج ۱، ص ۲۸۵).
 [10403] ۴۴. کتابخانه مدرسه فیضیه قم، شماره ۳۶۹، کتابت محمد بن صالح بن ریباد بن حجی السعدی در روز پنجشنبه ماه صفر ۹۸۲ هـ، ۳۹۹ برگ، ج ۲، از طهارت تا دیات (فهرست، ج ۱، صص ۲۸۵ - ۲۸۶).
 [10404] ۴۵. کتابخانه مدرسه مروی تهران، شماره

حبيب سماوی (۱۲۹۴ - ۱۳۷۱ هـ) در نجف اشرف، بدون شماره، کتابت ۹۸۳ هـ (معهد مخطوطات العربیة، شماره ۴، ص ۲۳۳).
 [10382] ۲۳. کتابخانه شخصی شیخ منصور ساعدی شروقی نجفی، بدون شماره، کتابت شیخ یوسف بن حاج مبارک شاه اسحاق آبادی در شب سه شنبه ۱۰ ذوالقعدة ۸۵۴ هـ (ذریعه، ج ۲۳، ص ۲۹۳).
 [10383] ۲۴. کتابخانه مجلس شورای اسلامی، شماره ۷۳۴۵، ۱۴۶ برگ، از ابتدا تا پایان کتاب «طلاق» (فهرست، ج ۲۵، صص ۲۲۳ - ۲۲۴).
 [10384] ۲۵. کتابخانه مجلس شورای اسلامی، شماره ۷۱۳۰، کتابت عبدالرحمان بن محمد نجفی در ۲۵ ذوحجه ۹۸۰ هـ، ۲۶۶ برگ، با علامات تصحیح و مقابله و حواشی سید حجّت الاسلام شفتی اصفهانی (۱۱۷۵ - ۱۲۶۰ هـ) و سید حسن مدرّس اصفهانی (۱۲۱۰ - ۱۲۷۳ هـ) (فهرست، ج ۲۵، ص ۱۴۱).
 [10385] ۲۶. کتابخانه مجلس شورای اسلامی، شماره ۴۳۹۷، کتابت ۱۰۳۳ هـ، ۳۰۶ برگ (فهرست، ج ۱۲، ص ۱۰۱).
 [10386] ۲۷. کتابخانه مجلس شورای اسلامی، شماره ۵۵۱۰، کتابت قرن ۱۰ هـ، ۴۷۷ ص (فهرست، ج ۱۶، ص ۴۱۰).
 [10387] ۲۸. کتابخانه مجلس شورای اسلامی، شماره ۲۳۳، کتابت ۱۰۵۶ هـ، ۶۰۲ ص (فهرست، ج ۷، ص ۳۸۳).
 [10388] ۲۹. کتابخانه مدرسه آیت الله گلپایگانی، شماره ۲ (فهرست عزیزاده، ج ۱، ص ۷۲۳).
 [10389] ۳۰. کتابخانه مدرسه آیت الله گلپایگانی، شماره ۴ (فهرست عزیزاده، ج ۱، ص ۷۲۳).
 [10390] ۳۱. کتابخانه مدرسه آیت الله گلپایگانی، شماره ۲ (فهرست عزیزاده، ج ۱، ص ۷۲۳).
 [10391] ۳۲. کتابخانه مدرسه آیت الله گلپایگانی، شماره ۲۴ (فهرست عزیزاده، ج ۱، ص ۷۲۳).
 [10392] ۳۳. کتابخانه مدرسه آیت الله گلپایگانی،

۳۴۸. کتابت ۸۹۸ هـ (فهرست، ص ۲۵۳).
- [10405] ۴۶. کتابخانه مدرسه مروی تهران، شماره کتابت ۲۵۷ هـ (فهرست، ص ۲۵۴).
- [10406] ۴۷. کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی، شماره ۸۰۳۳ (فهرست، ج ۵، ص ۵۷۲).
- [10407] ۴۸. کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی، شماره ۱۲۴۳۳ (فهرست، ج ۵، ص ۵۷۲).
- [10408] ۴۹. کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی، شماره ۲۵۹۹. کتابت ۹۷۹ هـ، ۳۳۱ برگ (فهرست، ج ۲، ص ۱۲۰).
- [10409] ۵۰. کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی، شماره ۸۰۳۴. کتابت ۸۵۴ هـ (فهرست الفبایی، ص ۱۰۵۲؛ فهرست، ج ۵، ص ۵۷۲).
- [10410] ۵۱. کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی، شماره ۱۴۱۰۳. کتابت ۹۹۱ هـ (فهرست، ج ۵، ص ۵۷۲).
- [10411] ۵۲. کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی، شماره ۱۳۲۰۲. کتابت ۱۲۶۱ هـ (فهرست، ج ۵، ص ۵۷۲).
- [10412] ۵۳. کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی، شماره ۱۹۴. کتابت ۱۰۱۴ هـ (هزار و پانصد نسخه اهدایی رهبری، ص ۲۴۳).
- [10413] ۵۴. کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی، شماره ۲۶۰. کتابت ۱۲۲۹ هـ (هزار و پانصد نسخه اهدایی رهبری، ص ۲۴۳).
- [10414] ۵۵. کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران، شماره ۷۱۱. کتابت ۲ ربيع الثانی ۹۶۹ هـ، ۲۹۵ برگ (فهرست، ج ۵، صص ۲۰۷۸ - ۲۰۸۰).
- [10415] ۵۶. کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران، شماره ۶۷۳۶. کتابت ۸۱۲ هـ، ۲۴۶ برگ، با علامات تصحیح به دست مؤلف (فهرست، ج ۱۶، صص ۳۴۷ - ۳۴۸).
- [10416] ۵۷. کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران، شماره ۷۲۳۸. کتابت قرن ۱۰ هـ، با افتادگی از انجام (فهرست، ج ۱۶، ص ۴۹۶).
- [10417] ۵۸. کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران، شماره ۲۷۳۲. کتابت ۸۶۳ هـ (فهرست، ج ۹، ص ۹۶۹).
- [10418] ۵۹. کتابخانه مسجد اعظم قم، شماره ۳۶۹۴. کتابت ۱۰۳۴ هـ، خشتی، تا مبحث «طلاق» (فهرست، ص ۴۰۴).
- [10419] ۶۰. کتابخانه مسجد اعظم قم، شماره ۶۵۱. کتابت قرن ۱۰ (ق، خشتی، از غسل جنابت تا مزارعه (فهرست، صص ۲۰۳ - ۴۰۴).
- [10420] ۶۱. کتابخانه مسجد اعظم قم، شماره ۲۴۹۷. کتابت قرن ۱۱ هـ، خشتی، با افتادگی از آغاز، تا کتاب‌البيع (فهرست، ص ۴۰۴).
- [10421] ۶۲. کتابخانه ملی ملک، شماره ۱۱۸۲. کتابت ۸۶۳ هـ، ۲۹۰ برگ، با افتادگی از آغاز (فهرست، ج ۱، صص ۵۵۷ - ۷۵۹).
- [10422] ۶۳. کتابخانه موزه بغداد، شماره ۱۶۳۳. کتابت ۹۷۶ هـ (فهرست، ص ۲۶۰).
- [10423] ۶۴. کتابخانه موزه عراقی بغداد، شماره ۱۶۳۳. کتابت ۹۷۶ هـ، ۲۷۶ ص (فهرست، ج ۱، ص ۲۶۰).
- [10424] ۶۵. کتابخانه واتیکان، شماره ۱۷۱۷. کتابت ۲۲۶ (فهرست، ج ۲، ص ۱۰۵).
- ب. چاپ:
۱. به تحقیق مجتبی عراقی (۱۲۹۳ هـ ش -)، قم: دفتر انتشارات اسلامی (ش ۴۴۰ - ۴۴۲)، [چاپ اول] ۱۴۰۷ - ۱۴۱۳ هـ، وزیری، ۵ (ج ۵۸۵ + ۵۹۱ + ۵۹۰ + ۶۰۰ + ۷۰۳ ص).
- ج. شرح و نقد:
۱. از سید حسن مدرس اصفهانی (۱۲۱۰ - ۱۲۷۳ هـ)، در حاشیه نسخه خطی الهذب البارع در کتابخانه مجلس شورای اسلامی، شماره ۷۱۳۰ (فهرست، ج ۲۵، ص ۱۴۱).
- د. گزیده:
۱. به دست خود مؤلف و زیر عنوان که در عنوان المقتصر من شرح المختصر که جداگانه، و در همین مقال آمده است.

- [10430] کتابخانه دانشکده الهیات و معارف اسلامی دانشگاه مشهد، شماره ۱۰۳۴، ۱۱ برگ (فهرست، ج ۲، ص ۱۹۱).
- [10431] ۷. کتابخانه دانشگاه لوس آنجلس، رساله دوم از مجموعه شماره M1368، کتابت ۱۰۳۷ هـ (نشریه، دفتر ۱۱ - ۱۲، ص ۷۲۶).
- [10432] ۸. کتابخانه شخصی دکتر حسین مفتاح در تهران، رساله دوم از مجموعه شماره ۲۱۸ (نشریه، دفتر ۷، ص ۲۲۹).
- [10433] ۹. کتابخانه مجلس شورای اسلامی، رساله دوم از مجموعه شماره ۱۲۳۲۴، ۱۷۷ پ - ۱۸۵ ر، کتابت قاسم علی بن محمدتقی خوانساری به نسخ، منضم به اصل عده الذاعی (فهرست، ج ۳۵، ص ۲۸۴).
- [10434] ۱۰. کتابخانه مدرسه علمیه فاضل‌خان (فاضلیه) در مشهد، شماره ۱۸، کتابت سید محمدجعفر بن علی حسینی در ۱۱۵۳ هـ ۹ برگ، منضم به اصل عده الذاعی (فهرست، ص ۱۶۲؛ ذریعه، ج ۲۰، ص ۲۰۰).
- [10435] ۱۱. کتابخانه مدرسه علمیه نواب در مشهد (فهرست شهرستان‌ها، ج ۲، ص ۵۵۰).
- [10436] ۱۲. کتابخانه مرکز احیای میراث اسلامی، رساله دوم از مجموعه شماره ۲۹۸۷، صص ۱۸۳ پ
-
۱. حسینی اشکوری، سیداحمد، الثرات العربي فی مکتبه المرعشی، ج ۵، ص ۳۳۸.
۲. ینگرید به: افندی اصفهانی، میرزا عبدالله بن عینی، ریاض العلماء، ج ۱، ص ۶۴؛ امین عاملی، سید محسن بن عبدالکریم، اعیان الشیعه، ج ۳، ص ۱۴۸؛ بحرانی، یوسف بن احمد، انیس المسافر و مجلس العاضر (الکشکول)، ج ۱، ص ۳۰۵؛ همو، لؤلؤة البحرین، ص ۱۵۷؛ تهرانی، آقا بزرگ، ذریعه، ج ۱۵، ص ۲۲۸؛ ج ۲۰، ص ۲۰۰؛ ج ۲۴، ص ۳۶؛ ش ۱۷۳؛ جابلقی بروجردی، سید علی اصغر، طرائف المقال، ج ۲، ص ۴۲۴؛ حسینی جلالی، سید محمدحسین، فهرس الثرات، ج ۱، ص ۷۴۳؛ کنتوری نیشابوری، سید اعجاز حسین بن محمدتقی، کشف الحجب و الأستار، ص ۵۷۵؛ ش ۳۲۳۸؛ گروه نویسندگان، موسوعه مؤقی الإمامیه، ج ۵، صص ۱۰۷ - ۱۰۸، ش ۳۹.

• المهدب البارع فی شرح «التافع» فی مختصر «الترايع» = المهدب البارع فی شرح «المختصر التافع».

• نبذة الذاعی فی مختصر «عده الذاعی»^۱ = نبذة الباغي فی ما لا بد منه من آداب الذاعی.

جهل و نه. نبذة الباغي فی ما لا بد منه من آداب الذاعی.^۲

نویسنده، در این رساله، کتاب عده الذاعی و نجاح الساعی نگاشته خود را خلاصه کرده است.

در سه بخش:

۱. «أسباب الإجابة»؛

۲. «فی الذاعی»؛

۳. «کیفیه الدعا».

آغاز: «الحمد لله موضح آرشاد ومرشد العباد... وبعد، فهذه نبذة يسيرة تشتمل على ما لا بد منه...».

انجام: «... وعلیه بکتاب عده الذاعی فإینه کاسمه، وصلی الله علی محمد وآله الأطهارین».

الف. نسخه‌های خطی:

[10425] ۱. کتابخانه‌ای در اردبیل (ریاض العلماء،

ج ۱، ص ۶۵).

[10426] ۲. کتابخانه آیت‌الله مرعشی، رساله دوازدهم

از مجموعه شماره ۲۶۴۴، ۱۴۴ ر - ۱۴۶ ر، کتابت عبدالله بن حسن بن عبدالله در ۱۲۸۰ هـ به نستعلیق (فهرست، ج ۷، ص ۲۲۲).

[10427] ۳. کتابخانه آیت‌الله مرعشی، رساله دوم

از مجموعه شماره ۱۰۱۲۳، ۱۷۳ پ - ۱۸۰ پ، کتابت قرن ۱۱ هـ (فهرست، ج ۲۶، ص ۸۹).

[10428] ۴. کتابخانه آیت‌الله مرعشی، رساله دوم از

مجموعه شماره ۳۵، برگ ۲۰۷ ر - ۲۱۳ پ، کتابت محمد مقیم بن محمد شفیع خوانساری ۱۰۸۳ هـ به نسخ (فهرست،

ج ۱، ص ۴۷).

[10429] ۵. کتابخانه آیت‌الله مرعشی، رساله نخست از

مجموعه شماره ۸۹۷۷، ۲ پ - ۶ پ، کتابت ۱۰۱۹ هـ (فهرست، ج ۲۳، ص ۱۴۳).

پنجاه و یک. الهدایة فی فقه الصلاة^۱.

در چهار فصل:

۱. «طهارت»؛

۲. «صلاة»؛

۳. «الخلل فی الصلاة»؛

۴. «صلاة الکسوف».

آغاز: «الحمد لله فاتح الأبواب، ومسهل الصعاب...
هذه مقدمة مشتملة على واجب الصلاة...».

الف. نسخه‌های خطی:

[10443] ۱. کتابخانه شخصی آیت‌الله سید محمدعلی

روضانی (۱۳۴۸ هـ -) در اصفهان، بدون شماره، کتابت

سید محمد در ۱۲۷۵ هـ، ۶۰ ص (ذریعه، ج ۲۴، ص ۲۵؛
ج ۲۵، ص ۱۶۴).

[10444] ۲. کتابخانه مدرسه آیت‌الله گلپایگانی، رساله

دوم از مجموعه شماره ۲، کتابت عبدالعزیز بن احمد در
۹۶۷ هـ، ۸ برگ (فهرست عربزاده، ج ۱، ص ۷۴۷).

۱. بنگریده: بحرانی، یوسف بن احمد، انیس المسافر و
جلس‌العناصر (الکشکول)، ج ۱، ص ۳۰۵؛ تهرانی،
آق‌ابزرگ، ذریعه، ج ۱۶، ص ۱۴۹؛ ج ۲۵، ص ۲، ش ۶؛
کتوری نیشابوری، سید اعجاز حسین بن محمدقلی،
کشف‌الحجب و الأستار، ص ۲۹۰، ش ۱۵۶۵؛ مدرسی
طباطبایی، سید حسین، مقدمه‌ای بر فقه شیعه، ص ۱۵۸،
ش ۱۵۱.

۲. تهرانی، آق‌ابزرگ، ذریعه، ج ۲۵، ص ۵۱.

۳. گروه نویسندگان، موسوعه مؤلفی الإمامیة، ج ۵، ص ۱۰۸،
ش ۴۰.

۴. بنگریده: بابانی بندادی، اسماعیل پاشا بن محمدامین،
هدیه‌المعارفین، ج ۱، ص ۱۲۶؛ تهرانی، آق‌ابزرگ، ذریعه،
ج ۲۵، ص ۱۶۴، ش ۷۱؛ خوانساری موسوی اصفهانی، سید
محمدباقر بن زین‌العابدین، روضات‌الجنات، ج ۱، ص ۷۲
- ۷۳؛ زاده‌وش، محمدرضا، «کتابخانه علامه روضانی به
روایت شیخ آق‌ابزرگ تهرانی»، نسخه‌پژوهی، دفتر اول،
ص ۱۶۸؛ مدرسی طباطبایی، سید حسین، مقدمه‌ای بر فقه
شیعه، ص ۱۵۸، ش ۱۵۱.

- ۱۹۱، کتابت قرن ۱۲ هـ به نسخ، با حواشی و تصحیحات،
منضم به اصل عده‌الداعی (فهرست، ج ۷، ص ۳۹۰).

[10437] ۱۳. کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران، رساله
دوم از مجموعه شماره ۵۳۸۰، صص ۳۸ - ۲۵، کتابت
۹۵۲ هـ (فهرست، ج ۱۵، ص ۴۲۲۷).

[10438] ۱۴. کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران، رساله
دوم از مجموعه شماره ۱۸۷۹، صص ۱۵۲ - ۱۵۸،
کتابت ۸۱۲ هـ، به نسخ، نسخه عصر مصنف (فهرست،
ج ۸، ص ۴۸۵).

[10439] ۱۵. کتابخانه ملی تهران، رساله هفتم از
مجموعه شماره ۲۵۷۵، صص ۱۸۵ - ۱۸۸، کتابت
۹۶۶ هـ (فهرست، ج ۱۲، ص ۵۱۱).

[10440] ۱۶. کتابخانه ملی ملک، رساله نهم از
مجموعه شماره ۳۱۷۵، صص ۲۳۶ - ۲۴۵، کتابت
۱۲۵۸ هـ (فهرست، ج ۶، ص ۲۵۶).

[10441] ۱۷. کتابخانه وزیری یزد، شماره ۱۱۶۲،
کتابت قرن ۱۱ هـ، ۱۱۹ برگ، با علامات تصحیح و مقابله و
افتادگی از انجام (فهرست، ج ۲، ص ۸۷۷).

ب. چاپ‌ها:

۱. به تحقیق سید مهدی رجایی (۱۳۳۶ هـ ش -)، در
ضمن الرسائل العشر، قم: کتابخانه مرعشی، چاپ اول
۱۴۰۹ هـ، صص ۴۲۹ - ۴۴۴.

۲. به تحقیق فارس حسون کریم، فصل‌نامه تراثنا، سال
۱۴، شماره ۲ - ۴ (پی‌در پی ۵۵ - ۵۶)، صص ۲۵۳ - ۴۰۳.

پنجاه. نیات العبادات و صیغ العقود و الإیقات.

الف. نسخه‌های خطی:

[10442] ۱. کتابخانه آیت‌الله مرعشی، رساله دوم از
مجموعه شماره ۴۱۵۰ (فهرست، ج ۱۱، ص ۱۶۵).

* واجبات الصلاة = غایة الإیجاز لخائف الاعواز.

* الوجیزة فی معانی أفعال الصلاة و أذکارها =
ترجمة الصلاة فی بیان معانی أفعالها و أقوالها.

* وجیزة فی واجبات الحج و نیات = رساله وجیزة
فی واجبات الحج و نیات.

❖ منابع شرح حال ❖

۱. آل طعمه، سلمان هادی (۱۹۳۵م-). میراث کربلا، [گزیده و] ترجمه محمد رضا عبدالامیر انصاری (۱۳۳۷ هـ -)، تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، چاپ اول تابستان ۱۳۷۳ هـ، صص ۱۲۱-۱۲۲، ۱۶۷، ۱۳۶، ۱۳۱، ۱۲۲.
۲. ابن ابی‌جمهور، محمد بن علی بن ابراهیم احسایی (ح ۹۰۹ هـ). عوالی اللّٰهالی العزیزة فی الأحادیث الدّینیة (غوالی اللّٰهالی الحدیثیة علی مذهب الإمامیة، به تحقیق مجتبیٰ عراقی (۱۲۹۳ هـ -)، قم: چاپ‌خانه سید الشهداء، چاپ اول ۱۴۰۳/۵۱۹۸۴م، ج ۱، صص ۹، ۸۱: ج ۲، ص ۷.
۳. اعلمی حائری، محمدحسین (۱۳۲۰-۱۳۹۱ هـ). دایرة‌المعارف الشّعیبة العامّة یا مقبّس الأثر و مجدّد ما دثر من تاریخ البشر، بیروت: اعلمی، ۱۴۱۳/۵۱۹۹۳م، ج ۳، صص ۲۰۹، ۲۵۴.
۴. افندی جیرانی تیریزی اصفهانی، میرزا عبدالله بن عیسیٰ (۱۰۶۶-۱۱۳۰ هـ). تعلیقه أمل‌الآمل، به کوشش سید احمد حسینی [اشکوری] (۱۳۱۴ هـ -)، قم: کتابخانه مرعشی، چاپ اول ۱۴۱۰ هـ، ص ۹۴.
۵. افندی جیرانی تیریزی اصفهانی، میرزا عبدالله بن عیسیٰ (۱۰۶۶-۱۱۳۰ هـ). ریاض‌العلماء و حیاض‌الفضلاء، به کوشش سید احمد حسینی [اشکوری] (۱۳۱۴ هـ -) و با نظارت سید محمود مرعشی نجفی (۱۳۲۰ هـ -)، قم: کتابخانه
- مرعشی، چاپ اول ۱۴۰۱ هـ، ج ۱، صص ۳۱-۳۲، ۶۴-۶۶: ج ۳، ص ۲۱۲.
۶. امین عاملی، سید محسن بن عبدالکریم (۱۲۸۴-۱۳۷۱ هـ). أعیان الشّیعة، به تحقیق سید حسن امین، بیروت: دارالتّعارف، ۱۴۰۳/۵۱۹۸۳م، ج ۲، ص ۲۷۰.
- ش ۸۲۹، ذیل «ابن‌فهد الحلی»؛ ج ۲، ص ۳۷۱.
- ش ۲۲۰۵، ذیل «ابوالعبّاس»، ج ۳، ص ۶۶، ذیل «احمد بن فهد الحلی»؛ ج ۳، صص ۱۴۷-۱۴۸.
- ش ۴۵۱، ذیل «الشّیخ جمال‌الدّین...».
۷. انصاری [قمی]، حسن. دایرة‌المعارف بزرگ اسلامی، تهران: مرکز دایرة‌المعارف بزرگ اسلامی، چاپ اول ۱۳۷۰ هـ، ج ۴، ص ۴۳۱، ذیل «ابن‌فهد حلی».
۸. انصاری (خلیفه شوشتری)، محمدعلی. الموسوعة الفقهیة المیسرة، قم: مجمع‌الفکر الإسلامی، چاپ اول ۱۴۱۸ هـ، ج ۲، صص ۴۶۶-۴۶۷.
۹. بابانی بغدادی، اسماعیل یاشا بن محمد امین بن ۱. عنوان اصلی: ترات کربلا.
۲. همچنین بنگرید به ترجمه فارسی محدث‌باقر ساعدی خراسانی، مشهد: بنیاد پژوهش‌های اسلامی آستان قدس رضوی، چاپ اول خرداد ۱۳۶۶ هـ.
۳. همچنین بنگرید به چاپ مطبوعه‌الإنصاف، ۱۳۸۰ هـ، ج ۹.
۴. همچنین بنگرید به ترجمه عربی آن، دائرة‌المعارف الإسلامیة الکبری.

- میرسلیم (۱۸۳۹ - ۱۹۲۰ م/ ۱۳۳۹ هـ).
 إيضاح المکتون في الذیل علی «کشف الظنون عن
 أسامي الكتب و الفنون»، به تصحيح محمد شرف الدین
 یالتقيا و رفعت بیلگه الکلیسی، ترکیه:
 مطبعة المعارف، ۱۳۶۴ هـ، ج ۱، ص ۲۳۶، ج ۲،
 صص ۹۵، ۵۳۹، ۶۰۴.
۱۰. بابانی بغدادی، اسماعیل پاشا بن محمد امین (۱۸۳۹ -
 ۱۹۲۰ م/ ۱۳۳۹ هـ).
 هدية العارفين، اسماء المؤلفين و آثار
 المصنفين، بيروت: دار احیاء التراث العربی، ج ۱،
 صص ۱۲۵ - ۱۲۶.
۱۱. بروکلیمان، کارل (۱۸۶۸ - ۱۹۵۶ م).
 تاریخ الادب العربي، ترجمه به عربی از عبدالحمید
 نجار و یعقوب بکر، [قاهره]: دارالمعارف، ج ۲،
 ص ۲۱۰.
۱۲. بحر العلوم، سید مهدی (د: ۱۲۱۳ هـ).
 القوائد الرجالیة (رجال السید البحر العلوم)، نجف:
 [بی نا]، ۱۹۶۵ - ۱۹۶۷ م، ج ۲، صص ۱۰۷ - ۱۱۴.
۱۳. بحرانی، یوسف بن احمد (۱۱۰۷ - ۱۱۸۶ هـ).
 أنیس المسافر و جلس العاضر (الکشکول)، بمبئی:
 [بی نا]، ۱۲۹۱ - ۱۲۹۲ هـ، ج ۱، صص ۳۰۴ - ۳۰۵.
۱۴. بحرانی، یوسف بن احمد (۱۱۰۷ - ۱۱۸۶ هـ).
 لؤلؤة البحرين، به تحقیق سید محمد صادق بحر العلوم،
 قم: مؤسسه آل البيت، چاپ دوم، صص ۱۵۵ - ۱۵۷،
 ۱۷۷.
۱۵. بروجردی حسینی، سید حسین بن رضا (۱۲۳۸ -
 ۱۲۷۶ هـ).
 نخبة المقال في علم الرجال، چاپ سنگی، کتابت
 احمد بن حسین تفرشی، [بی جا: بی نا]، ۱۳۱۳ هـ،
 صص ۱۲، ۱۶۲.
۱۶. تاج لنگرودی واعظ، محمد مهدی.
 دین ما علمای ما، تهران: ممتاز، چاپ اول
 ۱۳۷۴ هـ ش، صص ۱۶۶ - ۱۶۹.
۱۷. تبریزی، میرزا علی (د: ۱۳۳۰ هـ).
 مرآة الكتب، به تحقیق محمد علی حائری، قم: کتابخانه
 مرعشی، چاپ اول ۱۴۱۴ هـ، صص ۳۲۳ - ۳۲۵.
۱۸. تفضلی، آذر (۱۳۳۶ هـ ش -).
 و مهین فضائلی جوان
 (۱۳۳۷ هـ ش -).
 فرهنگ بزرگان اسلام و ایران، مشهد: آستان قدس
 رضوی، چاپ اول ۱۳۷۲ هـ ش، ص ۷۳.
۱۹. تشید، علی اکبر.
 قهرمانان اسلام، باختران: کتابخانه اسلام، [بی تا]، ج ۳،
 صص ۱۷۰ - ۱۷۶.
۲۰. تنکابنی، محمد بن سلیمان (۱۲۳۴ - ۱۳۰۲ هـ ش).
 تذکرة العلماء، به کوشش محمد رضا اظهري (۱۳۰۱ -
 ۱۳۷۲ هـ ش) و غلام رضا پیرنده (۱۳۴۲ هـ ش -)،
 مشهد: بنیاد پژوهش های اسلامی آستان قدس
 1. Brockelmann, Carl.
 ۲. همچنین بنگرید به چاپ تهران: مکتبه الصادق، ۱۳۶۳ هـ.
 ۳. همچنین بنگرید به چاپ کربلا: مؤسسه الاعلمی
 للطبوعات العديته، ۱۳۸۱/۱۹۶۱ م و افست آن در قم:
 شریف رضی، ۱۳۷۳ هـ، ج ۱، صص ۲۰۲ - ۲۰۴.
 ۴. همچنین بنگرید به چاپ قم: مکتبه حقین، ۱۳۷۸ هـ
 و مستطرات «نخبة المقال».

- رضوی، چاپ اول ۱۳۷۲ هـ.ش، صص ۴۹-۵۰.
۲۱. تنکابنی، محمد بن سلیمان (۱۲۳۴-۱۳۰۲ هـ.ش)، قصص العلماء، تهران: کتابخانه علمیة اسلامیة، [بی‌تا]، صص ۱۴۳۶.
۲۲. تهرانی، آقابزرگ (۱۲۹۳-۱۳۸۹ هـ.ش): المشیخة (الأسناد المصنّف إلى آل المصطفى) ۲، نجف: [بی‌تا]، چاپ اول ۱۳۵۶ هـ.ش، صص ۵۷-۵۹.
۲۳. تهرانی، آقابزرگ (۱۲۹۳-۱۳۸۹ هـ.ش): الذریعة إلى تصانیف الشیعة، بیروت: دارالاضواء، چاپ دوم ۱۴۰۳ هـ.ش، ج ۱۵، صص ۲۲۸.
۲۴. تهرانی، آقابزرگ (۱۲۹۳-۱۳۸۹ هـ.ش): طبقات اعلام الشیعة، به تحقیق علی‌نقی منزوی (۱۳۰۱ هـ.ش -)، [تهران]: دانشگاه تهران، ۱۳۶۲ هـ.ش، ج ۸، صص ۱۴۸؛ ج ۹ (الضیاء الألامع فی عباقرة القرن التاسع)، صص ۹-۱۰.
۲۵. تهرانی، آقابزرگ (۱۲۹۳-۱۳۸۹ هـ.ش): مصنّفی المقال فی مصنّفی علم الرجال، به تصحیح احمد منزوی (۱۳۰۲ هـ.ش -)، تهران: چاپخانه دولتی ایران، چاپ اول ۱۳۷۸ هـ.ش، صص ۶۳-۶۴.
۲۶. حکیمی، محمدرضا (۱۹۳۷ م-): تاریخ العلماء عبر العصور المختلفة، بیروت: اعلمی، چاپ اول ۱۴۰۳ هـ.ش، صص ۳۱-۴۰.
۲۷. جابلقی، سید شفیع. الزوارة البهية في طرق الشفعية، صص ۱۰۹-۱۱۰ (به نقل از شرح روضات الجنّات، ج ۱، صص ۱۶۶).
۲۸. جابلقی بروجردی، سید علی اصغر (د: ۱۳۱۳ هـ.ش): طرائف المقال فی معرفة طبقات الرجال، با مقدّمه آیت‌الله سید شهاب‌الدین مرعشی نجفی (۱۲۷۶-۳۳ صص).
- ۱۳۶۹ هـ.ش)، به تحقیق سید مهدی رجایی (۱۳۳۶ هـ.ش -)، قم: کتابخانه مرعشی، ۱۳۶۹ هـ.ش/۱۴۱۰ هـ.ش، ج ۱، صص ۹۴؛ ج ۲، صص ۴۲۴.
۲۹. جرفادقانی، م. علمای بزرگ شیعه از کلینی تا خمینی، قم: معارف اسلامی، چاپ اول ۱۳۶۴ هـ.ش، صص ۸۴-۸۷.
۳۰. حرزالدین نجفی، محمد بن علی (۱۲۷۳-۱۳۶۱ هـ.ش): مرآة المعارف، با تعلیقات محمد حسین حرزالدین، نجف: مطبعة الآداب، ۱۳۸۹-۱۳۹۱ هـ.ش/۱۳۴۸-۱۳۵۰ هـ.ش/۱۹۶۹-۱۹۷۱ م، ج ۱، صص ۷۶-۷۸.
۳۱. حرّ عاملی مشغری، ابو جعفر محمد بن حسن (۱۰۳۳-۱۱۰۴ هـ.ش). أمل الآمل في تراجم علماء جبل عامل، به تحقیق سید احمد حسینی [اشکوری] (۱۳۱۴ هـ.ش -)، قم: دارالکتب الاسلامی، چاپ دوم ۱۳۶۲ هـ.ش، ج ۲ (تذکرة المتبحرین في علماء المتأخرین)، صص ۲۱، ش ۵۰؛ صص ۳، ۷۵.
۳۲. حسینی اشکوری، سید احمد (۱۳۱۴ هـ.ش -). تراجم الرجال، قم: کتابخانه مرعشی، چاپ اول
۱. همچنین بنگرید به چاپ جدید آن: قصص العلماء یا زندگانی دانشمندان اسلامی، به تلخیص، تحقیق و ویرایش محمدرضا حاج شریفی خوانساری (۱۳۴۱ هـ.ش -)، قم: حضور، چاپ اول زمستان ۱۳۸۰ هـ.ش.
۲. خلاصه مصنّفی المقال فی مصنّفی علم الرجال نگاشته خودش.
۳. همچنین بنگرید به چاپ نجف: مطبعة الآداب، [بی‌تا]، صص ۳۳.

- ۱۴۱۴ هـ، ج ۱، ص ۲۴۲.
۳۳. حسینی اشکوری، سید احمد (۱۳۱۴ هـ -).
 إجازات الحدیث، به کوشش سید محمود مرعشی نجفی (۱۳۲۰ هـ -)، قم: کتابخانه مرعشی، چاپ اول ۱۴۱۰ هـ، ص ۲۳.
۳۴. حسینی جلالی، سید محمدحسین.
 فهرس التراث، به تحقیق سید محمدجواد حسینی جلالی (۱۳۳۱ هـ -)، قم: دلیل ما، چاپ اول ۱۴۲۲ هـ، ج ۱، صص ۷۶۲-۷۶۳.
۳۵. حسینی دشتی، سید مصطفی (۱۳۱۳ هـ -).
 معارف و معاریف، قم: دانش، ۱۳۷۶ هـ، ذیل «ابن فهد حلی».
۳۶. خراسانی، محمدهاشم.
 منتخب التواریخ، به تصحیح حبیب‌الله بیاتی، تهران: کتاب‌فروشی محمدحسن علمی، [بی‌تا]، باب پنجم، ص ۳۲۲.
۳۷. خوانساری موسوی اصفهانی، سید محمدباقر بن زین‌العابدین (۱۲۲۶-۱۳۱۳ هـ).
 روضات الجنات فی أحوال العلماء و السادات، قم: مؤسسه اسماعیلیان، [۱۳۹۰-۱۳۹۲ هـ]؛ بیروت: الدارالاسلامیه، ۱۴۱۱/۱۹۹۱ م، ج ۱، ص ۲۲، صص ۷۱-۷۵، ش ۱۷، ص ۱۴۵؛ ج ۲، صص ۱۷۲، ۱۸۶-۱۸۷، ۱۸۸؛ ج ۴، صص ۳۴۷، ۳۵۷؛ ج ۷، ص ۲۱۶۹.
۳۸. خوبی، سید ابوالقاسم (د: ۱۴۱۳ هـ).
 معجم رجال الحدیث و تفصیل طبقات الزوارة، بیروت: [بی‌تا]، ۱۴۰۳ هـ، ج ۲، ص ۱۸۹، ش ۷۵۷؛ ج ۲۴، ص ۱۸، ش ۱۵۱۶۱.
۳۹. دنبلی خوبی، ابراهیم بن حسن بن علی بن غفّار (۱۲۴۷-۱۳۲۵ هـ).
 ملخص المقال فی تحقیق أحوال الرجال، چاپ سنگی تبریز: [بی‌تا]، ۱۲۹۸ هـ، ص ۳۴.
۴۰. دوانی، علی (۱۳۰۷ هـ -).
 مفاخر اسلام، تهران: امیرکبیر، چاپ اول ۱۳۶۴ هـ، ج ۴، صص ۳۸۳-۳۹۱.
۴۱. دهخدا، علی اکبر (۱۲۵۸-۱۳۳۴ هـ).
 لغت‌نامه، تهران: [بی‌تا]، ۱۳۲۵ هـ، ذیل «احمد»، صص ۳۳۷، ۱۲۵۵، ۱۳۲۲-۱۳۳۳.
۴۲. روحانی، محمدحسین.
 دایرةالمعارف تشیع، تهران: [سعید محبی]، چاپ اول ۱۳۷۳ هـ، ج ۴، ص ۱۶۲، ذیل «التحصین فی صفات العارفين».
۴۳. روضاتی، سید محمدعلی (۱۳۴۸ هـ -).
 جامع الأنساب، اصفهان و تهران: چاپخانه جاوید، ۱۳۷۶ هـ/۱۳۳۵ هـ، ج ۱، صص ۱۲۰-۱۲۵.
۴۴. روضاتی، سید محمدعلی (۱۳۴۸ هـ -).
 شرح «روضات الجنات فی أحوال العلماء و السادات»، ۱. همچنین بنگرید به چاپ تازه آن: قم: دلیل ما، ۱۴۲۲ هـ، ج ۱، ص ۲۳۳.
 ۲. نیز: چاپ سنگی، به تصحیح سید محمدعلی روضاتی، به کوشش سید سعید نایینی و کتابت سید محمدحسن خوانساری، تهران: [بی‌تا]، چاپ دوم ۱۳۶۷ هـ؛ تهران: کتاب‌فروشی اسلامیه، ۱۳۵۵ هـ؛ همچنین بنگرید به: ترجمه فارسی محمدباقر ساعدی خراسانی، تهران: اسلامیه، چاپ اول ۱۳۵۶ ش، ج ۱، صص ۱۰۴-۱۰۵.
 ۳. همچنین بنگرید به چاپ قم: آثارالشمیعه، چاپ چهارم ۱۴۱۰ هـ/۱۳۶۹ هـ.

- تهران: دارالکتاب الإسلامية، چاپ اول
۱۳۸۲ هـ/۱۳۴۱ هـ، ج ۱، صص ۱۵۶، ۱۶۶-۱۸۱،
ش ۱۷.
۴۵. زرکلی، خیرالدین (د: ۱۴۱۰ هـ).
الأعلام، مطبعة کوستاتسوماس، [ویرایش دوم]، چاپ
دوم ۱۹۵۴-۱۹۵۹ م، ج ۱، ص ۲۲۷.
۴۶. زوزی خویی، محمدحسن.
ریاض الجنة، به کوشش علی رفیعی علامرودشتی
(۱۳۳۰ هـ -)، قسم: [بسی نا]، ۱۳۷۰ هـ، ج ۱،
صص ۲۴۱-۲۴۲.
۴۷. سماوی، محمد بن طاهر بن حبیب (۱۲۹۴-۱۳۷۱ هـ).
مجالى اللطف بأرض اللطف، نجف: [بسی نا]، چاپ اول
۱۳۶۰ هـ، ص ۶۷.
۴۸. شنتاوی، احمد و ابراهیم زکی.
دایرة المعارف الإسلامية، بیروت: دارالمعرفة، [بسی نا]،
ج ۱، صص ۱۹۳-۲۰۹۴.
۴۹. شوشتري كاظمی، اسدالله.
مقاييس الأثوار و نفائس الأسرار في أحكام النبي
المختار و عترته الأطهار ما توالى الأعصار و الأدوار،
تهران: [بسی نا]، ۱۳۲۲ هـ، ص ۱۴.
۵۰. شوشتري، قاضی نورالله (د: ۱۰۱۹ هـ).
مجالس المؤمنین، تهران: مكتبة الإسلامية، چاپ سوم
۱۳۶۵ هـ، ج ۱، صص ۵۷۹-۵۸۱؛ ج ۲، صص ۳۹۵-
۳۲۹۶.
۵۱. الشيبی، كامل مصطفى.
تشيع و تصوف تا آغاز سده دوازدهم هجرى، ترجمه
علی رضا ذکاوتی قراگوزلو (۱۳۲۲ هـ -)، تهران:
- مؤسسه انتشارات امیرکبیر، ۱۳۵۹ هـ، صص ۲۷۲-
۲۸۵.
۵۲. صحتی سردودی، مهناذ (۱۳۴۳ هـ -).
سیمای کرپلا، تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، چاپ
دوم ۱۳۷۲ هـ، صص ۱۱۳-۱۱۴.
۵۳. صرفی، محمدتقی.
داستان‌هایی از زندگی علما، قم: برگزیده، چاپ اول
۱۳۷۲ هـ، ص ۱۳.
۵۴. عزاوی، عباس (۱۸۸۸ م -).
تاریخ العراق بین احتلالین، چاپ اول ۱۳۵۳-
۱۳۷۵ هـ/۱۹۳۵-۱۹۵۵ م، ج ۳ (الحکومات أترکمانیة)،
صص ۱۰۴-۱۱۰.
۵۵. عقیقی بخشایشی، عبدالرحیم (۱۳۲۰ هـ -).
فقهای نامدار شیعه، قم: نوید اسلام، چاپ دوم
۱۳۷۲ هـ، صص ۱۸۳-۲۰۸۸.
۵۶. علیاری تبریزی، محمدعلی بن عبدالله (۱۲۳۶-
۱۳۲۷ هـ).
۵۷. عمیدی حسینی، سید جمال‌الدین بن اعرج.
بهجة الآمال في شرح زیة المقال، قم: بنیاد کوشان پور،
۱۳۶۳ هـ، ج ۲، صص ۶۴، ۱۰۰.
- رجال السيد جمال‌الدین (تتميم رجال الثلي) ۵ (به نقل
من نسخة بنجرید به چاپ بیروت: دارالعلم للملایین، چاپ
ششم ۱۹۸۴ م).
۲. همچنین بنجرید به چاپ مصر: [بسی نا]، ۱۹۳۳ م، همان
صفحات.
۳. همچنین بنجرید به چاپ تهران: [بسی نا]، ۱۲۹۹ هـ.
۴. همچنین بنجرید به چاپ سوم، صص ۱۶۶-۱۶۹.
۵. اصل کتاب - یعنی رجال نبطی - از سید بهاء‌الدین علی بن

- از: ذریعه، ج ۳، ص (۳۴)؛ ج ۱۰، ص (۱۰۶).
۵۸. قرشی ساوجی، نظام‌الدین محمد بن حسین. نظام الأقوال فی معرفة الرجال (به نقل از شرح روضات الجنات، ج ۱، ص ۱۶۶).
۵۹. کاشانی ساوجی، حبیب‌الله شریف بن علی مدد (۱۲۶۲ هـ - ۱۳۴۰ هـ).
۶۰. کماظمی، عبدالنسی (د: ۱۲۵۶ هـ).
۶۱. کماله، عمر رضا. تکملة «نقد الرجال».
- معجم المؤلفین؛ تراجم مصنفی الكتب العربیة، بیروت: دار احیاء التراث العربی، [بی تا]، ج ۲، ص ۱۴۴.
۶۲. کرکوش حلّی، یوسف. تاریخ الحلة، صیدا: مطبعة عرفان، ۱۳۵۳ هـ، ج ۱، ص ۹۵؛ ج ۲، صص ۹۴-۹۷.
۶۳. کنتوری نیشابوری، سید اعجاز حسین بن محمدقلی (۱۲۴۰-۱۲۸۶ هـ ش).
- کشف الحجب و الأستار، کلکته: [بی تا]، ۱۳۳۰ هـ، صص ۱۹۸، ۲۲۰، ۳۸۰.
۶۴. گروه نویسندگان (معاصر). دایرة المعارف تشیع، تهران: [سعید محبی]، چاپ اول ۱۳۶۶ هـ، ج ۱، ص ۳۵۸.
- گروه نویسندگان (معاصر). دایرة المعارف تشیع، تهران: [سعید محبی]، چاپ اول ۱۳۶۶ هـ، ج ۱، ص ۱۶۵، ذیل «آستانه ابن فهد».
- گروه نویسندگان (معاصر). موسوعة مؤلفی الإمامیة، قم: مجمع الفکر الإسلامی، چاپ اول ۱۴۲۳ هـ / ۱۳۸۱ هـ ش، ج ۵، صص ۸۳-۱۰۹.
۶۷. گروه نویسندگان (دوره قاجار). نامه دانشوران ناصری در شرح حال ششصد تن از دانشمندان نامی، قم: دارالفکر، ویرایش دوم، چاپ دوم ۱۳۲۸ هـ ش، ج ۱، صص ۲۷۱-۳۷۷.
۶۸. گلشن ابرار، خلاصه‌ای از زندگانی اسوه‌های علم و عمل، قم: معروف، چاپ اول ۱۳۷۹ هـ ش، ج ۱، صص ۱۵۹-۱۶۴.
۶۹. مازندرانی حائری، ابوعلی محمد بن اسماعیل (د: ۱۲۱۵ هـ).
- رجال ابي علي یا منتهی المقال فی أحوال (علم) الرجال، تهران: [بی تا]، چاپ اول [۱۳۰۰ هـ، صص ۳۸-۳۹].
۷۰. مازندرانی حائری، مهدی. راهنمای سخن و سخنوری، تهران: اعلمی، چاپ اول ۱۳۵۵ هـ ش، ج ۱، صص ۸۸-۹۴.
۷۱. مامقانی، عبدالله بن محمدحسن (د: ۱۳۵۱ هـ). تنقیح المقال فی علم (أحوال) الرجال، نجف: چاپ‌خانه مرتضویة، سنگی، ۱۳۵۰-۱۳۵۲ هـ، ج ۱، صص ۹۲-۹۳.
۷۲. عبدالکریم بن عبدالحمید حسینی نشأبة نیلی، استاد ابن فهد است (ذریعه، ج ۱۰، ص ۱۵۷).
۱. همچنین بنگرید به اعداد محمد هدایت حسین، قم: کتابخانه مرعشی، چاپ دوم ۱۴۰۹ هـ.
۲. همچنین بنگرید به چاپ تهران، سنگی، به خط سید محمداقبر موسوی اصفهانی، چاپ اول ۱۲۹۶-۱۳۲۴ هـ، ج ۱، ص ۲۲۶.

۷۲. مجلسی، محمدباقر بن محمدتقی (۱۰۳۷-۱۱۱۱ هـ).
بحارالأنوار الجامعة لدرر أخبار الأئمة الأطهار، بیروت:
مؤسسة الوفاء، چاپ دوم ۱۴۰۳ هـ/۱۹۸۳ م، ج ۱،
ص ۳۴؛ ج ۱۰۴، صص ۲۱۵-۲۱۷.
۷۳. محدث قمی، عباس بن محمدرضا (۱۲۵۴-
۱۳۱۹ هـ).
الفوائد الرضویة فی أحوال العلماء المذهب الجعفریة،
تهران: کتاب فروشی مرکزی، ۱۳۶۷ هـ/۱۳۲۷ هـ،
صص ۲۳-۲۵.
۷۴. محدث قمی، عباس بن محمدرضا (۱۲۵۴-
۱۳۱۹ هـ).
الکنى والألقاب، صیدا: لواسانی، ۱۳۵۸ هـ، ج ۱،
صص ۳۶۸-۳۶۹.
۷۵. محدث قمی، عباس بن محمدرضا (۱۲۵۴-
۱۳۱۹ هـ).
سفينة البحار و مدينة الحكم و الآثار، قم: اسوه، [بی‌تا]،
ج ۷، ص ۱۶۳، ذیل «فهد» ۲.
۷۶. محدث قمی، عباس بن محمدرضا (۱۲۵۴-
۱۳۱۹ هـ).
هدية الأحباب فی ذکر المعروفین بالکنی و الألقاب و
الأنساب، تهران: مؤسسه انتشارات امیرکبیر، چاپ
اول ۱۳۲۹ هـ، صص ۸۱-۸۲.
۷۷. مدرّس تبریزی (فاموسی)، محمدعلی بن محمدطاهر
(۱۲۵۸-۱۳۳۳ هـ).
ریحانة الأدب فی تراجم المعروفین بالکنیة و اللقب،
تبریز: چاپخانه شفق، [بی‌تا]، ج ۶، صص ۱۰۹-
۱۱۰.
۷۸. مدرّس طباطبایی، سید حسین (۱۳۴۰ هـ-).
مقدمه‌ای بر فقه شیعه (کلیات و کتاب‌شناسی)، ترجمه
- محمدآصف فکرت (۱۳۲۵ هـ-)، مشهد: بنیاد
پژوهش‌های اسلامی آستان قدس رضوی، چاپ اول
۱۳۶۸ هـ، صص ۱۵۴-۱۶۰.
۷۹. مشار، خان‌بابا (۱۲۷۹ هـ-۱۳۵۹ هـ).
مؤلفین کتب چاپی فارسی و عربی، [تهران: بی‌تا]،
۱۳۴۰-۱۳۴۴ هـ، ج ۱، صص ۳۳۵، ذیل «احمد».
۸۰. مطهری، مرتضی (۱۲۹۹-۱۳۵۸ هـ).
خدمات مقابل اسلام و ایران، تهران: صدرا،
۱۳۶۲ هـ، ص ۴۹۰، ش ۵۱۸.
۸۱. مطهری، مرتضی (۱۲۹۹-۱۳۵۸ هـ).
آشنایی با علوم اسلامی، تهران: صدرا، ۱۳۶۸ هـ،
ج ۳، ص ۹۰، ش ۱۹.
۸۲. معصوم‌علی‌شاه شیرازی، محمدمعصوم بن
زین‌العابدین (۱۲۷۰-۱۳۴۴ هـ).
طرائق الحقائق، به کوشش محمدجعفر محبوب
(۱۳۰۳-۱۳۷۴ هـ)، تهران: کتابخانه سنایی، چاپ
اول ۱۳۳۹-۱۳۴۵ هـ، ج ۱، ص ۱۲۵، ۶.
۸۳. نوری طبرسی، میرزا حسین بن محمدتقی (۱۲۵۴-
۱۳۱۹ هـ).
۱. همچنین بنگرید به چاپ تهران: کتابخانه صدر، [بی‌تا]،
ج ۱، صص ۳۷۴-۳۷۵.
۲. همچنین بنگرید به چاپ نجف: [بی‌تا]، ۱۳۵۵ هـ، ج ۲،
صص ۳۸۷-۳۸۸.
۳. همچنین بنگرید به چاپ قم: نسیم کوثر، چاپ اول بهار
۱۳۸۳ هـ.
۴. همچنین بنگرید به چاپ تهران: کتاب فروشی ختّام، چاپ
سوم ۱۳۶۹ هـ، ج ۸، صص ۱۴۵-۱۴۶.
۵. همچنین بنگرید به ترجمه عربی محمدهادی یوسفی
غروی از این کتاب، الإسلام و ایران، ج ۳، صص ۹۲-۹۴.
۶. همچنین بنگرید به چاپ سنگی، [تهران: بی‌تا]، ۱۳۱۹ هـ،
ج ۳، ص ۷۰.

۱۳۲۰ هـ.

خاتمة مستدرک الوسائل، قم: مؤسسه آل‌البیت، چاپ
 اول ۱۴۱۵ هـ، ج ۲، ص ۲۹۲.
 ۸۴ نوری طبرسی، میرزا حسین بن محمدتقی (۱۲۵۴ -

۱۳۲۰ هـ).

مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، قم: مؤسسه
 آل‌البیت، چاپ اول ۱۴۰۷ هـ، ج ۳، صص ۴۳۴ - ۴۳۵.

۵

❖ چند توضیح و استدراک ❖

- ۲ - وجیزة فی واجبات الحج و نیاتہ.
  - ۳ - نیات الحج.
  - ۴ - کفایة المحتاج فی مناسک الحاج.
  - ۵ - الهدایة فی فقه الصلاة.
  - ۶ - الفصول فی الدعوات معقبہ الصلوات.
  - ۷ - شذرة النضید و هدایة المستفید.
  - ۸ - التحصین فی صفات العارفين.
  - ۹ - مصباح المتبدي و هدایة المقتدي.
  - ۱۰ - ملخص ما ذکره الأوئل فی معرفة المنازل.
- تصویری از مجموعه مذکور در کتابخانه آیت‌الله مرعشی نجفی ره به شماره ۱۱۱۹ نگهداری می‌شود. (نک: نشریه نسخه‌های خطی ۷۲۴/۱۱).
۷. الرسائل العشر شامل ده رساله از تألیفات ابن‌فهد حلی است که با تحقیق فاضل معاصر جناب سید مهدی رجایی و به وسیله انتشارات کتابخانه آیت‌الله مرعشی نجفی ره در سال ۱۴۰۹ هـ به چاپ رسیده است. فهرست عناوین رساله‌های چاپ شده در الرسائل العشر از این قرار است:

اطلاعات جدید در باره عناوین معرفی شده در این مقاله و عناوین و نسخه‌های نویافته مربوط به نگارش‌ها و منابع شرح حال ابن‌فهد، به پیوست در سه بخش تقدیم می‌شود.
 (نسخه پژوهی)

الف. توضیحات:

- ۱ - الموجز الحاوی لتحریر الفتاوی.
  - ۲ - المحرر فی الفتوی.
  - ۳ - اللعة الجلیة فی معرفة النية.
۱. همچنین بنگرید به چاپ سنگی، تهران: [بی‌نا].

۱۳۲۰ هـ.

۱. کتاب ردیف سیزده یا ردیف چهل و چهار یکی است.
  ۲. رساله‌های ردیف چهل و یک و چهل و دو احتمالاً بخشی از کتاب فقهی مفصل‌تری از ابن‌فهد هستند.
  ۳. نام رساله ردیف بیست و هشت در تنها نسخه موجود از آن، چنین درج شده است: «شذرة النضید و هدایة المستفید».
  ۴. رساله ردیف سی و پنج در نسخه دانشگاه لس‌آنجلس به عنوان «الهدایة فی فقه الصلاة» معرفی شده است (نک: ردیف پنجاه و یک همین مقاله) تصویر نسخه مذکور به شماره ۱۱۱۹ در کتابخانه آیت‌الله مرعشی موجود است. آغاز آن با رساله ردیف پنجاه و یک برابر است.
  ۵. در ردیف بیست و شش ظاهراً نسخه دوم رساله مستقلی است به جز «الوجیزة فی واجبات الحج و نیاتہ».
- عمرگفتنی است نسخه شماره M1313 کتابخانه دانشگاه لس‌آنجلس که در عصر ابن‌فهد حلی در ۸۱۱ هـ کتابت شده، شامل ده رساله از او به شرح ذیل است:

۱ - اللعة الجلیة فی معرفة النية.

- ۴ = مصباح المبتدی و هداية المقتدي.
 ۵ = غاية الايجاز لخائف الاعواز.
 ۶ = كفاية المحتاج الي مناسك الحاج.
 ۷ = رساله و جيزة في واجبات الحج.
 ۸ = جوابات المسائل الشامية الاولى.
 ۹ = جوابات المسائل البحرانية.
 ۱۰ = نذرة الباغي فيما لا بد من آداب الداعي.
- ب. استدراک نگارش‌ها:
 ۱. إجازة لعز الدين ابوالكارم حسن بن علي بن احمد بن يوسف، ابن عشرة العاملي (ردیف دو نگارش‌ها).
 نسخه خطی:
 [10445] ۱. کتابخانه آیت‌الله گلپایگانی، شماره $\frac{۳۹}{۱۴۷}$ ، رساله چهارم مجموعه، ۳ برگ، (فهرست منتشر نشده ابوالفضل حافظیان).
 چاپ:
 ۱ = در انیس المسافر چاپ شده است.
 نک: الذریعة، ج ۱، ص ۱۴۴، ش ۶۷۷.
 ۲. إجازة لمحمد ابن متوج.
 اثر نویافته از ابن فهد حلی.
 نسخه خطی:
 [10446] ۱. کتابخانه آیت‌الله مرعشی نجفی، شماره ۱۳۱۶۸ (فهرست مرعشی ج ۲۳ ص ۳۲۷).
 چاپ:
 ۱ = در الفوائد الطریفة، میرزا عبدالله افندی، ص ۴۶۱.
 ۳. أجوبة المسائل لتلميذه احمد بن محمد السبعي البحراني.
 نسخه خطی:
 [10447] ۱. کتابخانه علامه طباطبایی شیراز. (میراث اسلامی ایران، ج ۱، ص ۴۱۳).
۴. التحصين في صفات العارفين (ردیف یازده نگارش‌ها)
 نسخه خطی:
 [10448] ۱. کتابخانه دانشگاه لس‌آنجلس، شماره M1313. رساله هشتم مجموعه، کتابت ۸۱۱ هـ، (نک: نشریه نسخه‌های خطی ۷۲۴/۱۱) تصویر نسخه مذکور در کتابخانه آیت‌الله مرعشی نجفی‌ره به شماره ۱۱۱۹ موجود است.
۵. تلخیص جوابات المسائل الشامية (نک: ردیف شانزده و هفده نگارش‌ها)
 از: احمد بن محمد سبعمی (قرن ۹ هـ).
 نسخه خطی:
 [10449] ۱. کتابخانه مجلس شورای اسلامی، شماره ۱۰۰۷۰/۳۰، ۳۳۳ پ - ۳۳۴ پ، عطاء‌الله بن مسیح آملی در ۹۳۳ هـ.
۶. شذرة التضيد و هداية المستفيد (ردیف بیست و هشت نگارش‌ها) تصویری از نسخه مذکور در کتابخانه آیت‌الله مرعشی نجفی‌ره به شماره ۱۱۱۹ موجود است و نام کتاب در آن به صورت مذکور در فوق آمده است.
۷. ثمرة الساعی ترجمه عدّة الداعی به اردو (نک: ردیف سی نگارش‌ها)
 مترجم: مولانا محمد باقر.
۸. فتاوی الشیخ أبی العباس = مسائل ابن فهد (ردیف سی و سه نگارش‌ها).
 نسخه خطی:
 [10450] ۱. کتابخانه علامه طباطبایی دانشگاه علوم پزشکی شیراز، ش ۱۶۷۳، مورخه ۱۰۲۸ هـ (نسخه پژوهی، دفتر سوم).

۹. اللمة الجليلة في معرفة النية (ردیف سی و هفت نگارش‌ها).
نسخه خطی:
- [10451] ۱. مجلس شورای اسلامی، شماره ۱۳/۷۰-۱۰۰، ۱۷۶ پ - ۱۸۷ پ، نستعلیق، کمال‌الدین عطاءالله بن مسیح آملی، ۲۷ شعبان ۹۳۳.
- [10452] ۲. کتابخانه دائرة المعارف بزرگ اسلامی، (فهرست، ج ۲، صص ۲۱۴ و ۲۹۸).
۱۰. المحرر في الفتوى (ردیف چهل نگارش‌ها).
تصویر نسخه سوم مربوط به کتابخانه کاشف‌الغطاء در CD شماره (۱) از سلسله CDهای تصاویر مخطوطات مؤسسه کاشف‌الغطاء موجود است. (دلیل مخطوطات مؤسسه کاشف‌الغطاء العامة، ص ۵۲).
۱۱. معرفة المنازل (ردیف چهل و چهار و سیزده نگارش‌ها)
نسخه خطی:
- [10453] ۱. کتابخانه واتیکان در رم، تصویری از آن در کتابخانه آیت‌الله مرعشی در قم به شماره ۱۳۷۷ نگهداری می‌شود.
۱۲. المذهب البارع (ردیف چهل و هشت نگارش‌ها).
نسخه خطی:
- [10454] ۱. کتابخانه مدرسه صدر بازار اصفهان، ش ۴۷۸ (فهرست، ج ۲، ص ۳۴۱).
۱۳. نذرة الباغي في ما لا بد منه من آداب الداعي (ردیف چهل و نه نگارش‌ها).
چاپ: میراث ماندگار، قم، کتابخانه آیت‌الله مرعشی، ۱۳۸۲ هـ/۱۴۲۴ م، ج ۱، صص ۳۶۱-۳۷۸.
۱۴. نيات الحج.
اثری نویافته از ابن‌فهد حلی، غیر از «الوجيزة في واجبات الحج و نياته» که در ردیف بیست و شش نگارش‌ها معرفی شده است. رساله بسیار کوتاهی است در دو صفحه در بیان کیفیت نيات اعمال حج.
نسخه خطی:
- [10455] ۱. کتابخانه دانشگاه لس‌آنجلس، ش M1313، رساله سوم مجموعه، که در مقاله حاضر به اشتباه ضمن نسخه‌های خطی ردیف بیست و شش نگارش‌ها معرفی شده است.
ج. استدراک منابع شرح حال:
۱. سيرة ابن‌فهد حلی (فارسی)
نسخه خطی:
- [10456] ۱. کتابخانه مجلس شورای اسلامی، شماره ۵۱۳۸/۴۴، برگ ۱۸۱ (فهرست، ج ۱۵، ص ۱۵۱).
۲ - شیرازی، سید محمد؛ حیات ابن‌فهد حلی، ترجمه به اردو از: مولانا صفدر عباس طاهری، چاپ: سرگودها، اداره پاسبان اسلام، ۱۹۸۴ م (تألیفات شمه در شبه قاره هند، ص ۲۷۶).
۳ - شیخی، کامل؛ النزعات الصوفية عند احمد بن‌فهد حلی، مجله بلاغ (عراق)، ۱۹۶۶ م، ص ۲۶-۴۱.
۴ - رجائی، سید مهدی؛ الرسائل العشر للمحقق الفقيه ابن‌فهد الحلی، قم، انتشارات کتابخانه آیت‌الله مرعشی نجفی، ره، ۱۴۰۹ هـ در مقدمه تحقیق شرح حال و آثار ابن‌فهد را آورده است.